

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.04.06.
SWD(2020) 59 végleges

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

CSELEKVÉSI TERV

felváltja a SEC(2010) 1489 végleges bizottsági szolgálati munkadokumentumot

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK,
A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK
Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája**

Ezt a bizottsági szolgálati munkadokumentumot az Európai Bizottság nem hagyta jóvá, ezért csakis az Európai Bizottság szolgálati dokumentumának tekintendő.

Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája

CSELEKVÉSI TERV

©Európai Bizottság

Összefoglaló

A Duna folyó az Európai Unió leghosszabb folyama, amely fő ütőeret jelent milliónyi ember és egyedi természetes élőhely számára; egy 2857 kilométer hosszú határokat átszelő útvonal, amely biztosítja a szállítást, kereskedelmet, energiatermelést, migrációt és a kulturális cserekapcsolatokat. Tíz különböző országot érint, ezzel a Föld legnemzetközibb folyója és természetes teret biztosít az országok közötti együttműködésre.

Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája (EUSDR) integrált keretrendszert biztosít az országok közötti együttműködés erősítésére. Fontos integrációs és kohéziós funkcióval rendelkezik, hiszen 115 millió embert köt össze kilenc EU tagállamból, három EU tagjelölt országból és két, az EU-val szomszédos országból. Az Európai Bizottság jelentései elismerik, hogy 2010-es megalkotása óta a stratégia sikeresen létrehozott építményeket, projekteket és hálózatokat a közös kihívások legyőzésére. Azonban az országok közötti és országokon belüli jelentős különbségek továbbra is jelen vannak, amely rávilágít arra, hogy szükséges folytatni és mi több, tovább erősíteni ezt a közös vállalkozást. Emellett bizonyos kihívások, mint például a klímaváltozás vagy a népességváltozás és a migráció még sürgetőbbé váltak és ezeket koordinált módon kell az országhatárokon keresztül kezelni. A digitalizáció kihívást jelent, azonban új lehetőségeket is hordoz magában; itt ismét elengedhetetlen lesz a Duna menti államok összefogása és cserekapcsolata az eltérések növekedésének megakadályozásához.

Ez az átdolgozott EUSDR Cselekvési Terv integrált válasz ezekre a közös kihívásokra és lehetőségekre. Frissíti és összegzi a 2010-es fellépéseket, stratégiai kontextusba helyezi őket és kapcsolódási pontokat biztosít az EUSDR más programokba való „beillesztéséhez” (lásd 1. rész).

Mivel az EUSDR a résztvevő országok kezdeményezése és tulajdona, ezért a jelen Cselekvési Terv legnagyobb része (2. rész) a résztvevő országok Nemzeti Koordinátorokon (NC-k) keresztül megtett hozzájárulásain és a tizenkettő kiemelt kérdésen alapul. A mobilitástól a biztonságig 85 fellépés beazonosítására került sor, amely kiemelt kérdésenként átlagosan hét fellépés meghatározását foglalja magában a Duna régió felvirágoztatása érdekében. Az Európai Bizottság az átdolgozási folyamat során stratégiai tanácsadóként vett részt és szakértelmét biztosította a kiemelt kérdések megfogalmazásakor, a kiemelt kérdésekkel kapcsolatban a nemzeti koordinátorokkal folyamatos együttműködésben megalkotva ezen Cselekvési Tervet. A Duna Stratégiai Pont fontos támogatást nyújtott az állampolgárok online konzultáción és nyilvános meghallgatáson keresztül történő elérésével, amely lehetőséget biztosított a civil társadalom számára, hogy részt vegyen az átdolgozási folyamatban.

Az EUSDR Cselekvési Terv célja a Duna régióban rejlő összes lehetőség feltárása. Ilyen például a még meg nem valósult finanszírozási lehetőségek mobilizálása, azonban itt ennél sokkal többről van szó. A közös fellépések mellett jelentik a hálózatok kiépítését, a közös tanulási lehetőségek biztosítását, a harmonizációs törekvéseket, a szakpolitikák egymáshoz igazítását, a kapacitások fejlesztését, a civil társadalom és önkéntes munkavállalás megerősítését, és még sok minden mást. Ezeket kevés erőforrásból meg lehet valósítani, azonban a hatásuk hatalmas lehet. Minden fellépés közös célja, hogy kölcsönös előnyöket és tényleges fejlesztéseket érjen el a Duna régióban. A kulcs az együttműködés. Mindenkit szívesen fogadunk.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	2
I. Az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozásának háttére	4
1. Kulcsfontosságú elemek.....	4
2. A stratégiai környezet.....	6
II. A fellépések	9
Áttekintés	9
1A KIEMELT KÉRDÉS: VÍZI ÚTI MOBILITÁS	14
1B KIEMELT KÉRDÉS: VASÚTI-KÖZÚTI-LÉGI MOBILITÁS	18
2. KIEMELT KÉRDÉS: FENNTARTHATÓ ENERGIA	25
3. KIEMELT KÉRDÉS: KULTÚRA ÉS IDEGENFORGALOM	31
4. KIEMELT KÉRDÉS: VÍZMINŐSÉG	35
5. KIEMELT KÉRDÉS: KÖRNYEZETI KOCKÁZATOK	40
6. KIEMELT KÉRDÉS: BIODIVERZITÁS ÉS TÁJAK, LEVEGŐ- ÉS TALAJMINŐSÉG	45
7. KIEMELT KÉRDÉS: TUDÁSALAPÚ TÁRSADALOM.....	54
8. KIEMELT KÉRDÉS: VÁLLALATOK VERSENYKÉPESSÉGE.....	58
9. KIEMELT KÉRDÉS: EMBEREK ÉS KÉSZSÉGEK	63
10. KIEMELT KÉRDÉS: INTÉZMÉNYI KAPACITÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	70
11. KIEMELT KÉRDÉS: BIZTONSÁG	74
Hivatkozások	78
1. MELLÉKLET: Az átdolgozási folyamat ütemezése.....	79
2. MELLÉKLET: A Duna régió topográfiai térképe	80

I. Az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozásának háttere

1. Kulcsfontosságú elemek

a) **Keretrendszer:** Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája (EUSDR) az EU négy makroregionális stratégiájának (MRS) egyike¹. Az EUSDR két meglévő keretdokumentumát, a Közleményt (COM 2010a) és az ahhoz csatolt 2010-es Cselekvési Tervet (COM 2010b) az Európai Bizottság a Duna régió országainak stratégiai véleménye alapján és az országokkal együttműködve alkotta meg, tiszteletben tartva, hogy a kezdeményezés ezen országok tulajdona. A Cselekvési Terv egy Bizottsági szolgálati munkadokumentum formájában készült el. Csakis olyan fellépéseket tartalmaz, amelyek (COM 2010b, 4-5. oldal):

- reagálnak a közös fellépéssel szemben támasztott általános igényre;
- hatással lesznek a makrorégióra (illetve annak jelentős részére), pl. több államot érintenek;
- megvalósíthatóak a Duna régió szereplői számára (különösképpen jogi és pénzügyi szempontból);
- egységesek és egymást támogatják.

Az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozásának három **célja** van. *Először is*, az első Cselekvési Terv kifejlesztése óta eltelt egy évtized, ezért **szükséges annak frissítése** és az új fejlemények figyelembevétele. Emellett a fellépések **ésszerűsítésére** is sor került: a 2010-es dokumentum 137 fellépését összevonások révén 40 %-kal csökkentve az új Cselekvési Terv 85 fellépést tartalmaz, mindemellett új témákat is magában foglal (például a Mesterséges Intelligencia kérdését, amelyet a 8. kiemelt kérdés tartalmaz). *Másodsorban*, közös igény jelent meg arra, hogy az új Cselekvési Terv egy olyan dokumentum legyen, amely **több stratégiai iránymutatást** ad az EUSDR megvalósításához. Ez több mint egy egyszerű munkaterv, a dokumentum célja, hogy minden szinten átfogó iránymutatást adjon az együttműködéssel megvalósuló kezdeményezések és fellépések meghatározásához és kidolgozásához, és mindemellett stabil alapként szolgáljon a következő évek konkrét fellépéseire. A *harmadik* cél az **EUSDR Cselekvési Terv kompatibilitásának fokozása más programokkal** és finanszírozási eszközökkel, elsősorban:

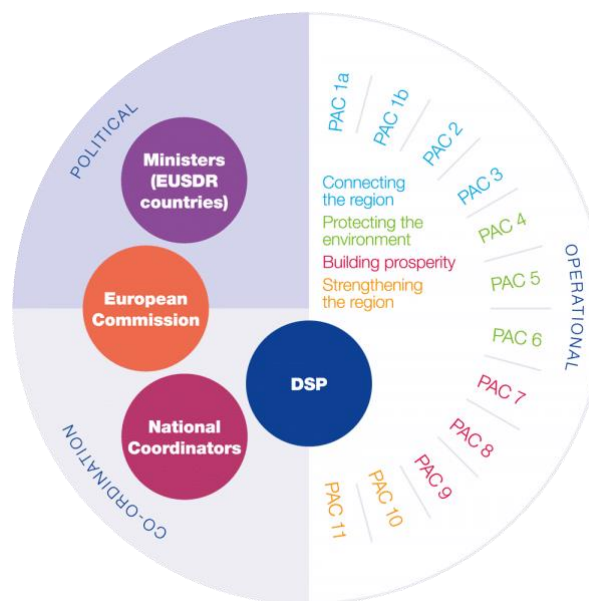
- a Kohéziós politikai programok - azaz az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), Európai Szociális Alap (ESZA), Kohéziós Alap (KA) és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) segítségével megvalósuló nemzeti/regionális/területi programok;
- egyéb EU finanszírozási eszközök és programok, mint például az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (ETE), az Európai Szomszédosági Támogatási Eszköz (ESZTE)/ Szomszédosági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (SZFNEE), Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (EHE), LIFE, Horizont Európa, stb.;
- a Duna régió országainak nemzeti/regionális/helyi finanszírozása.

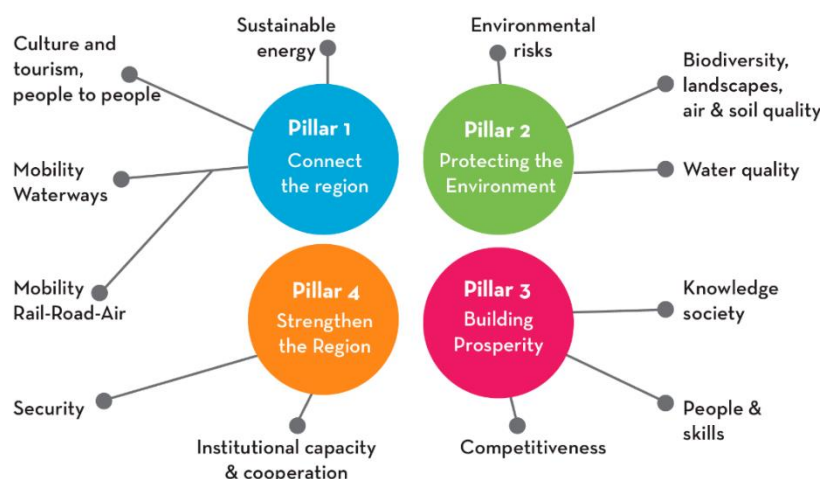
¹ A makroregionális stratégia „az Európai Tanács által jóváhagyott integrált keretrendszer, amelyet egyebek között támogathatnak az európai strukturális és befektetési alapok; célja egy, a tagállamokhoz és velük azonos régióban található külső országokhoz kapcsolódó körülírható földrajzi régió támogatása az előtte álló kihívások leküzdésében, ezáltal a régió előnyhöz jut a szorosabb együttműködés hatására kialakuló gazdasági, társadalmi és területi kohézióból”. Az Európai Parlament és a Tanács 2013.12.17-én meghozott 1303/2013/EU számú ESB-alapokra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló rendeletének 2 (31) cikke.

Ez azt jelenti, hogy az MRS kiemelt területei **beépülnek** a finanszírozási programokba és eszközökbe. Minél konkrétabb az EUSDR fellépések és célok megfogalmazása, annál könnyebb lesz a különböző finanszírozási programoknak és eszközöknek saját céljaikba ágyazniuk azokat, és annál könnyebb lesz meghatározni a lehetséges szinergiákat és egymást támogató tevékenységeket.

c) Az átdolgozási folyamat 2018 májusában kezdődött. Ennek fő lépéseit és ütemezését az 1. Melléklet tartalmazza. Az EUSDR Közlemény (COM 2010a) változatlan maradt. Ez azt jelenti, hogy **a Közleményben lefektetett alapelvek teljességgel érvényben maradnak**, beleértve az EUSDR irányítását, valamint a négy pillért és tizenkettő kiemelt kérdést magában foglaló szerkezetét (lásd az 1. és 2. képet). Ennek ellenére a Cselekvési Terv egy „görgetett dokumentum”, amely azt jelenti, hogy a Duna régió országai továbbra is figyelnek arra, hogy szükség van-e változtatásra.

1. kép: Az EUSDR irányítása (forrás: <https://danube-region.eu/about/governance>)

2. kép: Az EUSDR szerkezete: pillérek és kiemelt kérdések (forrás: DSP 2019a, 39. oldal)

A **Duna Transznacionális Program (DTP)** szorosan összekapcsolódik az EUSDR programmal mind tematikában, mind a program irányításának támogatásában² (pl. a kiemelt kérdések koordinátorai (PAC), a DSP és az Éves Fórumok támogatása).

d) Alaphivatkozások az átdolgozott Cselekvési Tervben:

- ESB-alapokra, ERFA, ETHA, ETC, ETE és SZFNEE kezdeményezésekre vonatkozó általános rendelkezések - kezdetben a Bizottság által javasolt 2020 utáni rendelet tervezetek alapján, a hivatkozás majd a végleges rendelkezésekre vonatkozik;
- empirikus adatok: tanulmányok (pl. DSRN 2013, COWI 2017, CESC 2019), COM jelentések (2013, 2014, 2016, 2019), Eurostat, EU regionális innovációs eredményjelzés stb. - az ezekben megfogalmazott kihívásokat és lehetőségeket, sikereket és hiányosságokat, és a Duna régió sajátosságait mind alaposan figyelembe vettük.
- az átdolgozási folyamat során is érkeztek vélemények: operatív kiértékelés (lásd DSP 2019a, 10. oldal), a kiemelt kérdésekkel kapcsolatos és nemzeti koordinátorok által átadott konszolidált vélemény (DSP 2019a), az online konzultáció eredménye (DSP 2019b), és a nyilvános meghallgatás és az azt követő Bukarestben megrendezett Éves Fórum (2019c).

2. A stratégiai környezet

a) Európai szakpolitikai környezet

Az Agenda 2020 tervet, amelyre a 2010-es EUSDR Közlemény hivatkozik, a 2019-2024-es időszakra szóló uniós stratégiai menetrend³ követte, amelyet az Európai Tanács 2019. június 20-án hagyott jóvá. Ez négy kiemelt kérdésre összpontosít:

- Az állampolgárok és szabadságjogok védelme
- Egy erős és sokszínű gazdasági alap kiépítése
- Egy klíma-semleges, zöld, igazságos és társadalom-központú Európa kiépítése
- Az európai érdekek és értékek védelme világszerte.

A Cselekvési Terv ezen pontokhoz igazodik, ahol az EUSDR hozzájárulást tud nyújtani.

Az 1. fejezetben említett elemek alapján, és különösképpen a 2020 utáni időszakra vonatkozó javasolt ERFA, ESA, KA, Igazságos Átmenet Mechanizmus⁴, ETE és SZFNEE rendelkezések szakpolitikai célkitűzéseinek figyelembevételével, a Duna régió országai megfogalmaztak és jóváhagytak öt stratégiai célkitűzést az EUSDR számára (lásd DSP 2019a, 20. oldal):

- 1. Küzdelem a klímaváltozás ellen**
- 2. Fenntartható fejlődés ösztönzése**
- 3. Tudásalapú társadalom kialakítása, a gazdaság serkentése és küzdelem a szegénység ellen**
- 4. A mobilitás és az összeköttetések fejlesztése**
- 5. A demokrácia támogatása, megbízható kormányzat és jelentős részvétel a civil társadalomban és a fiatalok között**

² A 2021-2027 időszakra a javasolt ETC rendelkezés 15 (2) cikke kimondja: „Amennyiben egy [transznacionális] Interreg program makroregionális stratégiát támogat, az ERFA[-t...] e stratégia célkitűzéseire kell programozni” (COM (2018) 374 final, kelt 2018.05.29.).

³ lásd: <https://www.consilium.europa.eu/en/eu-strategic-agenda-2019-2024/>

⁴ Igazságos Átmenet Mechanizmus, beleértve az Igazságos Átmenet Alap

A Konszolidált vélemény (DSP 2019a, 22. oldal) továbbá meghatároz „**horizontális kereteket**, amelyek vonatkoznak mind az öt stratégiai célkitűzésre és megvalósításra kerülnek a 12 kiemelt kérdésnél”: (1) digitalizáció és (2) migrációs és demográfiai változások. Az **Európai zöld megállapodásra**⁵, és az Európai Unió 2050-es klíma semlegességre való törekvéseire⁶ tekintettel nagyon fontos a horizontális témák közé felvenni a (3) klímaváltozás és fenntartható fejlődés témáját is. Mivel az EUSDR 12 kiemelt kérdésből álló szerkezete változatlan marad, ezen horizontális kérdések sikeres megoldásához a vonatkozó kiemelt kérdések közötti szoros együttműködés szükséges.

b) Geopolitikai környezet

A Duna régió kulcsfontosságú a legnagyobb bővítés konszolidálásához és a jelentős különbségeket mutató országok integrálásához. A Cselekvési Terv célja ennek a nagyobb léptékű célnak az elősegítése. Továbbá a Duna régió egy jelentős geopolitikai területen terül el: a Fekete-tenger útvonalat jelent Közép-Ázsiába, Oroszországba és Kínába, továbbá kapu Törökország és a Közel-Kelet felé is. A „Fekete-tenger vízgyűjtőjének összekötő szerepe” által biztosított összeköttetéseket a 2018-as EU-Ázsia összeköttetési stratégia is elismerte.

A Duna régióban számos különböző hatáskörű kezdeményezés áll fenn az egyes ágazatokban (mint pl. hajózhatóság vagy ökológia) és területeken (pl. a Duna folyóra, a Kárpátokra vagy a Fekete-tengerre összpontosít). Léteznek az EUSDR-nél jóval régebbi intézmények és keretrendszerek is, mint pl. a **Duna Bizottság** (1948-as Belgrádi egyezmény) vagy az **ICPDR** (Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság), amely 1998-ban jött létre. A közép-európai kezdeményezés 1989-re nyúlik vissza. A **Kárpátok Egyezmény**, amely 2006. januárjában lépett életbe, a Duna régió északi részén elterülő széles hegyvidékre vonatkozik, és hat Duna menti országot és Lengyelországot érinti. Hasonlóképpen az Alpok egyezmény, amely 1991-ben jött létre, az Alpok régió fenntartható fejlesztésével foglalkozik, amely átnyúlik a német, osztrák és szlovén régiókra. Az EU **Fekete-tengeri szinergia** kezdeményezése 2007-ben indult, és a Fekete-tenger partvidékén található országok és Örményország, Azerbajdzsán, Görögország és a Moldvai Köztársaság vesz részt benne. Másik fontos kontextus az EU határozott elkötelezettsége a **Nyugat-Balkán** európai szemlélete, valamint az EU és a nyugat-balkáni vezetők által támogatott kezdeményezések mellett, mint például a Közlekedési Közösség Egyezmény⁷ és a Nyugat-Balkán régió gazdasági területére vonatkozó többéves Cselekvési Terv⁸ (2017), vagy a Szófia nyilatkozat és kiemelt kérdések⁹ (2018). Az Európai Bizottság kiegészítette ezeket az erőfeszítéseket a Nyugat-Balkán Stratégiával¹⁰, melyet 2018-ban fogadtak el, majd 2020 februárjában átdolgozták a benne foglalt bővítési stratégiát¹¹ Az utóbbi években megjelent a **Három tenger kezdeményezés**, amely a Duna régió nagy részét is lefedi. Az uniós stratégiákon és programokon túl számos regionális és ágazati kezdeményezés is létezik, ezért szükség van a koordinációra a szinergiák és egymást támogató tevékenységek beazonosításához, a duplikált kezdeményezések elkerülése érdekében.

⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

⁶ Lásd Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és az (EU) 2018/1999 rendelet (az európai klímarendelet) módosításáról - Brüsszel, 2020.03.04 - COM(2020) 80 final

⁷ OJ L 278, 27.10.2017, 3–53. oldal

⁸ <https://www.rcc.int/docs/383/multi-annual-action-plan-for-a-regional-economic-area-in-the-western-balkans-six>

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/34776/sofia-declarationen.pdf>

¹⁰ COM/2018/065 final "Hiteles bővítési perspektíva a Nyugat-Balkánra vonatkozóan és fokozott uniós szerepvállalás a Nyugat-Balkánnal": <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52018DC0065>

¹¹ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/enlargement-methodologyen.pdf>

Emellett az EUSDR figyelembe vette az Adriai- és jón-tengeri európai uniós stratégia (EUSAIR) és az Alpok-régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSALP) átfedéseit, ahol ez előfordul.

Össességében az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája kulcsfontosságú szerepet tölt be az EU integrációban, a tagjelölt államokkal való együttműködésnél és a nem tagállam szomszédokkal való fokozott együttműködésben, amelyek 2014 óta egyre fontosabbá váltak Ukrajna számára. Az EUSDR fellépései figyelembe veszik a teljes Duna régiót, beleértve a vidéki és hegyvidéki területeket is (lásd a helyrajzi térképet a 2. Mellékletben).

II. A fellépések

Az alábbiakban bemutatott fellépések nagyrészt a kiemelt területek koordinátoraitól és a nemzeti koordinátoroktól kapott „Konzolidált vélemény” (DSP 2019a) alapján kerültek kialakításra, amelyet a nemzeti koordinátorok hagytak jóvá, majd 2019. július 11-én átadták a Bizottságnak, emellett további véleményt kaptunk a kiemelt kérdések koordinátoraitól és a nemzeti koordinátoroktól az átdolgozott Cselekvési Terv első tervezetével kapcsolatos konzultáció során 2019. szeptember 17. és október 31. között.

Emellett a Cselekvési Terv tükrözi a Bizottság ágazati Főigazgatóságainak (DG) véleményét is.

Áttekintés

Összességében a 12 kiemelt kérdés (KK) 85 fellépést határoz meg. A részletesebb bemutatásuk előtt az alábbi táblázat áttekintést biztosít a Pillérekhez és kiemelt kérdésekhez kapcsolódó fellépésekről.

1. PILLÉR A RÉGIÓ ÖSSZEKAPCSOLÁSA	
KK 1a Vízi mobilitás	1. FELLÉPÉS: Hozzájárulás a vízi úti és kikötői infrastruktúrához és irányításhoz
	2. FELLÉPÉS: Üzleti fejlesztések serkentése
	3. FELLÉPÉS: Flotta modernizációjának elősegítése
	4. FELLÉPÉS: A folyami információs szolgáltatások (RIS) kiterjesztése és fejlesztése
	5. FELLÉPÉS: Hozzájárulás az oktatás és munkahelyek minőségének fejlesztéséhez
	6. FELLÉPÉS: Hozzájárulás az adminisztrációs folyamatok egyszerűsítéséhez, harmonizálásához és digitalizációjához
KK 1b Vasúti-közúti- légi mobilitás	1. FELLÉPÉS: A TEN-T Duna régiót érintő alapvető vasúti és közúti hálózat befejezésének elősegítése, a nehézségek legyőzése a környezeti, gazdasági és politikai nehézségek és akadályok figyelembevételével, különösen a határokat átlépő szakaszokon
	2. FELLÉPÉS: A versenyképes áru fuvarozási korridorok (RFC) megvalósításának támogatása, amelyek a versenyképes áru fuvarozást szolgáló európai vasúti hálózat részét képezik (az Európai Parlament és a Tanács 913/2010/EU Rendelete), és ezek kiterjesztése a tagjelölt és szomszédos országokra
	3. FELLÉPÉS: A légi forgalmi érdekelt felek közötti együttműködés előmozdítása a régió összeköttetéseinek javítása és egy rövidebb repülőutakat tartalmazó terv elkészítése érdekében
	4. FELLÉPÉS: Fenntartható nagyvárosi közlekedési rendszerek és a mobilitás biztosítása
	5. FELLÉPÉS: A határokon átnyúló regionális/helyi infrastruktúra és a vidéki területek megközelíthetőségének javítása a másodlagos és harmadlagos szállítási infrastruktúra megvalósításának támogatásával
	6. FELLÉPÉS: A multimodalitás érdekében további csomópontok tervezése
	7. FELLÉPÉS: Az intelligens forgalmi rendszerek környezetbarát technológiákkal való továbbfejlesztése különösen a városi régiókban
	8. FELLÉPÉS: A közúti biztonság fontosságára való figyelemfelhívás és a bevált gyakorlatok cseréjének ösztönzése

KK 2 Fenntartható energia	1. FELLÉPÉS: A tiszta biomassa, napenergia, földhőenergia, vízenergia és szélenergia fenntartható felhasználásának további lehetőségeinek vizsgálata, hogy ezzel erősítsük az energia-függetlenséget és támogassuk a többcélú határokon átnyúló megújuló energiafelhasználási projekteket
	2. FELLÉPÉS: Az energiahatékonyság és a megújuló energia épületekben és fűtési rendszerekben való felhasználásnak ösztönzése, beleértve a távfűtést és a hűtési és kombinált hűtési és energiatermelő létesítményeket
	3. FELLÉPÉS: A szén-dioxid-mentesítés és a légszennyező anyagok csökkentésének ösztönzése a szállítási ágazatban, mind a személyszállítás és teherszállítás területén az alternatív üzemanyagok használatához szükséges infrastruktúra kialakításával
	4. FELLÉPÉS: Az energiahatékonyság és költséghatékonyság javítása és az innovatív alacsony szén-dioxid kibocsátású technológiák támogatása, beleértve az intelligens megoldásokat, mindeközben szem előtt tartva a technológia semlegesség elvét
	5. FELLÉPÉS: Regionális együttműködés megerősítése az energiapiacokat összekötő projektek megvalósításának támogatása érdekében, különös figyelmet fordítva a Közép- és Dél-Kelet-Európa gázpiaci összeköttetések létrehozásával foglalkozó (CESEC) kezdeményezésre
	6. FELLÉPÉS: A bevált gyakorlatok megosztása és olyan fellépések kifejlesztése, amelyek csökkentik az energia szegénységet, növelik a veszélyeztetett fogyasztók védelmét és elősegítik a fogyasztók érvényesülését az energiapiacon
	7. FELLÉPÉS: Új és innovatív (földalatti) energiátárolási lehetőségek vizsgálata
	8. FELLÉPÉS: Az információcsere és a bevált gyakorlatok megosztásának ösztönzése az együttműködése erősítése, szinergiák létrehozása és olyan közös projektek elindítása érdekében, amelyek más makroregionális kezdeményezéseket is magukban foglalnak és az érintett európai és világszintű érdekelt felek vesznek bennük részt
	9. FELLÉPÉS: Új projektek létrehozásának ösztönzése az energia ágazatban
KK 3 Kultúra és idegenforgalom, az emberek egymással való kapcsolatteremtése	1. FELLÉPÉS: A Duna régióban a fenntartható turizmus ösztönzése, és az EUSDR projektek eredményeinek kihasználása a kultúra, természet és turizmus területén
	2. FELLÉPÉS: A Duna régióban a kulturális turizmus támogatása
	3. FELLÉPÉS: Befektetés minőségi termékekbe és szolgáltatásokba, a turizmus és kultúra területén innovatív megoldásokra és infrastruktúrába, és a képességek, képzés és munkahely teremtés ösztönzése az érintett ágazatokban
	4. FELLÉPÉS: A „Smart Destination Danube” projekt fejlesztése
	5. FELLÉPÉS: A kulturális tevékenységek és kreatív ágazatok fejlesztésének támogatása és ösztönzése
	6. FELLÉPÉS: A Duna régióban a kulturális örökségek támogatása
2. PILLÉR: KÖRNYEZETVÉDELLEM	
KK 4 Vízminőség	1. FELLÉPÉS: VESZÉLYES ÉS ELTERJEDŐBEN LÉVŐ ANYAGOK: A veszélyes és elterjedőben lévő anyagok okozta vízszennyezés megfigyelésének, megelőzésének és csökkentésének ösztönzése (EU elsőbbségi anyagok és megfigyelési lista jelöltek, továbbá a Duna vízgyűjtő területének egyedi szennyezőanyag jelöltjei és más anyagok, pl. mikroműanyagok, gyógyszerek, PFOS)
	2. FELLÉPÉS: SZENNYVÍZ: A városi szennyvízfeldolgozó létesítmények építésére, fejlesztésére, karbantartására és felújításra fordított jelentős beruházások további erősítése, a vidéki kisebb településeken az alternatív szennyvíz gyűjtési és kezelési módszerek előmozdítása, a Duna vízgyűjtő területén a regionális és helyi szintű kapacitások fejlesztése
	3. FELLÉPÉS: VÍZ ÉS MEZŐGAZDASÁG: A diffúz szennyezés megelőzésének és csökkentésének támogatása, tápanyagmegtartó eljárások, intelligens öntözés és a

	<p>víz újrafelhasználásának ösztönzése, egy aktív eljárás kifejlesztése a mezőgazdaságért és a környezetvédelemért felelős hatóságok közötti párbeszéd és együttműködés elősegítésére, ezzel biztosítva a diffúz szennyezést és az intelligens vízfelhasználást célzó intézkedések megvalósulását</p> <p>4. FELLÉPÉS: IVÓVÍZ: A vízi erőforrásokkal és az ivóvíz védelmével kapcsolatos ismereti hiányok csökkentését célzó intézkedések támogatása</p> <p>5. FELLÉPÉS: VÁNDORLÓ HALAK: A Duna folyó vízgyűjtő területén a halak vándorlását lehetővé tevő intézkedések támogatása</p> <p>6. FELLÉPÉS: ÉGHAJLATVÁLTOZÁS: Az éghajlatváltozás okozta vízminőséggel és vízmennyiséggel kapcsolatos változásokhoz való alkalmazkodással kapcsolatos intézkedések ösztönzése</p> <p>7. FELLÉPÉS: ESZKÖZÖK: Az együttműködés erősítése, a tudás gyarapítása és megosztása és a Duna régióban a vízminőséggel kapcsolatos intézkedések finanszírozásának biztosítása</p>
KK 5 Környezeti kockázatok	<p>1. FELLÉPÉS: A különböző veszélyekhez kapcsolódó kockázatkezelési tervek fejlesztésének és megvalósításának megfelelő támogatása</p> <p>2. FELLÉPÉS: A vízgyűjtő területre vagy a régióra vonatkozó előrejelzés és figyelmeztető rendszerek képességeinek fejlesztése és a lefedettség növelése, és gyors reagálási eljárások kifejlesztése</p> <p>3. FELLÉPÉS: A kormányzati és kormányon kívüli szervezetek katasztrófa megelőzési eljárásainak és felkészültségének megerősítése</p> <p>4. FELLÉPÉS: Az olyan emberi hatások csökkentése, amelyek fokozzák a természetes kockázati tényezőket, és így környezeti károkat okoznak</p> <p>5. FELLÉPÉS: Az éghajlatváltozás regionális és helyi hatásainak előrejelzése</p>
KK 6 Biodiverzitás és tájak, a levegő- és talaj minőség	<p>1. FELLÉPÉS: Transznacionális együttműködés kialakítása és a stratégiai irányítási dokumentumok harmonizációja a Duna vízgyűjtő területén található folyórendszer védett területein</p> <p>2. FELLÉPÉS: A nemzeti és helyi hatóságok, a kormányon kívüli szervezetek és a szakértői és tudományos közösség kapacitásának növelése a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekben</p> <p>3. FELLÉPÉS: Fajmegőrzési cselekvési tervek és/vagy gazdálkodási tervek kifejlesztése és/vagy megvalósítása a Duna régió veszélyeztetett esernyő fajainál</p> <p>4. FELLÉPÉS: Az inváziós fajok elszaporodásának megakadályozására és szabályozására és a kiemelt útvonalak kezelésére legjobban megfelelő módszerek kifejlesztését célzó kutatások támogatása, a DIAS stratégia és az inváziós fajokról szóló 1143/2014/EU rendeletnek megfelelően</p> <p>5. FELLÉPÉS: Az uniós zöld infrastruktúra koncepció fogantatása a Duna régióban</p> <p>6. FELLÉPÉS: Ökológiai összeköttetések ösztönzése a makróregionális stratégiák közötti együttműködésen keresztül</p> <p>7. FELLÉPÉS: A talajjal kapcsolatos ökoszisztéma szolgáltatások fejlesztése és/vagy fenntartása</p> <p>8. FELLÉPÉS: Az elavult növényvédőszerkelet vagy más hasonló vegyszermaradékokat tartalmazó helyek beazonosítása és egy helyreállítási és kockázatkezelési terv kidolgozása környezetvédelmi balesetek esetére</p> <p>9. FELLÉPÉS: Intézkedések fogantatása a légszennyezettség fokozatos csökkentése érdekében, a minimálisan megvalósítandó cél a Levegőminőségi irányelvben előírt szennyező anyag határértékeknek való megfelelés</p> <p>10. FELLÉPÉS: A vizes élőhelyek fenntartásának és ökológiai helyreállításának ösztönzése, különösen a Duna deltában</p>
3. PILLÉR: JÓLÉT NÖVELÉSE	

KK 7 Tudáslapú társadalom	1. FELLÉPÉS: A nemzeti, regionális és uniós beruházások koordinációjának előmozdítása, ezzel ösztönözve a Duna régióval foglalkozó kutatásoknál a kiváló eredmények elérését a kutatás és innováció területén
	2. FELLÉPÉS: Annak ösztönzése, hogy a Duna régió országai részt vegyenek az uniós kutatási és innovációs programokban, különösképpen a Horizont Európában.
	3. FELLÉPÉS: Az egyetemek, kutató szervezetek és kis- és középvállalkozások közötti együttműködés erősítése a Duna régióban
	4. FELLÉPÉS: A tudományos és innovációs eredmények ismeretének és láthatóságának növelése a Duna régióban
	5. FELLÉPÉS: Az információmegosztás és tapasztalatcsere támogatása az új program időszakra vonatkozó jövőbeli stratégiai kutatási és innovációs dokumentumok elkészítéséhez
	6. FELLÉPÉS: A tudomány és technológia közötti horizontális együttműködés ösztönzése minden kiemelt kérdésnél és más makroregionális stratégiánál
KK 8 A vállalatok versenyképes sége	1. FELLÉPÉS: A kkv-k, a felsőoktatás, a közsféra és a civil társadalom közötti együttműködés és ismeretcsere támogatása a Duna régió kompetenciaterületein
	2. FELLÉPÉS: Egy innovatív digitális ökoszisztéma létrehozás a Duna régióban, amely segít a kis- és középvállalkozásoknak a digitalizált világ által jelentett kihívások legyőzésében
	3. FELLÉPÉS: A keretrendszer állapotának javítása, az érdekelt felek programjainak támogatása és kapacitásuk fejlesztése, a klaszterkezdemenyezések és a regionális innovációs stratégiák közötti együttműködés javítása, különösképpen a vidéki területeken
	4. FELLÉPÉS: Az üzleti támogatás fejlesztése a női vezetésű kis- és középvállalkozások innovációs és digitális képességeink megerősítése érdekében
	5. FELLÉPÉS: A mesterséges intelligencia (MI) technológiák használatának fejlesztése a Duna régióban található kis- és középvállalkozásoknál
KK 9 Emberek és képeségek	1. FELLÉPÉS: A munkaerőpiaci szakpolitikák közötti együttműködés erősítése
	2. FELLÉPÉS: A munka világának digitalizálása és innovatív fejlesztése
	3. FELLÉPÉS: A rászoruló csoportok integrációja a munkaerőpiacba
	4. FELLÉPÉS: Küzdelem a szegénység ellen és a társadalmi elfogadás támogatása
	5. FELLÉPÉS: Az oktatási és képzési rendszerek minősége és hatékonysága
	6. FELLÉPÉS: Releváns és minőségi tudás, képeségek és kompetenciák
	7. FELLÉPÉS: Életen át tartó tanulás és tanulási mobilitás
	8. FELLÉPÉS: Inkluzív oktatás, igazságosság, közös értékek és fenntartható fejlődés
4. PILLÉR: A RÉGIÓ MEGERŐSÍTÉSE	
KK 10 Intézményi kapacitás és együttműködés	1. FELLÉPÉS: Az intézményi kapacitások fejlesztése a kiváló minőségű közszolgáltatások biztosításához
	2. FELLÉPÉS: A határregiókban élő közösségek adminisztrációs együttműködésének elősegítése
	3. FELLÉPÉS: Az alacsony uniós támogatás és finanszírozás felhasználási arányokkal kapcsolatos szűk keresztmetszetek átvizsgálása
	4. FELLÉPÉS: A finanszírozás koordinációjának javítása
	5. FELLÉPÉS: Az innovatív finanszírozási megoldások kivizsgálása és támogatása (a helyi szereplőknél és a civil társadalomban)
	6. FELLÉPÉS: Az állami és nem állami szereplők közötti közös bizalmon alapuló együttműködés támogatása, ezzel javítva a Duna régió lakosainak jólétét
	7. FELLÉPÉS: A civil társadalom és a helyi szereplők bevonásának erősítése a Duna régióban

	8. FELLÉPÉS: A városok és helyhatóságok képességeinek fejlesztése a helyi és regionális fejlesztések előmozdítása érdekében
KK 11 Biztonság	1. FELLÉPÉS: Biztonsági offenzíva - A rendőrségi együttműködés erősítése az EUSDR országokban a biztonság javítása és a súlyos és szervezett bűnözés elleni fellépés érdekében, és a terrorizmus jelentette veszélyek elleni intézkedések megerősítése
	2. FELLÉPÉS: Hosszú távú stratégiai együttműködés előmozdítása a Duna folyó menti rendfenntartási erők között az összeköttetések fejlesztésével
	3. FELLÉPÉS: A határellenőrzés, az okirat ellenőrzés rendszer és a konzuli kérdésekkel kapcsolatos együttműködés fejlesztése a Duna régióban
	4. FELLÉPÉS: A törvények betartásának és a korrupcióellenes küzdelem támogatása
	5. FELLÉPÉS: A Duna folyó fórum kereteinek kialakítása
	6. FELLÉPÉS: Együttműködés az 1a kiemelt kérdés „Mobilitás: vízi útvonalak” területén
	7. FELLÉPÉS: Minisztériumi konferencia megrendezése 3 évente

1A KIEMELT KÉRDÉS: VÍZI ÚTI MOBILITÁS

A) Stratégiai keretrendszer

1) A 2010-es Cselekvési Terv KK 1A küldetése: "a mobilitás és a multimodalitás fejlesztése – belvízi hajózás"¹²

KK célkitűzések (2019-ig):

- A hajózhatósági körülmények és a part menti infrastruktúra optimális kezelése és fejlesztése harmonizált és környezetvédelmileg fenntartható módon
- A transznacionális kezdeményezések támogatása a belvízi szállítás és az üzleti fejlesztések ösztönzéséhez, ezzel növelve a belvízi szállítás modális részarányát a Duna régióban
- Egy olyan dunai flotta kiépítése, amely csökkenti az üvegház hatású gázok és a lég- és vízszennyező anyagok kibocsátását, valamint hatékonyabb üzemanyag-felhasználást tesz lehetővé
- A Dunán és a hajózható mellékfolyóin a harmonizált folyami információs szolgáltatások (RIS) bevezetése az európai törvények rendelkezéseinek megfelelően, továbbá az adatcsere biztosítása
- A szakemberhiány megoldása, harmonizált alkalmassági követelmények bevezetése a Duna régió munkahelyein
- Időhatékony, szolgáltatás-központú és átlátható adminisztrációs eljárások bevezetése, különösképpen a határellenőrzések során a Dunára és a hajózható mellékfolyóira vonatkozó hajózási keretrendszerrel

2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *A releváns célkitűzés(ek):*
  - 1. KC, „egy intelligensebb Európa”;
  - 2. KC, „egy zöldebb Európa”; és
  - 3. KC, „egy jobban összekapcsolt Európa”;
- *Pontos célkitűzés(ek):* „fenntartható, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes, intelligens, biztonságos és intermodális TEN-T kialakítása”

3) Az uniós bővítési politika rendelkezései (IPA)

- A gazdasági és társadalmi fejlesztések erősítése a fokozott összekapcsoltságon és a regionális fejlesztéseken keresztül
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd, valamint az együttműködés támogatása és ösztönzése

5) Ágazati háttér

---

¹² A Közleményben (COM 2010a, 6. oldal), a KK 1A és 1B külön van felsorolva. Azonban a 2010-es Cselekvési Terv a KK 1-et kiemelt kérdésnek tekinti "a mobilitás és a multimodalitás fejlesztése" érdekében (COM 2010b, 9-17. oldal). A gyakorlatban két külön KK (1A és 1B) alakult ki; azonban bizonyos témák, mint pl. a „multimodalitás” szoros együttműködést igényelnek.

- A közlekedéspolitikai fehér könyv (2011)
- NAIADES II Európai cselekvési terv a belvízi hajózás támogatására (2018)
- A digitális belvízi hajózási (DINA) szolgálati munkadokumentum (2018) és az ehhez kapcsolódó DINA tanulmány (2017. október)
- A TEN-T hálózat, különösen az 1315/2013/EU rendelet
- Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF), 1316/2013/EU rendelet
- A Közlekedési Közösséget létrehozó egyezmény (EU - Nyugat-Balkán), amely vonatkozik a közutakra, vasutakra, tengeri közlekedésre, belvízi hajózásra és az intermodális/kombinált szállításra
- Nyilatkozat a Duna és a hajózható mellékfolyóinak vízi úti infrastruktúrájának hatékony karbantartásáról (Luxemburg 2012) és a Duna és a hajózható mellékfolyói hajóújtjainak rehabilitációjára és karbantartására összeállított főterv
- Minisztériumi határozatok a Duna és hajózható mellékfolyóinak vízi úti infrastruktúrájának hatékony karbantartásáról, Duna miniszteri találkozó 2014, 2016 és 2018
- Uniós vízügyi törvények, különösen az 2000/60/EK irányelv a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról
- A természetes élőhelyek védelméről szóló irányelv (92/43/EGK) és a vadon élő madarak védelméről szóló irányelv (2009/147/EK)
- Az (EU) 2397/2017 irányelv a belvízi hajózásban szükséges szakmai képesítések elismeréséről
- Az (EU) 1629/2016 irányelv a belvízi hajókra vonatkozó műszaki követelmények megállapításáról
- Az 2005/44/EK irányelv a közösségi belvízi közlekedésre vonatkozó harmonizált folyami információs szolgáltatásokról (RIS)
- Egyezmény a Dunán való hajózás rendjének szabályozása tárgyában („Belgrádi egyezmény”)
- Keretmegállapodás a Száva-folyó vízgyűjtőjéről
- Közös tengeri program a Fekete-tengerhez
- A nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv (NECD), a környezeti levegő minőségéről szóló irányelv (AAQD)

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

A KK 1a keretében elkészített hiányelemzés beazonosította azokat a tematikai és földrajzi területeket, ahol további projekt kezdeményezésekre van szükség a kijelölt célok elérése érdekében. Ez elsősorban a 2010 és 2018 évek között elvégzett projekt fellépések elemzésén keresztül valósult meg, amelyeket a KK 1a keretében 2011 óta vezetett projekt adatbázisból kerültek meghatározásra. A KK 1a ezt a hiányelemzést a kijelölt célok, a tematikus területek és a prioritások kritikus áttekintésére és frissítésére használta fel többek között a belvízi hajózás, a szakpolitikai fejlemények és az érdekelt felek visszajelzései alapján. A 2010 óta gyűjtött tapasztalatok és a PA 1a Irányítócsoporthoz véleménye alapján a Technikai Titkárság a célok és fellépések alábbi besorolását javasolta, amelyet az Irányítócsoporthoz tagjai jóváhagytak.

1. FELLÉPÉS: Hozzájárulás a vízi úti és kikötői infrastruktúrához és irányításhoz

Leírás: Ezen fellépés célja a hajózhatósági körülmények és a partmenti infrastruktúra optimális kezelése és fejlesztése harmonizált és környezetvédelmi szempontból fenntartható módon. Ennek elérése érdekében a KK 1a támogatja a belvízi utak karbantartási tevékenységeinek irányítását, hogy azok megőrizzék a „jó hajózhatási állapotukat” és a hajóutak megfelelő állapotát a Dunán és annak hajózható mellékfolyóin (a TEN-T szabályozásnak¹³ és a hajóutak rehabilitációs és karbantartási főtervének megfelelően), ezzel biztosítva, hogy a műveletek a környezetvédelmi céloknak és törvényeknek megfelelő módon, éghajlatbiztos módon kerüljenek végrehajtásra. Ennek a fellépésnek továbbá célja, hogy hajózhatási projektek összeállításakor integrált megközelítés alkalmazását ösztönözze, ezáltal hozzájárulva a „jó hajózhatási állapot” és a „kedvező védeltségi helyzet” eléréséhez, a vízpolitikai keretirányelvnek¹⁴ és az élőhelyvédelmi irányelveknek megfelelően. Emellett hivatott hozzájárulni a zsilip műveletek és a part menti infrastruktúra szervizközpontú optimalizálásához a kikötőhelyek és híd alatti átkelést biztosító helyek mennyiségének és minőségének szükség szerinti növelésével; továbbá hozzájárul a belvízi kikötők, valamint más szállítási módra átrakodó helyszínek és ezek hátszágának jobb multimodális megközelíthetőségéhez (szoros együttműködésben az 1b kiemelt kérdéssel, amelyben ez: a 2 és 6. fellépés).

CÉL: A hajóutak állapotának, valamint a part menti infrastruktúra jelentős fejlesztése a Duna és a hajózható mellékfolyói mentén, amelyek kiértékelésére a vízi utak használóinak évente kérdőíven begyűjtött véleménye alapján kerül sor.

2. FELLÉPÉS: Üzleti fejlesztések serkentése

Leírás: A fellépés célja a transznacionális kezdeményezések támogatása a belvízi szállítás és az üzleti fejlesztések ösztönzéséhez, ezzel növelve a belvízi szállítás modális részarányát a Duna régióban. Ennek elérése érdekében az érintett felek számára rendszeres megbeszélések kerülnek megrendezésre a vízi utakat használók szükségleteinek folyamatos beazonosításának célkitűzésével, továbbá piaci elemzések révén a dunai hajózás ígéretes piaci szegmenseinek azonosítására. Végső soron a fellépés célja, hogy hozzájáruljon azon nemzetközi vállalatok közötti megbeszélésekhez, amelyek a belvízi szállítás modális részarányának növelését célozzák meg.

CÉL: Hozzájárulás a vállalatok közötti (B2B) megbeszélésekhez minden évben¹⁵.

3. FELLÉPÉS: Flotta modernizációjának elősegítése

Leírás: A fellépés célja egy olyan dunai flotta kiépítése, amely csökkenti az üvegházhatású gázok, továbbá a lég- és vízszennyező anyagok kibocsátását a klímasemlegesség elérését megcélözva, így innovációt hozva az ágazatba. Ennek elérése érdekében a KK 1a felügyeli a folyamatban lévő zöldebb és modernebb flottát célzó technológiai innovációkat, továbbá hozzájárul egy olyan bevezetési stratégia kidolgozásához, amely támogatja az innovációs és modernizálást célzó intézkedések elfogadását és gyakorlati bevezetését a dunai flottában. A KK 1a kiértékeli a kapcsolódó projektekben szerzett tapasztalatokat, mint például a LIFE finanszírozásával megvalósult Clean Inland Shipping projektnél (<https://www.clinsh.eu/>).

CÉL: Az uniós alapok flotta modernizálásra való felhasználásának előmozdítása és a nemzeti finanszírozási rendszerek kialakításának támogatása.

---

¹³ 1315/2013 számú TEN-T rendelet

¹⁴ A vízpolitikai irányelv emellett a jó kémiai állapotot is célként jelöli meg - ez a hajók által kibocsátott szennyezés csökkentésél fontos, pl. policiklikus aromás szénhidrogének (PAH) és egyes lerakódás- és korhadásgátló szerek.

¹⁵ A 2019-es sikeres kísérlet után, 13213 megbeszélés megtartása van tervbe véve közvetlenül az Éves Fórumok után.

4. FELLÉPÉS: A folyami információs szolgáltatások (RIS) kiterjesztése és fejlesztése

Leírás: A fellépés célja a Duna folyón és hajózható mellékfolyóin a harmonizált folyami információs szolgáltatások (RIS) bevezetése európai szinten a törvények rendelkezéseinek megfelelően, továbbá az adatcsere biztosítása. Ennek elérése érdekében a KK 1a támogatja a hajózható csatornák jelenlegi, valamint jövőbeli állapotáról való információgyűjtést és ennek felhasználását a helyszínen történő és online elérhető szolgáltatás-központú, időszerű és felhasználóbarát módon. A forgalom kezelésének hatékonysága és hatásossága tovább javítható a jobb forgalmi információkkal. Továbbá támogatja a RIS alapú megoldások létrehozását a logisztikai és forgalmi irányítási célokra, valamint előmozdítja a többi szállítási mód integrációját.

CÉL: Naprakész online hajóút információs szolgáltatás létrehozása, elérhetővé tétele és interoperabilitásának biztosítása a Duna régióban.

5. FELLÉPÉS: Hozzájárulás az oktatás és munkahelyek minőségének fejlesztéséhez

Leírás: A fellépés célja a szakemberhiány megoldása, és a harmonizált alkalmassági követelmények bevezetése a Duna régióban dolgozó legénységeknél. Ennek elérése érdekében a KK 1a támogatja a 2017/2397 számú a belvízi hajózásban szükséges szakmai képesítések elismeréséről szóló EU irányelv kiterjesztését a Duna teljes területére, nemcsak az EU tagállamokban, hanem az EU-n kívüli part menti államokban is. Továbbá ez a fellépés beazonosítja azokat az intézkedéseket, amelyekkel növelhető a hajózási személyzet rendelkezésre állása, az ágazatban kínált állások vonzereje, valamint a dunai hajózással kapcsolatos tudás átadása a jövőbeli döntéshozóknak és a logisztikai ellátási láncok irányítóinak.

CÉL: A 2017/2397 számú irányelv rendelkezései bevezetésének támogatása minden Duna part menti államban, külön hangsúlyt fektetve az EU-n kívüli államokra.

6. FELLÉPÉS: Hozzájárulás az adminisztrációs folyamatok egyszerűsítéséhez, harmonizálásához és digitalizációjához

Leírás: A fellépés célja időhatékony, szolgáltatás-központú és átlátható adminisztrációs eljárások bevezetése, különösen a határellenőrzésnél. Ennek elérése érdekében a KK 1a a KK 11-gyel közösen harmonizálja és leegyszerűsíti a határellenőrzéseket iránymutatások, valamint átfogó szabványosított nyomtatványkészlet kiadásával. Továbbá a KK 1a támogatja olyan új digitális eszközök létrehozását, amelyekkel a határellenőrzés még hatékonyabbá tehető. CÉL: A fellépés célja az adminisztrációs eljárások jelentős fejlesztése, különösképpen a határellenőrzésnél és a Dunán, illetve a hajózható mellékfolyón történő belvízi hajózásban 2023-ig, amely a vízi utak használóinak kérdőíves véleménye alapján kerül kiértékelésre.

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

1. FELLÉPÉS-nél: FAIRway Danube projekt; Trimodal Linz kikötő – vasúti csatlakozás és kikötő fejlesztés (mindkettő Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz segítségével); DAPHNE projekt (INTERREG DTP)
2. FELLÉPÉS-nél: ENERGY BARGE projekt (INTERREG DTP)
3. FELLÉPÉS-nél: GRENDDEL projekt (INTERREG DTP)
PROMINENT projekt (Horizon2020)
CLean INland SHipping projekt – CLINSH (LIFE)
4. FELLÉPÉS-nél: RIS COMEX projekt (Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz)
5. FELLÉPÉS-nél: Danube SKILLS projekt (INTERREG DTP)
6. FELLÉPÉS-nél: DANTE projekt (INTERREG DTP)

A példaként említett projektek részletes leírása megtalálható a KK 1a projekt adatbázisban www.danube-navigation.eu/projects/ / <https://navigation.danube-region.eu/projects/>

1B KIEMELT KÉRDÉS: VASÚTI-KÖZÚTI-LÉGI MOBILITÁS

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 2010-es Cselekvési terv KK 1b küldetése: "a mobilitás és a multimodalitás fejlesztése – vasúti, közúti és légi szállítás"

KK célkitűzések („célok”, 2016-ig):

- A hatékony teherszállítási vasúti szolgáltatások támogatása, az utazási idők csökkentése a Duna régió nagyvárosai közötti versenyképes vasúti utasszállítási útvonalakon 2030-ig.
  - A teljesen üzemkész multimodális TEN-T törzshálózati folyosók kiépítésének támogatása 2030-ig
  - Hatékony multimodális terminálok kialakítása a Duna régió tengerparti, folyó menti és száraz kikötőiben és ezek összekapcsoltságának és elérhetőségének biztosítása az összes szállítási mód integrációjával és hatékony logisztikai szolgáltatások segítségével 2030-ig
  - A regionális légi összeköttetések fejlesztésének támogatása és az egységes európai égbolt kezdeményezés megvalósítása
  - A másodlagos és harmadlagos utak fejlesztésének ösztönzése a Duna régióban
  - A biztonságos és fenntartható szállítás és mobilitás támogatása a Duna régióban.
- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései
- *A releváns célkitűzés(ek):*
    - 1. KC, „egy intelligensebb Európa”;
    - 2. KC, „egy zöldebb Európa”; és
    - 3. KC, „egy jobban összekapcsolt Európa”;
  - *Pontos szakpolitikai célkitűzés(ek):*
    - fenntartható, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes, intelligens, biztonságos és intermodális TEN-T kialakítása
- 3) Az uniós bővítési politika rendelkezései
- A gazdasági és társadalmi fejlesztések erősítése a fokozott összekapcsoltságon és a regionális fejlesztéseken keresztül
  - A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása
- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései
- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése
- 5) Ágazati háttér
- A közlekedéspolitikai fehér könyv (2011) és az ezt követő EU szállítási politika dokumentumai
  - A TEN-T hálózat, az 1315/2013/EU rendeletben meghatározott módon
  - Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF), 1316/2013/EU rendelet
  - A Közlekedési Közösséget létrehozó egyezmény (EU - Nyugat-Balkán), amely vonatkozik a közutakra, vasutakra, tengeri közlekedésre, belvízi hajózásra és az intermodális/kombinált szállításra
  - EU törvények, pl. COM (913)2010
  - A nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv (NECD), a környezeti levegő minőségéről szóló irányelv (AAQD)

- A tengerrel - a Fekete-tengerrel - való összekapcsolás további megfontolást igényel.
- A Fekete-tenger vízgyűjtőjének összekötő szerepét hangsúlyozza az Európa-Ázsia összeköttetési stratégia és a Bizottság véleménye az EU részvételéről a Fekete-tengeri regionális együttműködésben.

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS A DUNA RÉGIÓ SAJÁTOSSÁGAI

Az EU tagállamok az egységes európai piac részei, amely számos előnnyel szolgál a 28 EU tagállamban folytatott kereskedelem során. Az EU törekszik a szállítási szektor tevékenységeinek megkönnyítésére és harmonizálására pl. „Az „Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához – Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé” című 2011-es fehér könyv. Továbbá az Európai Bizottság közleménye a vasúti piac fejlődésének nyomon követéséről (2010) az európai gazdaság fenntartható fejlesztésének előmozdítását célozza meg kiváló minőségű, megbízható, biztonságos és hatékony vasúti szolgáltatások biztosításával. Az „egységes európai égbolt” (2004) célja az európai légit közlekedés-irányítás átalakítása annak érdekében, hogy az lépést tudjon tartani a folyamatosan növekvő légi forgalommal a legbiztonságosabb, költség- és járat hatékonyabb, valamint környezetbarát módon. Ez a logisztikával függ össze, amely területen az Európai Bizottság jóváhagyta a „teherfuvarozási logisztikáról szóló cselekvési tervet” (2007). A fent említett EU kezdeményezések célja a közös megközelítés használata, amely növeli a hatékonyságot és optimálisan használja ki a kapacitást, mindemellett növeli a biztonságot minden szállítási módnál. Ezzel szemben a makrorégió nem-EU államai nem rendelkeznek közös irányelvekkel, javaslatokkal vagy politikával. Hatalmas kihívást jelent már egymagában is az a kérdés, hogy az EUSDR koordinációs fellépései hogyan tudnak úgy hozzájárulni a már folyamatban lévő politikák és projekt munkálatok szinergizálásához, hogy azzal ne ismételjék meg feleslegesen a már elvégzett vagy még folyamatban lévő fellépéseket. A KK 1b egyik legfontosabb kihívása, amely egyszerre a legnagyobb sikerélménnyel is jár, továbbra is az Európai Bizottság, az EU tagállamok és az EU-n kívüli államok és a Duna régió összes érintett nemzetközi intézete és az érdekelt felek által végzett tevékenységek koordinálása.

1. FELLÉPÉS: A TEN-T Duna régiót érintő alapvető vasúti és közúti hálózat befejezésének elősegítése, a nehézségek legyőzése a környezeti, gazdasági és politikai nehézségek és akadályok figyelembevételével, különösen a határokat átlépő szakaszokon

Leírás: Az EU koordinátorok munkájának rendszeres nyomon követése, valamint a törzshálózattal kapcsolatos megbeszélésekhez történő hozzájárulás. A TEN-T szomszédos országokra (nem EU tagállamok) való kiterjesztésének támogatása, és hozzájárulás a határokat átlépő kihívások megoldásához magas minőségű rendezvények megszervezésével. A kulcsfontosságú érdekelt felek beazonosítása, valamint workshopok és konferenciák megszervezése a bevált gyakorlatok megosztásához a Duna régióon belül és kívül. A legkritikusabb problémák beazonosítása és rangsorolása, továbbá a TEN-T hálózaton belüli hiányzó láncszemekkel és szűk keresztmetszetekkel kapcsolatos munkák folyamatos támogatása. Amikor és ahol csak lehetséges olyan stratégiai irányelvek kidolgozása és bevezetése, amelyek támogatják a törzshálózaton a hatékony teher és utasszállító vasúti szolgáltatásokat, beazonosítják és támogatják a TEN-T törzshálózat átfogó kapcsolásainak fejlesztését és karbantartását.

CÉL: a Duna régiót átszelő TEN-T (vasút és közút) törzshálózat befejezésének támogatása 2030 végéig.

2. FELLÉPÉS: A versenyképes áru fuvarozási korridorok (RFC) megvalósításának támogatása, amelyek a versenyképes áru fuvarozást szolgáló európai vasúti hálózat részét képezik (az Európai Parlament és a Tanács 913/2010/EU rendelete), és ezek kiterjesztése a tagjelölt és szomszédos országokra

Leírás: Az Alpesi-Nyugat-Balkáni vasúti áru fuvarozási folyosó (RFC) és a Rajna-Duna RFC megvalósításának támogatása és felügyelete. A fő érintett felek beazonosítása (multimodális terminálok, kikötői hatóságok, logisztikai operátorok), és tanulmány készítése a Duna régió

intermodális szállításánál a kedvezményezettek szükségleteinek megállapítására. Folyamatos és rendszeres együttműködés kiépítése a KK 1a érdekében, ez jelenti a multimodális szállításban érintett felekkel tartott megbeszéléseket is. A lehetséges új projektek (pl. lehetséges új terminálok, a meglévő terminálok fejlesztése) beazonosítása, és a kiemelt projektek listájának elkészítése (tanulmány), továbbá az új projektek megvalósítása, valamint a bevált gyakorlatok megosztása a Duna régióon belül és kívül. Az érintett vasúti árufuvarozási folyosók összehangolt megvalósításának támogatása a Duna régióban. Az RFC megvalósítása során a legfőbb cél az interoperabilitás, valamint a magas színvonalú és megbízhatóságú vasúti árufuvarozási szolgáltatások megfelelő kapacitásának biztosítása, illetve a folyosó egészen a vasúti infrastruktúra áruforgalmat érintő szabványainak javítása és összehangolása, különösen a tengelyterhelés, a vonatok hossza és a rakszelvények vonatkozásában.

CÉL: Folyamatos és rendszeres együttműködés kiépítése a KK 1a érdekében a multimodális szállításban felmerülő problémákkal kapcsolatban, pl. csoportos vagy közös főtitkári megbeszélések, 2020-tól kezdődően. Munkacsoport létrehozása, amely megvizsgálja és javaslatot tesz a vasúti és közúti szállítást érintő határátkelési adminisztrációs, operatív, valamint műszaki akadályok elhárítására, és amely támogatja a forgalomirányítási rendszerek (ERTMS) kiépítését 2025 végéig, továbbá támogatja - nem feleslegesen ismétli -, szükség szerint, a meglévő létesítmények munkáját, mint pl. a törzshálózat folyosói vagy az RFC.

3. FELLÉPÉS: A légi forgalmi érdekelt felek közötti együttműködés előmozdítása a régió összeköttetései javítása és egy rövidebb repülőutakat tartalmazó terv elkészítése érdekében

Leírás: A légi közlekedés fő érintett feleinek beazonosítása (kis repülőterek, helyi közösségek, üzleti társulások, repülőgépgyártók stb.), a makroregionális szereplők bevonása, valamint a makroregionális tudatosság növelése a fokozott regionális összeköttetések előmozdításával, az EU éghajlatvédelmi rendelkezéseinek betartása mellett. Tanulmány készítése a kis repülőterekről és egy alapvető szakpolitikai dokumentum elkészítése, figyelembe véve, hogy a repülőtéri infrastruktúrába való beruházás finanszírozását nem támogatja az ERDF vagy a Kohéziós Alap. Ezenkívül az egységes európai égbolt kezdeményezés közös megtervezése és végrehajtása, összhangban a makrorégió országai által meghatározott és elfogadott útvonalak kiválasztásával. A funkcionális légtérblokk (FAB) ezen projektek célkitűzéseivel és tevékenységeivel kapcsolatos konszenzusának figyelemmel kísérése és megkönnyítése. A hiányzó funkcionális légtérblokkok létrehozásának támogatása, valamint a Duna régióban már létező funkcionális légtérblokkok közötti együttműködés elősegítése. A SESAR, az Egységes Európai Égbolt technológiai részének megvalósítása a Duna régióban. A légi közlekedési ágazat intelligens forgalmi rendszerei hozzájárulnak a repülőterek környezeti lábnyomának csökkentéséhez, valamint a zaj és a légszennyezés minimalizálásához. Az európai légi forgalmi szolgáltatási főterv támogatása, az európai légi forgalmi szolgáltatási főterv 3. szintű megvalósítása, amely egyesíti és biztosítja azt a keretrendszert, amely alapján az ECAC (Európai Polgári Repülési Konferencia) érdekelt felei a közösen elfogadott intézkedéseket be tudják vezetni az egységes európai égbolt kezdeményezés megvalósítása érdekében.

CÉL: a SESAR teljes bevezetésének támogatása a Duna régióban 2023 végéig.

4. FELLÉPÉS: Fenntartható nagyvárosi közlekedési rendszerek és a mobilitás biztosítása

Leírás: A makrorégió és az EU bevált gyakorlatainak meghatározása és összegyűjtése az államok közötti különbségek figyelembevételével. Minden ország folyamatosan dolgozik olyan projektek kialakításán, amelyek biztosítják a városi és kertvárosi területeken a fenntartható közlekedési rendszereket és a mobilitást. A kiemelt projektek eredményeinek figyelemmel kísérése és népszerűsítése. A bevált gyakorlatok beazonosítása és megosztása a Duna régióon belül és kívül a

fővárosi területekre összpontosítva, amelyek döntő fontosságúak a Duna régió mobilitásának szempontjából. Hozzájárulás a Duna régió fővárosi területeinek versenyképességéhez és vonzerejéhez, továbbá ezzel egy időben jelentős hozzájárulás az éghajlatvédelemhez és az egészség javításához a városi területeken, amikor csak lehetséges egyértelmű kapcsolatot kialakítva a Levegőminőségi tervekkel, a NAPCP kezdeményezésekkel, és a LIFE integrált projektekkel a levegő és víz vonatkozásában. Az e-mobilitás továbbfejlesztése a sűrűn lakott területek piacainak és infrastruktúrájának a vállalkozásokkal együttműködésben történő fejlesztése révén szintén e fellépés részét képezi. Az állami és magántulajdonú közlekedési társaságok együttműködésének előmozdítása a környezetbarát járművek közbeszerzései során, valamint szabványosított, magas színvonalú közlekedési és mobilitási internetes információs platformok fejlesztése a polgárok számára. Számos, városi mobilitással foglalkozó, már folyamatban lévő uniós projekt kiaknázásának lehetővé tétele, és a városi mobilitásról szóló uniós cselekvési terv (2009) végrehajtásának elősegítése.

CÉL: Releváns és innovatív megközelítések beazonosítása a városi mobilitás területén az EUSDR keretében, a tudás és bevált gyakorlatok megosztásának előmozdítása.

5. FELLÉPÉS: A határokon átnyúló regionális/helyi infrastruktúra és a vidéki területek megközelíthetőségének javítása a másodlagos és harmadlagos szállítási infrastruktúra megvalósításának támogatásával

Leírás: A másodlagos úthálózat fejlesztésének és karbantartásának támogatása a Duna régióban, különösképpen a TEN-T törzs és átfogó hálózathoz kapcsolódóan. Azon kulcsfontosságú határátkelő beazonosítása, amelyek gátolják a személyek és áruk zavartalan mozgását, beleértve az EU tagállamok és nem-EU országok közötti határátkelőket is. Az illetékes minisztériumok támogatása és ösztönzése a fellépéssel kapcsolatos intézkedések indítására. A fő határátkelőhelyek figyelemmel kísérése és támogatása. Rendszeres információcsere a határátkelő szakaszok fejlesztésével kapcsolatos intézkedésekről.

CÉL: Munkacsoport létrehozása a határokon átnyúló adminisztratív, valamint a vasúti és közúti közlekedés operatív és technikai akadályainak felszámolására szolgáló megoldások megvizsgálására és erre vonatkozó javaslatok kialakítására, valamint a jobb közlekedési összeköttetést célzó projektek támogatására.

6. FELLÉPÉS: A multimodalitás érdekében további csomópontok tervezése

Leírás: Ugyanazon infrastruktúra (közút és vasút) használata a teher- és személyszállítás során több csomópontban torlódásokhoz és a termelékenység csökkenéséhez vezet. A fellépés keretében projektek kidolgozására és megvalósítására kerül sor a Duna régió összes EU tagállamában a már beazonosított és elfogadott csomópontoknak megfelelően, és kísérletképpen öt EU-n kívüli országban is.

CÉL: Hatékony multimodális terminálok kialakítása a Duna régió tengeri, folyó menti és száraz kikötőiben, továbbá ezek összekapcsoltságának és elérhetőségének biztosítása az összes szállítási mód integrációjával, valamint hatékony logisztikai szolgáltatások segítségével 2030-ig; a belvízi kikötők és a megfelelő vízi, vasúti és szárazföldi megközelíthetőséggel rendelkező átrakodási helyszínek („csomópontok”) számának növelése, tíz „csomópont” létrehozása a teljes Duna régióban 2030-ig.

7. FELLÉPÉS: Az intelligens forgalmi rendszerek környezetbarát technológiákkal történő továbbfejlesztése különösen a városi régiókban.

Leírás: Programok megtervezése, megvalósítása és felügyelete az intelligens forgalmi rendszerek makroregionális bevezetésével kapcsolatban beazonosított és elfogadott kiemelt témákban. A releváns kutatások és innováció támogatása (a tudáshiány felszámolása), valamint éves konferenciák megszervezése a Duna régióban a kulcsfontosságú kutatásokra összpontosítva. Intelligens forgalmi rendszerek bevezetésének támogatása 2030-ig. Fenntartható mobilitási gyakorlatok, programok és projektek támogatása, mint például a kerékpározás vagy a gyaloglás.

8. FELLÉPÉS: A közúti biztonság tudatosságának növelése és a bevált gyakorlatokkal kapcsolatos eszmecsere ösztönzése

Leírás: A közlekedésbiztonság eltérő a Duna régió egyes országaiban gyakran a rossz infrastruktúra, a járműpark kora és a vezetők viselkedése miatt. A közúti biztonságot célzó projektek támogatása és a „vision zero” stratégia (halálos és súlyos közúti sérülések számának nullára csökkentése a közutakon) támogatása különféle rendezvények és információmegosztási lehetőségek megszervezésével (pl. konferencia, workshop vagy előadás). A makrorégióban bevezetésre vagy megvalósításra kerülő közlekedésbiztonságot célzó kezdeményezésekről konzultálni kell az érintett felekkel. A járművezetők viselkedésének javítása összeköthető a környezettudatos vezetéssel, szinergiákat létrehozva a levegőszennyezettség csökkentése területén, pl. a szlovákiai LIFE projekt tapasztalataira építve¹⁶.

CÉL: A halálos és súlyos közúti balesetek számának felére csökkentése 2020 és 2030 között.

---

¹⁶ LIFE tiszta levegő, <http://www.cleanair-europe.org/en/projects/cepta/eco-driving/>

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- Transgreen projekt (1. fellépés) – további részletekért lásd a KK 6 példáit
- 1. FELLÉPÉS: a TwinCity Rail Bécs - Marchegg - Pozsony vasútvonal keretében megvalósult, határokon átnyúló együttműködés tapasztalatai alapján
- 5. FELLÉPÉS: az Alexandria (RO) és Cherven Bryag (BG) TEN-T hálózathoz történő jobb összeköttetését megvalósító határokon átnyúló együttműködés tapasztalatai alapján

Más projektek csatlakoztatása is lehetséges a Románia és Bulgária közötti vasúti összeköttetések javításához (a CORE TEN-T törzshálózati folyosón belül), ilyen például:

- (1) A 902 Bukarest-Giurgiu vasútvonal javasolt felújítása, valamint román oldalról Giurgiu, illetve bolgár oldalról Ruse városát a Duna felett összekötő híd lehetséges felújítása, vagy
- (2) A meglévő Craiova – Calafat vasútvonal villamosítása, ezáltal javítva az összeköttetést Bulgáriával a Calafat-Vidi hídon keresztül.

2. KIEMELT KÉRDÉS: FENNTARTHATÓ ENERGIA

A) Stratégiai keretrendszer

1) A 2010-es Cselekvési terv KK 2 küldetése: „fenntarthatóbb energiaforrások használatának ösztönzése”

KK célkitűzések:

- A 2030-es európai éghajlati és energia célok alapján kitűzött nemzeti célok megvalósításának elősegítése
- Az energiatermeléssel kapcsolatos szűk keresztmetszetek megszüntetése az energiaunió céljainak teljesítése érdekében a Duna régióban
- A régiók jobb összekapcsolása a vonatkozó kezdeményezésekkel és intézményekkel folytatott közös tevékenységek révén

2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *Releváns célkitűzés(ek):*
  - Leginkább a 2. rend., „zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Európa”;
- *Pontos szakpolitikai célkitűzés(ek):*
  - energiahatékonysági intézkedések támogatása; megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése; intelligens energia rendszerek, hálózatok és energiátárolók kialakítása helyi szinten

3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlődés megerősítése a környezetvédelem támogatásával, az éghajlatváltozásnak való ellenállóság fejlesztésével, az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság felé való elmozdulás felgyorsításával
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

5) Ágazati háttér

- EU energia- és éghajlat-politikai keretrendszer (energiaunió, tiszta energia minden európainak csomag, 2050-ig szóló hosszú távú stratégia, Párizsi Megállapodás, energiabiztonsági stratégia, EU fűtési és hűtési stratégia)
- A 2018/2001/EU irányelv a megújuló energiaforrásokról
- A 2012/27/EU irányelv az energiahatékonyságról, és az ezt módosító 2018/2002 irányelv
- A 2018/844 irányelv az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv módosításáról
- A 2018/1999 irányelv az energiaunió irányításáról
- A 2019/943 irányelv a villamos energia belső piacáról
- A 2019/944 irányelv a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról
- A 2009/31/EC irányelv a szén-dioxid geológiai tárolásáról
- A 2014/94/EU irányelv az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának kiépítéséről
- A nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv (NECD)
- A környezeti levegő minőségéről szóló irányelv (AAQD)

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

Az EU 2030-ra vonatkozó energia- és éghajlat-politikai keretrendszere ambiciózus uniós kötelezettségvállalásokat fogalmaz meg az üvegházhatású gázok további (40% -os) csökkentése érdekében a 2050-es ütemtervben leírt költséghatékony útnak megfelelően, a megújuló energiafogyasztás aránya tekintetében (legalább 32%), 2030-ra uniós szinten legalább 32,5% energiát megtakarítva a 2007. évi alapprognózishoz képest. Az energiaunió irányításáról szóló rendeletnek megfelelően a tagállamok rendszeres értékelés céljából elkészítették nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveiket (NECP).

A megújuló energiaforrások növekvő használata az EU-n belül hozzájárul a fenntarthatóbb energiatermeléshez és csökkenti az importált fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget, továbbá egész Európában ösztönzi a technológiai innovációt és a foglalkoztatást.

A legolcsóbb a fel nem használt vagy megtakarított energia; ezért a legfontosabb szempont az energiahatékonyság, és az energiahatékonyságot az energialánc minden szakaszában növelni kell, az előállításától a végfelhasználásig. Ennek megfelelően az uniós intézkedések olyan ágazatokra összpontosítanak, ahol a legnagyobb megtakarítások érhetőek el, mint például az épületek. A fűtés és hűtés jelenti a lehető legnagyobb energiaigényt Európában. A hűtéshez és fűtéshez felhasznált energia 84%-a még mindig fosszilis tüzelőanyagokból származik. Az EU éghajlati és energia céljainak eléréséhez ennek a szektornak jelentősen csökkentenie kell az energiafelhasználását és a fosszilis tüzelőanyag használatát. Az energiahatékonyság és a tiszta megújuló energia emellett hozzájárul a légszennyezettség csökkentéséhez, amely jelentős környezeti problémát jelent a Duna régió egész területén.

A fűtési és hűtési szektor mellett a másik kulcsfontosságú terület a közlekedés, mivel ez a szektor az egyetlen olyan fő üvegházhatású gázokat kibocsátó forrás, amely még mindig növekszik.

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

A 2030-es európai éghajlat és energia keret és az energiauniós stratégia bevezetése után látható, hogy a Duna régióban növekszik a megújuló energiaforrások (RES) használatának kiterjesztésére tett kísérletek száma. A rendelkezésre álló biomassa, nap, szél, víz és földhőenergia termelési lehetőségek jelentősen különböznek az egyes országokban, ezért alaposabban fel kell térképezni az energia adottságokat a régió lehetőségeinek és problémáinak teljes megértéséhez.

A fűtési szektor szén-dioxid kibocsátásának csökkentéséhez a Duna régióban regionális összefogásra és harmonizált fellépésre van szükség, így csökkenthető a fűtési szektor energiafogyasztása és a fosszilis tüzelőanyagok felhasználása. A fűtési szektor jelentős szegmense a távfűtés, amely - a kommunista korszakban kialakult hagyományok miatt - a Duna régió számos országában nagyon elterjedt. Ezek a rendszerek gyakran elavultak, gázzal vagy szénnel üzemelnek, ezért jelentősen negatív hatást gyakorolnak az üvegházhatású gázok kibocsátására, a levegőminőségre, emellett komoly problémákat vetnek fel az energiahatékonysággal és az ellátás biztonságával kapcsolatban is (ezen erőforrások jelentős részének importból történő beszerzése miatt, különösen a gáz esetében). A fűtés mellett az éghajlatváltozás nemrég bekövetkezett alakulása miatt a hűtési rendszerek használatára is szükség van, amelyeknél a megújuló energiaforrások kiváló lehetőséget jelentenek. Ez egy új kihívás. A Duna régió közlekedési ágazatában az üvegházhatású gázok és légszennyező anyagok kibocsátása kedvezőtlen irányba változik a régió tranzit szerepének és a dízelüzemű közúti forgalom növekvő dominanciájának hatásaként. Ezért elengedhetetlenül fontos az alternatív üzemanyagok használatának támogatása a régióban és a 2014/94/EU irányelv megvalósításához történő hozzájárulás regionális szinten.

A régiók jobb összeköttetése érdekében a KK 2 fő fellépései a releváns EU kezdeményezésekkel történő fokozott együttműködésre összpontosítanak, mint pl. a Közép- és Dél-Kelet-Európa gázpiaci

összeköttetések létrehozásával foglalkozó (CESEC) kezdeményezés magas szintű csoportja, az Energia Közösség, a Kárpátok Egyezmény és a többi makroregionális stratégia (EUSBR, EUSALP, EUSAIR) energiával kapcsolatos területei és tematikus csoportjai, és az energiapolitikai fejlesztések területén dolgozó más nemzetközi szervezetek (pl. IEA, IRENA, UNECE, stb.).

A Közép- és Dél-Kelet-Európa gázpiaci összeköttetések létrehozásával foglalkozó (CESEC) kezdeményezés 2015-ben megalapított magas szintű csoportja¹⁷ a közép-kelet és dél-kelet európai gáz és villamosenergia piac integrációján dolgozik. A kezdeti cél az erőfeszítések összehangolása volt a határon átnyúló és transzeurópai projektek gyors megvalósításának elősegítése érdekében, amelyek a régió gázellátását diverzifikálják, továbbá elősegítik a helyi gázpiacok fejlesztését és a harmonizált EU szabályok bevezetését. 2017-ben a CESEC hatályát kiterjesztették a villamosenergia piacokra (beleértve a prioritást élvező összekapcsolási projekteket), valamint az energiahatékonyság és megújuló energiaforrások fejlesztésének közös megközelítésére. A 2005-ben létrehozott Energiaközösség célja a releváns uniós energiaügyi vívmányok bevezetése, megfelelő keretszabályozás kialakítása, valamint az energiapiacok liberalizálása a KK 2 legfontosabb részeit képezi a nem EU tagállamokkal történő együttműködés esetén.

A Duna régióban a hegyvidékek különösen fontosak. A lengyelországi rész kivételével a Kárpátok hegyvonulat több mint 450 000 km² területet foglal el a Duna régióban. A Kárpátok fenntartható fejlesztésére és védelmére már létrejött egy nemzetközi együttműködés a Kárpátok egyezmény keretein belül (lefedi a SK, CZ, HU, PL, RO, RS és UA országokat). Ilyen földrajzi, ugyanakkor tematikus átfedések mellett az energiatermelés területén szükség van a szinergiák további felfedezésére és a felesleges ismétlődések elkerülésére. A fellépéseknél előre látható az együttműködés a Fenntartható ipar, energia, szállítás és infrastruktúra munkacsoporttal, úgymint a megújuló energia cselekvési terv harmonizálása/frissítése, vagy a fenntartható szállítással foglalkozó protokoll. Egyes EUSDR országok rendelkeznek tengerparti szakaszokkal is, ezért előreláthatólag a fellépések kapcsolódni fognak az EU tengerparti zónák integrált kezelésével kapcsolatos programjához.

1. FELLÉPÉS: A tiszta biomassa, napenergia, geotermikus energia, vízenergia és szélenergia fenntartható felhasználásának további feltárása az energiatünetlenség növelése, valamint a többcélú, határokon átnyúló megújuló energiatelhasználási projektek támogatása érdekében.

Leírás: A Duna régió nagy területei gazdagok a megújuló energiaforrásokban, különösen a biomasszában¹⁸, földhőenergiában és vízenergiában, azonban ezek kihasználása jelenleg messze elmarad a lehetőségektől. A rendelkezésre álló biomassa, nap, szél, víz és geotermikus energia termelési lehetőségek jelentősen különböznek az egyes országokban, ezért alaposabban fel kell térképezni az energia adottságokat a régió lehetőségeinek és problémáinak teljes megértéséhez. Az EU és a Duna régió EU-n kívül országainak energiatermelésével és éghajlatával foglalkozó érvényes jogszabályok támogatják a biomassa energetikai célú felhasználását, beleértve a lakossági fűtést is. Azonban figyelembe véve a biomassa elégetésének az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt lehetséges kockázatait, amely alatt elsősorban a légszennyező anyagok kibocsátása és a természetes

---

¹⁷ CESEC az alábbi EU tagállamokból áll: Ausztria, Bulgária, Horvátország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Románia, Szlovákia és Szlovénia és az Energiaközösséget létrehozó szerződés aláíró tagjai: Ukrajna, a Moldovai Köztársaság, Szerbia, az Észak-Makedón Köztársaság, Albánia, Bosznia és Hercegovina, Koszovó és Montenegró. [Koszovó megnevezése nem érinti a státusszal kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.]

¹⁸ A biomassa esetén figyelemmel kell lenni a helyi erőforrások fenntarthatóságára és a súlyos légminőségi következményekre, különösen a szilárd részecskék és a benzo(a)pirén szintjére, amely a Duna régió számos területén meghaladja az EU előírásokat. Továbbá figyelembe kell venni a biomassa termelés, aratás, feldolgozás és elégetés felfuttatásával járó kompromisszumok kockázatát is, pl. a hatása a biodiverzításra, a védett élőhelyekre, a víz minőségére és mennyiségére és a talajra.

erőforrások túlzott kihasználása értendő, szabályozásra van szükség a biomassza tüzelőanyagként történő biztonságos és fenntartható felhasználása érdekében. Jelenleg számos EU-irányelv áll rendelkezésre a biomassza energetikai célú felhasználásának ésszerűsítése érdekében az öko-tervezés, a gépek energiacímkezés és az épületek energiahatékonysága terén. Emellett a zöld beszerzések, a biogazdaság és a körforgásos gazdaság koncepciók is kiindulási pontot adhatnak a biomassza erőforrások megfelelő felhasználását célzó politikákhoz¹⁹.

A koordinált fellépés, a határokon átnyúló projektek és közös intézkedések biztosítani fogják a megújuló energiaforrások további felhasználását.

CÉL: minden ESUDR ország támogatása a nemzeti célkitűzések 2030-ig történő elérésében, hogy ezáltal az összesített képest a megújuló energia felhasználásának aránya elérje a 30%-ot a nemzeti kibocsátási határértékek betartása mellett.

2. FELLÉPÉS: Az energiahatékonyság és a megújuló energia épületekben és fűtési rendszerekben történő felhasználásnak ösztönzése, beleértve a távfűtést és a hűtési és kombinált hűtési energiatermelő létesítményeket

Leírás: A Duna régió háztartásaiban a fűtés és melegvíz ellátás képezi a teljes energiateljesítmény több mint 2/3 részét. A fűtés a legtöbb esetben fosszilis tüzelőanyagok égetésével valósul meg, amely ezáltal károsítja a környezetet az üvegházhatású gázok és légszennyező anyagok, különösen a szilárd részecskék, kibocsátása révén. A fűtési szektor szén-dioxid kibocsátásának csökkentéséhez a Duna régióban regionális összefogásra és harmonizált fellépésre van szükség, így csökkenthető a fűtési ágazat energiafogyasztása és a fosszilis tüzelőanyagok felhasználása.

CÉL: annak támogatása, hogy legalább öt elavult fosszilis tüzelőanyag üzemű fűtési rendszer modernizálása/megújuló energiaforrásra való átalakítása szerepeljen a tervek között 2025-ig.

3. FELLÉPÉS: A szén-dioxid-mentesítés és a légszennyező anyagok csökkentésének elősegítése a közlekedési ágazatban, mind a tömegközlekedés, mind az áruszállítás vonatkozásában az alternatív üzemanyagok használatához szükséges infrastruktúra fejlesztésével

Leírás: A KK 2 a hangsúlyt az alternatív üzemanyagok használatával kapcsolatos tudás és a zöld közlekedés területén bevált gyakorlatok megosztására helyezi, hozzájárulva ezzel a 2014/94/EU irányelv regionális szintű megvalósításához.

CÉL: alternatív üzemanyag-alapú helyi tömegközlekedési rendszerek támogatása legalább 3 kísérleti területen 2025-ig.

4. FELLÉPÉS: Energiatakarékos, költséghatékony és innovatív, alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák fejlesztése, beleértve az intelligens megoldásokat a technológiai semlegesség elvének tiszteletben tartása mellett

Leírás: Energiatakarékos és intelligens rendszerek integrációját támogató új technológiákra és innovatív megoldásokra a Duna régió egész területén szükség van. A KK 2 a hangsúlyt az érintett felek megszólítására és egy hálózati platform biztosítására helyezi a közös gondolkodás és új ötletek bemutatása érdekében, újfajta projektek létrehozásához különböző energiaforrások fenntartható felhasználásának területén úttörő technológiák alkalmazásával.

---

¹⁹ JRC, A biomassza fenntartható felhasználása a háztartásokban - Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája (EUSDR) alátámasztására készített jelentés, EUR 29542 EN, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-98348-1, doi: 10.2760/908058, JRC113417.

CÉL: legalább három új, technológia-központú projekt megvalósítása és bevezetése 2025-ig.

5. FELLÉPÉS: Regionális együttműködés megerősítése az energiapiacokat összekötő projektek megvalósításának támogatása érdekében, különös figyelmet fordítva a Közép- és Dél-Kelet-Európa gázpiaci összeköttetések létrehozásával foglalkozó (CESEC) kezdeményezésre

Leírás: A CESEC kezdeményezést aláíró országok elkötelezték a gáz- és villamosenergia-ellátás biztosításával kapcsolatos kihívások közös megoldását illetően, valamint a források diverzifikálásának kérdésében a régióban közösen bevezetett intézkedések révén, melyeknek végső célja az energiapiaci integráció növelése. A fenti célok elérése érdekében a KK 2 helyszínt biztosít a Duna menti országok megbeszéléseinek, a CESEC cselekvési terv teljes is időben történő megvalósításának felügyelete érdekében, különösen a puha intézkedésekre váltáskor.

CÉL: helyszín biztosítása a CESEC cselekvési terv megvalósításának követéséhez.

6. FELLÉPÉS: A bevált gyakorlatok megosztása és olyan fellépések kidolgozása az energiaszegénység csökkentése, a kiszolgáltatott fogyasztók védelmének fokozása és a fogyasztók energiapiaci részvételére vonatkozó felhatalmazása érdekében

Leírás: A magas energiaárak, alacsony háztartási bevételek, nem hatékony épületek és készülékek, valamint az egyedi háztartási energiaszükségletek mind hozzájárulnak az energiaszegénységhez, amely a Duna régió számos részén súlyos problémát jelent. Ez komoly következményekkel járhat, mint pl. légszennyezettség a nem hatékony háztartási fűtés miatt vagy a szennyező „tüzelőanyagok” használata, mint pl. a hulladék eltűzése. A KK 2 ezért továbbra is folytatja a figyelemfelhívást a kérdés átfogóbb kezelésére a tudományos és politikai gyakorlatban, és lefekteti az alapokat az Energiaszegénység csökkentési cselekvési terv kialakításához.

CÉL: Energiaszegénység csökkentési cselekvési terv kidolgozása a Duna régióban

7. FELLÉPÉS: Új és innovatív (földalatti) energiatárolási lehetőségek vizsgálata

Leírás: Ahogyan Európa átáll egy alacsonyabb szén-dioxid kibocsátású energia rendszerre, úgy valószínűleg növekedni fog az energiatárolási kapacitás iránti igény a különféle energiavektorok és kibocsátások esetében. Ez az átállás a különféle feltörekvő technológiai megoldások stratégiai tervezését követeli meg. A KK 2 célja a feltörekvő technológiák egész régióra kiterjedő korszerű felmérése, különös figyelmet fordítva a gáztárolási infrastruktúrával kapcsolatos fejlesztésekre, valamint a regionális együttműködésen keresztül a régió energiatárolási lehetőségeinek feltérképezése.

CÉL: a Duna régió földalatti energiatárolási lehetőségeiről szóló politikai dokumentum elkészítése és az ezzel kapcsolatos projektek megvalósításának támogatása.

8. FELLÉPÉS: Az információcsere és a bevált gyakorlatok megosztásának ösztönzése az együttműködése erősítése, szinergiák létrehozása és olyan közös projektek elindítása érdekében, amelyek más makroregionális kezdeményezéseket is magukban foglalnak az érintett európai és globális érdekelt felek részvételével

Leírás: A tevékenységek ismétlésének elkerülése és a rendelkezésre álló erőforrások jobb felhasználása érdekében a következő években a KK 2 nagyobb hangsúlyt fektet a lehetséges közös kezdeményezések és koordinált fellépések megszervezésére az energiával kapcsolatos területeken,

valamint más (makro-) regionális stratégiák (EUSBR, EUSALP, EUSAIR, Kárpátok Egyezmény) tematikus csoportjaival, illetve az energiapolitikai fejlesztések területén dolgozó más nemzetközi szervezetekkel (pl. IEA, IRENA, UNECE, stb.) történő együttműködésre, a befejezett és folyamatban lévő ESIF, Horizont, EP kísérleti, valamint LIFE projektek elért eredményeire építve.

CÉL: legalább öt közös workshop, tanulmány vagy állásfoglalás 2025-ig.

9. FELLÉPÉS: Új projektek létrehozásának ösztönzése az energia ágazatban

Leírás: A KK 2 célja a tényleges finanszírozási lehetőségek megismertetése az érdekelt felekkel, támogatva őket a pályázati folyamat során, továbbá a projekt kiválasztása és finanszírozása esetén a KK 2 célja a megvalósítási szakaszban történő támogatás. A cél az új makroregionális projektek létrehozásának ösztönzése a fenntartható energiaforrások használatának terjesztése érdekében.

CÉL: 15 sikeres pályázat elkészítése, az összes releváns alap és program felhasználásával a következő tervezési időszakban (2027-ig).

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- 1. FELLÉPÉS-nél: JRC jelentések az EUSDR számára, pl. a biomassa fenntartható felhasználása a lakossági szektorban²⁰, 2018
- 1. FELLÉPÉS-nél: Darlinge - Duna régió vezető a geotermikus energiában
- 1. FELLÉPÉS-nél: Geotermikus távfűtés Romániában projekt - Lovrin és Gottlob helyhatóságok lehetőségei
- 1 és 7. FELLÉPÉS-nél: DanuP-2-Gas
- 2. FELLÉPÉS-nél: A magyarországi szennyvíztisztító telepek energiahatékonysága projekt
- 3. FELLÉPÉS-nél: Az üzemanyagcella- és hidrogéntechnológia bevezetése
- 4. FELLÉPÉS-nél: DanubeFEST - Rugalmas energiatárolási technológiák a Duna régióban
- LIFE integrált projektek a levegőminőséggel kapcsolatban Bulgáriában, Magyarországon és Szlovákiában
- EP kísérleti projekt a lakossági hulladéktüzelésű fűtéssel kapcsolatban

---

²⁰ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC113417/kjna29542enn.pdf>

3. KIEMELT KÉRDÉS: KULTÚRA ÉS IDEGENFORGALOM

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 2010-es cselevési terv KK 3 küldetése: „a kultúra és idegenforgalom és az emberek egymással való kapcsolatteremtésének ösztönzése”

KK célkitűzések (2019-ig):

I. Fenntartható idegenforgalom fejlesztése

- Fenntartható idegenforgalmi formák kidolgozása, beleértve a zöld turizmussal kapcsolatos termékeket és fenntartható mobilitási megoldásokat a Duna régióban;
- A kulturális örökség és a természeti értékek fenntartható védelmének, megőrzésének, szocializációjának és kortárs értelmezésének támogatása;

II. Tudomány, kutatás és új technológiák a kultúrában, idegenforgalomban és az emberek közötti kapcsolatokban

- Harmonizált irányítási rendszer bevezetésének támogatása, amely a fenntartható idegenforgalomra és kulturális/természeti örökségre összpontosít, amely összehasonlítható statisztikai adatokat képes szolgáltatni a Duna régióban;
- A gyakorlatok megosztásának és a hálózatépítés előmozdítása az a.) Művészetek területén, a kortárs művészetet is beleértve b.) A kulturális és kreatív szektor és az idegenforgalmi szektor közötti kapcsolatok és szinergiák kialakításának támogatása;

III. A kulturális örökség értékeinek kiemelése, népszerűsítése és védelme

- A Duna régió fontos európai turisztikai célpontként történő meghatározása, valamint a Duna márkanévként történő fejlesztése és erősítése a teljes Duna régióban;
- A Duna kulturális és természeti kincsekben gazdag, transznacionális multikulturális útvonalként történő meghatározása;
- A Duna kulturális identitását jelképező „Kék Könyv” elkészítése / a Duna régió erejét jelentő kulturális sokszínűségekre és örökségekre építve mind a helyi lakosok jólétének, mind pedig a turisztikai erőforrások fejlesztése; továbbá a Duna menti helyi közösségek kulturális identitásának megőrzése;
- Minőségi termékek, az infrastruktúra valamint az idegenforgalom és a kultúra innovatív formáinak előmozdítása a kvk-k, az állami és a magánszféra közötti partnerségek révén;
- A szakképzett munkaerő, az oktatás és a készségek fejlesztésének támogatása az idegenforgalom és a kultúra területén a régió fenntartható munkaerőpiacának támogatásához.

- 2) Az EU kohéziós politikájának rendelkezései

- *Releváns célkitűzés(ek):*
  - Leginkább a 5. kiemelt cél, „egy polgárokhoz közelebbi Európa”;
  - Nagyobb hangsúly helyezése a fenntartható és környezetbarát beruházásokra, továbbá a 2. kiemelt célra, „egy zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Európa”;
- *Pontos szakpolitikai célkitűzés(ek):*
  - Az 5. kiemelt cél támogatása az alábbiakkal:
    - i. integrált társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi, kulturális örökséggel kapcsolatos és városi területek biztonságával kapcsolatos fejlesztések előmozdítása;

- ii. integrált társadalmi, helyi gazdasági és környezetvédelmi, kulturális örökséggel és biztonsággal kapcsolatos fejlesztések előmozdítása, beleértve a vidéki és part menti területeket a közösség szervezte helyi fejlesztéseken keresztül.

3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlesztések erősítése a regionális fejlesztések, mezőgazdasági és vidékfejlesztés, valamint a társadalmi és foglalkoztatási politikák révén.
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása.

4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- „A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése”;

5) Ágazati háttér

- Új európai kulturális menetrend az EK-ban (2018. május)
- Európai keretrendszer a kulturális örökséggel kapcsolatos fellépésekhez - Kulturális örökség a befogadó Európáért (2018. december)
- 2019–2022. évre szóló kulturális munkaterv (2018. november)
- Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) két új tudományos és innovációs társulást (KIC) indít; ezek egyike a kulturális és kreatív iparágakra (CCI) összpontosítva a tervek szerint 2022-ben indul.

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

Az eddig elért eredmények kiértékelése azt mutatja, hogy a régi KK 3 fellépései közül kevés kivétellel részlegesen majdnem mind megvalósult.

Egyértelműen bebizonyosodott, hogy a Duna transznacionális program (DTP) 5a - Kulturális értékek a Duna régióban alponthoz tartozó összes projekt hozzájárul az EUSDR cselekvési terv KK 3-ban foglalt majdnem minden fellépéséhez. Az alpont az alábbi projekteket tartalmazza, amelyek finanszírozása a DTP 1. vagy 2. pályázati felhívásának keretében valósult meg: CultPlatForm21, ART NOUVEAU, DANUrb, INSIGHTS, Iron Age Danube, NETWORLD és REDISCOVER. Ezek a Duna régió kultúrájának változatosabbá tételét, megőrzését és népszerűsítését megcélzó fellépéseket támogatják.

Másrészről a DTP 5b - Természetes értékek alpont hozzájárul a fenntartható idegenforgalmat és a turisztikai infrastruktúrát megcélzó fellépésekhez. A területen megvalósított öt projekt közül kettő az ökológiai folyosókra összpontosít azzal, hogy fejleszti a „Mura-Dráva-Duna” határokon átnyúló UNESCO bioszféra-rezervátum keretszabályozását, és megoldást keres a Duna folyó menti folyosón az egyes nemzeti parkok közötti összeköttetési problémákra. A másik három projekt olyan témákkal foglalkozik, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztése a geoparkokban; a gazdasági fejlesztések beindítása a Natura2000 helyszíneken; és a karszt biorégiók által képviselt természeti örökség védelme és fenntartható használata. Emellett egyes DTP projektek más tematikus alpontok alatt is hozzájárultak a KK 3 fellépéséhez, mint pl. a Transdanube Pearls.

Ezzel egyidőben 2018 egyik figyelemreméltó fejleménye volt a DTP-n kívüli szereplők részvétele olyan fellépésekben, amelyek hozzájárultak a KK 3 céljainak megvalósításához, nem utolsósorban a kivitelezés alatt álló DTP projektek további lehetőségeinek feltárásával.

Az Európai Tanács Routes4U projektje a regionális fejlesztések elősegítésén dolgozik bizonyos egyedi eszközökön keresztül. Például a Routes4U első Duna régióval kapcsolatos találkozója hozzájárult a Duna régió regionális szükségleteinek beazonosításához az európai kulturális útvonalak programmal kapcsolatban és szó esett három (CultPlatform21, ART NOUVEAU, Iron Age Danube) olyan DTP 5a alponthoz tartozó projektről, amelyek hozzájárulnak a már meglévő kulturális útvonalakhoz vagy lehetőséget teremtenek egy új útvonal létrehozására.

I. Fenntartható idegenforgalom fejlesztése

1. FELLÉPÉS: A Duna régióban a fenntartható turizmus ösztönzése, és az EUSDR projektek eredményeinek kihasználása a kultúra, természet és turizmus területén

Leírás: A turizmus zöld és kék formáiba történő beruházások támogatása, beleértve minden fajta ökoturizmust, kulturális turizmust, kerékpározást, túrázást és aktív turizmust, és a terület innovatív kis- és középvállalatait; Hatékony úticél kezelő szerkezetek/rendszerek kifejlesztése: a fenntartható úticélok integrált megközelítésének fejlesztése, a szinergia biztosítása az érdekelt felek között (idegenforgalom, kultúra, sport, egészségügy stb.), a következetes úticél kezelés fejlesztésének ösztönzése (képzésekkel, oktatással stb.); innovációs kiválósági központok felállítása az interdiszciplináris termékek tervezésének területén (a kreatív és kulturális turizmus alformái, egészségügyi turizmus, aktív turizmus, stb.)

2. FELLÉPÉS: A kulturális turizmus támogatása a Duna régióban

Leírás: Múzeumok és galériák releváns csoportjainak és hálózatának kialakítása, beleértve a Duna régióban található tárgyi és szellemi kulturális örökség helyszínek interpretációját és látogatóközpontok kiépítését, és kommunikációs és marketing stratégiák kiépítése az idegenforgalmi érték növeléséhez. Tudatosságnövelő kampányok szervezése a kulturális örökség bemutatásának és értelmezésének integrált megközelítését előmozdítva széleskörűbb turisztikai közönség és látogatók számára. Az örökség láthatóságának ösztönzése az idegenforgalom innovatív és fenntartható promóciójával. Az UNESCO örökség és a dunai limes népszerűsítése a tagállamokban, figyelemfelhívás az előzetes listákra az érintett országokban, regionális hatással bíró események/fesztiválok megszervezése, amelyek a régió kulturális örökségét népszerűsítik.

3. FELLÉPÉS: Befektetés fenntartható minőségi termékekbe és szolgáltatásokba, innovatív formákba és infrastruktúrába az idegenforgalom és a kultúra területén, valamint készségek, az oktatás és a munkahelyteremtés ösztönzése az érintett ágazatokban

Leírás: Szektorokon átnyúló partnerkapcsolatok/projektek/kezdeményezések előmozdítása; befektetés a tudásgazdálkodásba és az emberi erőforrások fejlesztésébe, mobilitási programok előmozdítása az idegenforgalom vagy a kultúra területén aktív vagy tanulmányokat folytató emberek számára, a szakemberek közötti ismeretcsere elősegítése (E2EE), ezzel támogatva az átlátható innováció fejlesztését a kulturális turizmussal kapcsolatos kezdeményezésekben, támogatva a kapcsolódó területeken működő kis- és középvállalkozásokat és non-profit szervezeteket, és az esetleges köz- és a magánszféra közötti partneri együttműködéseket (PPP).

II. Tudomány, kutatás és új technológiák a kultúrában, idegenforgalomban és az emberek közötti kapcsolatokban

4. FELLÉPÉS: A „Smart Destination Danube” projekt fejlesztése

Leírás: A „Smart Destination Danube” fejlesztése, amely fenntartható minőségi termékeken alapul, ideértve az egységes kommunikációs és marketing stratégiát, valamint a közös narratíva kialakítását a Dunára vonatkozóan. Jó területi bizonyítékok begyűjtése a kulturális és idegenforgalmi fellépésekről, egy átfogó adatbázis létrehozása, amely áttekintést ad a Duna régió kulturális és idegenforgalmi aktivitásáról. Egy olyan integrált transznacionális létesítmény (obszervatórium) hálózat kialakítása, amely összegyűjti, feldolgozza és elemzi az adatokat, és folyamatosan biztosítja az idegenforgalom fenntartható fejlesztésével kapcsolatos információcserét és tájékoztatást. A hálózat központi erőforrásként vesz részt a fenntartható idegenforgalom hatásának nyomon követésében, szakértői kutatások alapján; digitalizálja a kulturális erőforrásokat a Duna régió kulturális emlékeinek megőrzése érdekében. A wellness és az egészségturizmus különböző formáinak népszerűsítése.

5. FELLÉPÉS: A kulturális tevékenységek és kreatív ágazatok fejlesztésének támogatása és ösztönzése

Leírás: A tudomány és kutatás, illetve a kulturális örökség (ideértve a víz alatti örökséget is), a természeti örökség és az idegenforgalmi szektor közötti együttműködés fejlesztése; új stratégiák, elképzelések, hálózatok és az új technológiákba/digitalizációba való befektetések ösztönzése a kultúra és a kulturális/multikulturális, valamint a természeti örökség területén; a kulturális erőforrások digitalizálása a Duna régió kulturális identitásának népszerűsítéséhez és megőrzéséhez.

III. A kulturális örökség értékeinek kiemelése, népszerűsítése és védelme

6. FELLÉPÉS: A kulturális örökségek támogatása a Duna régióban

Leírás: A Duna régió erősségére, a kulturális sokszínűségekre alapozva, meglévő kulturális útvonalak támogatása és újak kiépítése, a kulturális értékek védelme; A kulturális örökség, hagyományok, néphagyományok, kézművesség, kortárs művészet és a Duna folyó menti etnikai közösségek más autentikus tevékenységeinek feltárása, felélesztése és támogatása - a régió kulturális gazdagságának bemutatása és értékeinek kiemelése - a megőrzéshez, megvédéshez, az identitás építéshez, a kultúrák közötti párbeszédhez, a multikulturális közösségfejlesztéshez, a kommunikációhoz és a történetek megosztásához. A vidéki/helyi, kevésbé látogatott területek, a kulturális tárgyi és szellemi örökségek helyszínei, valamint a vízalatti területek láthatóságának növelése és értékeinek kommunikációja; a különböző származású emberek közötti együttműködés és kapcsolatok megerősítése, a kreativitás és vállalkozó szellem bátorítása, valamint a kulturális innováció, az etnikai és gazdasági fejlesztések ösztönzése, a kulturális örökségre, hagyományokra és a kulturális idegenforgalomra építve. A kulturális örökség támogatása a tudás átadásán, a digitalizáción, az innováción és technológián keresztül a kreatív gazdaság versenyképességének stimulálása és a kulturális turizmus népszerűsítése érdekében. Különös hangsúlyt fektetve a kulturális örökség kortárs művészetben és új technológiákon keresztüli értelmezésére új narratívák kifejlesztése érdekében.

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- Alap a kis projektek finanszírozására
- Duna platform a Kultúrák Közötti Párbeszédhez
- NEON platform – digitális projekt
- Az örökség digitális atlasza
- A Duna régióban az EuroVelo európai távolsági kerékpárút-hálózat mentén az ökoturizmus szervezésének fejlesztése
- A kulturális tevékenységek és kreatív ágazatok fejlesztésének támogatása és ösztönzése

4. KIEMELT KÉRDÉS: VÍZMINŐSÉG

A) Stratégiai keretrendszer

1) A 2010-es Cselekvési terv KK 4 küldetése: „a vízminőség visszaállítása és fenntartása”

KK célkitűzések (2019-ig):

Általános KK 4-es cél: az integrált vízgyűjtő-gazdálkodási terv megvalósítása a Duna régióban az EU vízügyi keretirányelvvel és a Nemzetközi Duna vízgyűjtő-gazdálkodási tervével (DRBMP) összhangban az emberek egészségének és az édesvízi ökoszisztémák megvédése érdekében. Hozzájárulás a DRBMP-hez és annak közös intézkedési programjához, amely a Duna régió fejlesztése érdekében az "Együttműködésről és szinergiáról az EUSDR megvalósításáért" című KK4-KK5-ICPDR közös dokumentumon alapul.

- Hozzájárulás a Duna régióban a pontszerű és diffúz forrásból eredő vízszennyezettség megakadályozásához és csökkentéséhez, különös tekintettel a szerves anyagokra, tápanyagokra, veszélyes és elterjedőben lévő anyagokra stb., többek között a szennyvízkezelés fejlesztésével és a bevált kezelési gyakorlatok támogatásával.
- A vízi erőforrások és az ivóvíz ellátás védelmének támogatása
- A Duna vándorló halfajainak védelmét célzó intézkedések kialakítása
- A vízminőségre vonatkozó éghajlatváltozással kapcsolatos fellépések fokozása
- Segítség a részvízgyűjtők gazdálkodási terveinek kifejlesztésében / bevezetésében, mint pl. a Száva, Tisza és Prut folyók részvízgyűjtővel és a Duna deltával kapcsolatos gazdálkodási terv

2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *Politikai célok:*
  - 2. kiemelt cél, „egy zöldebb Európa”
  - 4. kiemelt cél, „egy jobban összekapcsolt Európa” (oktatás, készségek) és
  - 5. kiemelt cél. „egy polgárokhoz közelebbi Európa”, a helyi szervezésű fejlesztési stratégiák és a fenntartható városi fejlesztések támogatása EU szerte.
- *Pontos szakpolitikai célkitűzés(ek):*
  - a fenntartható vízgazdálkodás támogatása;
  - Emberi fogyasztásra alkalmas víz biztosítása (kinyeréshez, kezeléshez, tároláshoz és kiosztáshoz használt infrastruktúra, hatékony intézkedések, ivóvíz ellátás)
  - Vízgazdálkodás és vízi erőforrások védelme (beleértve a vízgyűjtő gazdálkodást, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra hozott egyedi intézkedéseket, az újra felhasználást és a szivárgások csökkenését)
  - Szennyvíz összegyűjtése és kezelése

3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlesztések erősítése környezetvédelmi intézkedéseken keresztül
- A szabályok, szabványok, politikák és gyakorlatok összehangolása az Európai Unióval, valamint az egyetértés és jószomszédi viszony megerősítése
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

5) Ágazati háttér

- EU vízügyi törvények, különösen a víz-keretirányelv, a környezetminőségi előírásokról szóló irányelv, a talajvíz irányelv, az ivóvíz irányelv és annak módosításai és a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv
- EU nitrátirányelv
- A nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv, a környezeti levegő minőségéről szóló irányelv
- EU erőforrás-hatékonysági menetrend
- A biológiai sokféleséggel kapcsolatos EU stratégia
- ENSZ fenntartható fejlesztési célok (SDG), különösen az SDG 6 és 17
- EU műanyag stratégia
- EU körforgásos gazdaság stratégia
- A páneurópai tokhal cselekvési terv a Berni Egyezmény keretében - Strugeon 2020 stratégia
- Az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás - EU és Duna éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás stratégia
- Az EU gyógyszerekkel kapcsolatos stratégia megközelítése
- Az EU közös agrárpolitikája
- EU közös halászati politika, különösen a belvízi halászterületekkel, a kisipari halászattal (Fekete-tenger), és a fenntartható mezőgazdasággal kapcsolatban, és az ehhez kapcsolódó EMFF nemzeti programok és tervek
- A Fekete-tenger védelmi bizottság

B) Fellépések és célok

1. FELLÉPÉS: VESZÉLYES ÉS ELTERJEDŐBEN LÉVŐ ANYAGOK: A veszélyes és elterjedőben lévő anyagok okozta vízszennyezés nyomon követésének, megelőzésének és csökkentésének előmozdítása (EU elsőbbségi anyagok és megfigyelési listán szereplő jelöltek, továbbá a Duna vízgyűjtő területének egyedi szennyezőanyagai és más anyagok, pl. mikroműanyagok, gyógyszerek, PFOS)

Leírás és célok:

- A tudásbeli hiányosságok felszámolása a felszíni vízben, flórában, faunában és üledékben megjelenő veszélyes és elterjedőben lévő anyagok figyelemmel kísérésének területén
- A veszélyes és elterjedőben lévő anyagok kibocsátási forrásainak és útvonalainak megállapítása
- A vízbe történő kibocsátások és terhelések számszerűsítése
- Megelőzési és csökkentési intézkedések bevezetése, beleértve az intézkedések hatékonyságának átfogó kiértékelését
- Hozzájárulás a veszélyes anyagok szennyezésének megfigyelésével, modellezésével és kezelésével kapcsolatos kapacitások bővítéséhez
- Hozzájárulás az üledékek minőségének javításához

2. FELLÉPÉS: SZENNYVÍZ: A városi szennyvízfeldolgozó létesítmények építésére, korszerűsítésére, karbantartására és felújítására fordított jelentős beruházások ösztönzésének folytatása, a vidéki kistelepüléseken az alternatív szennyvíz gyűjtési és kezelési módszerek előmozdítása, a Duna vízgyűjtő területén regionális és helyi szintű kapacitások fejlesztése

Leírás és célok:

- Infrastrukturális projektek finanszírozási eszközeinek beazonosítása különösen a 2007 után csatlakozott EU tagállamokban és az EU-n kívüli országokban
- Nagyobb hangsúly fektetése a meglévő infrastruktúra karbantartásával és rehabilitációjával kapcsolatos beruházásokra

- A szennyvízkezelési technológiákkal kapcsolatos ismeretek fejlesztése és továbbadása, az elterjedőben lévő anyagok figyelembevételével
- A nemzeti és helyi közigazgatási szinteken, valamint a közművek szintjén a kapacitások fejlesztésének segítése, a szennyvíz infrastruktúra és szolgáltatások finanszírozásának, működtetésének és technológiáinak javítása érdekében
- a vidéki kistelepüléseken az alternatív szennyvíz gyűjtési és kezelési módszerek előmozdítása, ideértve a regionális és helyi kapacitások fejlesztését célzó intézkedéseket

3. FELLÉPÉS: VÍZ ÉS MEZŐGAZDASÁG: A diffúz szennyezés megelőzésének és csökkentésének elősegítése, tápanyagmegtartó eljárások, intelligens öntözés és a víz újrafelhasználásának ösztönzése, a mezőgazdaságért és a környezetvédelemért felelős hatóságok közötti aktív párbeszéd és együttműködés folyamatának elősegítése és fejlesztése, ezzel biztosítva a diffúz szennyezést és az intelligens vízfelhasználást célzó intézkedések megvalósulását

Leírás és célok:

- A szennyezés és vízhiány leválasztása a mezőgazdasági fejlesztésekről
- A vízigény kezelésének javítása a mezőgazdaságban intelligens öntözőrendszerekkel és a víz újrafelhasználásával a vízkivételi szükségletek csökkentése érdekében
- Az agrár-környezetvédelmi intézkedések vonzóbbá tétele
- Megfelelő információk biztosítása a modern technológiákról és szerszámokról a mezőgazdasági gyakorlatok fejlesztése érdekében
- A tápanyagkezeléssel kapcsolatos bevált gyakorlatok támogatása a nitrátokról szóló irányelv (a Tanács 91/676/EGK irányelve) és a víz-keretirányelv alapján
- A tudásbeli hiányosságok felszámolása az intézkedések hatékonyságával kapcsolatban
- A mezőgazdasági gyakorlatok, a víz- és talajminőség, valamint a biológiai sokféleség közötti kapcsolat tudatosítása
- A levegőminőségi tervek és a Nemzeti légszennyezettség kezelési program (NAPCP-ok, kötelező a NECD keretében) közötti kapcsolat tudatosítása, hogy a hatóságok és az érdekelt felek megértsék, a bemutatott vízügyi és mezőgazdasági intézkedések miként segíthetik elő a levegő minőségének javítását
- Hozzájárulás az EU közös agrárpolitikájával (CAP) kapcsolatos nemzeti stratégiai tervekhez

4. FELLÉPÉS: IVÓVÍZ: A vízkészletek védelmével és az ivóvízellátás biztosításával kapcsolatos ismeretek hiányának csökkentését célzó intézkedések támogatása

Leírás és célok:

- Hozzájárulás az erőforrások hatékonyságához és a határozott és a hatékony vízfogyasztás és a vízzel való takarékoság kultúrájának támogatása a civil és ipari szektorokban
- A polgárok figyelmének felhívása a környezetbarát, gazdaságos, hatékony és biztonságos vízfelhasználásra, tovább a polgárok környezettudatosságának erősítése a közösségi média, információs anyagok és célzott útmutató dokumentumok segítségével
- A víz védelmének és a szennyezettség csökkentésének támogatása a forrástól a csapig, az ivóvíz irányelv előterjesztett módosításának megfelelően
- A biztonságos ivóvíz ellátás biztosítása a korai előrejelző rendszerekkel és védett zónákkal. A társadalom és a vízellátó rendszerek ellenálló képességének növelése az aszályllyal szemben az alternatív vízforrásokba és intelligens hálózatokba (pl. a vízszolgáltatók hálózatainak összekapcsolása) való befektetések előmozdításán keresztül, és a tiszta víz elérhetőségének jobb tervezésén (pl. tároló feltöltési tervek) keresztül.

5. FELLÉPÉS: VÁNDORLÓ HALAK: A Duna folyó vízgyűjtő területén a halak vándorlását lehetővé tevő intézkedések támogatása

Leírás és célok:

- A polgárok figyelmének széles körben való felhívása és politikai vállalásainak ösztönzése a dunai tokhállal, mint kiemelt Duna vízgyűjtőben élő fajjal kapcsolatban és a Duna folyó vízgyűjtőjének egészén az ökoszisztémákkal és biológiai sokféleséggel kapcsolatban
- A tokhal védelmi fellépések ösztönzése, beleértve az élőhely védelmét, a hal vándorlási útvonalak visszaállítását és az ex situ megőrzési intézkedéseket is
- A tudásbeli hiányosságok felszámolása a halak vándorlására való hatások figyelésével és a vándorlással kapcsolatos intézkedésekkel kapcsolatban, együttműködve a KK 6 (3. fellépés) intézkedéseivel

6. FELLÉPÉS: ÉGHAJLATVÁLTOZÁS: Az éghajlatváltozás okozta vízminőséggel és vízmennyiséggel kapcsolatos változásokhoz való alkalmazkodással kapcsolatos intézkedések ösztönzése

Leírás és célok:

- Az ICPDR éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról szóló uniós stratégia vízminőségi intézkedéseinek bevezetése
- Konkrét intézkedések támogatása a vízkivétel és a talajvíz túlzott kiaknázásának szabályozására
- A zöld infrastruktúra és a természetes vízmegtartást segítő intézkedések (NWRM) létrehozásának és fenntartásának támogatása
- A vízzel kapcsolatos intézkedések támogatása a városi tervezés során
- A mezőgazdasági termelők és a polgárok figyelmének felhívása a talaj nedvességtartalmának és vízmegtartó képességének hatására a talaj termékenységére a változó éghajlati viszonyok közepette

7. FELLÉPÉS: ESZKÖZÖK: Az együttműködés erősítése, a tudás gyarapítása és megosztása és a Duna régióban a vízminőséggel kapcsolatos intézkedések finanszírozásának biztosítása

Leírás és célok:

- Az összes érintett fél aktív részvételének és párbeszéd folytatásának biztosítása
  - nemzeti és regionális, városi és vidéki döntéshozókkal, hatóságokkal;
  - az érintett ágazatokkal (mezőgazdaság, ipar, bányászat, vízenergia, hajózás, természet/biodiverzitás megőrzése stb.);
  - a nagyközönséggel, beleértve a figyelemfelkeltést és az oktatást
- A területi együttműködések megerősítése a különböző szinteken
  - az EU szintjén a nem uniós országokkal, a regionális különbségek figyelembevételével;
  - más makroregionális stratégiákkal;
  - az EUSDR szintjén más kiemelt kérdésekkel, különösen a KK 1a belvízi hajózás, KK 5 környezetvédelmi kockázatok, KK 6 biodiverzitás és KK 7 oktatás területén;
  - a Duna szintjén az ICPDR-rel az „Együttműködésről és szinergiáról az EUSDR megvalósításáért” című KK4-KK5-ICPDR dokumentumon alapján, a DRBMP és annak JPM bevezetésének támogatásával;
  - a részvízgyűjtő szinten a Duna mellékfolyóinak figyelembevételével (pl. Száva, Prut, Tisza);
  - a folyószakasz szinten (folyásiránnyal ellentétesen, középen, folyásiránnyal megegyezően, a Duna-deltában);
  - az operatív program szintjén;

- a határokon átnyúló projektek szintjén a célzott eredmény összegyűjtési, kihasználási és fejlesztési szinergiákon keresztül;
- beleértve a felszíni és földalatti vizeket, valamint a tengerparti zónákat (a Fekete-tengert érinti)
- vízvédelemhez kapcsolódó más nemzetközi bizottságokkal és szervezetekkel, pl. víz világpártnerség és Kárpátok Egyezmény
- Az ICPDR támogatása a Duna régióban vízügyi információs rendszereinek továbbfejlesztésében
- Az integrált vízgazdálkodás megvalósításával kapcsolatos bevált gyakorlatok megerősítése és ezek megosztásának előmozdítása a Duna vízgyűjtőjében az egyes szintek és szektorok döntéshozóinak körében
- A határokon átnyúló alapok beazonosítása, amelyek finanszírozhatnák a közös programban felvázolt intézkedéseket, és ezekbe befektethetnének
- Információgyűjtés a vízzel kapcsolatos finanszírozási szükségletekről
- Az éghajlatváltozás hatásainak figyelembevétele a tervezés és intézkedések során

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- JOINTISZA projekt (7. fellépés) – Interreg Duna projekt, melynek célja a folyó vízgyűjtő-gazdálkodási tervének és az árvíz megelőzés közötti együttműködés megerősítése és ezáltal a Tisza folyó vízgyűjtőjén a víz állapotának javítása
- GROWA-SI (6. fellépés, 3. fellépés, 4. fellépés) - Szlovéniában a GROWA projekt figyelemfelkeltő eredményeket ért el a számítások során (GROWA-SI projekten keresztül megvalósított vízgyengülés modellezés eredménye a „VD_15: a talajvízszint megtartás mennyisége” környezeti mutatóval kapcsolatos további munka alapja lesz, amely jövőre az évszakos változásokról is információt szolgáltat, továbbá kiszámításra kerül a hó-víz-egyezség is), A mezőgazdaságban, a gyümölcs- és növénytermesztésben már megvalósult a vízgyengülés számítás és öntözési előrejelzés (5 nappal előre) számos különböző területre
- Egyéb projektek: CAMARO-D, PROLINE-CE, SIMONA, DanubeSediment, Danube Floodplain, MEASURES, DEEPWATER-CE, FramWat, REVITAL I., bo-DEREC-CE, ValueInDrops, OPTAIN, IDES, Tid(y)Up

5. KIEMELT KÉRDÉS: KÖRNYEZETI KOCKÁZATOK

A) Stratégiai keretrendszer

1) A 2010-es Cselekvési terv KK 5 küldetése: „a környezeti kockázatok kezelése”

KK célkitűzések (2019-ig):

- A vízhiány és az aszály okozta kihívások megoldása a Duna vízgyűjtő gazdálkodási terv 2015. évi frissítésével, a Duna-medence 2015-ös aszályainak hatásairól szóló jelentéssel (2016-ban kiadva) és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás területén folyamatban lévő munkával összhangban.
- A Dunára vonatkozó árvíz-kockázat-kezelési tervek támogatása és fejlesztése - a 2015-ben elfogadott, árvizekről szóló európai uniós irányelvnek megfelelően - az árvíz-kockázatok jelentős csökkentése érdekében 2021-ig, továbbá az éghajlatváltozás és az alkalmazkodási stratégiák lehetséges hatásainak figyelembevétele.
- A balesetveszélyt jelentő helyek (AHS leltár), a szennyezett helyszínek és az ülepítő létesítmények adatbázisának folyamatos frissítése.
- Hozzájárulás a katasztrófák kockázatának kiértékeléséhez a Duna régióban, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség, felkészültség és beavatkozási tevékenységek támogatásának elősegítése az uniós polgári védelmi mechanizmusnak megfelelően.

2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *Releváns politikai célkitűzés:*
2. kiemelt cél, „egy zöldebb Európa [...] az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kockázatok kezelésének előmozdításával”
- *Pontos szakpolitikai célkitűzések:* az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázatok kezelése és a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség

3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlesztések erősítése a környezetvédelmi intézkedéseken keresztül
- A szabályok, szabványok, politikák és gyakorlatok összehangolása az Európai Unióval, valamint az egyetértés és jószomszédi viszony megerősítése
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

5) Ágazati háttér

- A vízgazdálkodással kapcsolatos uniós jogszabályok, különösen a víz-keretirányelv, az uniós árvizekről szóló irányelve, a vízgyűjtő-gazdálkodás, a vízhiány és az aszály, a fenntartható fejlődés, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról szóló uniós stratégia, a „Seveso III” irányelv
- ENSZ fenntartható fejlesztési célok (SDG) - különösen az SDG 13: Éghajlat-politika
- A Sendai keretrendszer a katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok csökkentésére
- Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2019/420 határozata (2019. március 13.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU határozat módosításáról
- Az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás - Az EU és az ICPDR EU és Duna éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás stratégiája

- ICPDR: 2014-ben aláírásra került egy Közös Szinergia Dokumentumot, amely meghatározza az együttműködés módját; a kiemelt kérdések fellépéseinek többsége az ICPDR-szel szoros együttműködésben készült és került végrehajtásra.
- Kárpátok Egyezmény (a 2017 decemberében aláírt egyetértési nyilatkozat meghatározza az együttműködés lehetséges területeit, beleértve a környezeti kockázatokat is)
- Közép- és Kelet-Európa Globális Vízügyi Partnersége (GWP CEE): 2019-ben aláírt egyetértési nyilatkozat. Állandó megfigyelő a KK 5 irányítócsoporthoz (SG). Mindeztől kezdve az együttműködés az integrált aszálykezelés területén.
- Száva Bizottság (állandó megfigyelő a KK 5 irányítócsoporthoz (SG)).
- Európai Árvíz-előrejelző Rendszer (a JRC-vel együttműködve)

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

Az 5. kiemelt kérdést illetően nyolc, a Menetrendben meghatározott fellépést hajtottak végre, amelyek mindegyikét nagyrészt az Árvízvédelmi Irányelv (FD) célkitűzéseinek követése céljából foglalmazták meg. Az EUSDR 5. kiemelt kérdéséhez kapcsolódó Cselekvési Terv szintén jelentősen hozzájárul az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégia (bemutatva 2013-ban), a Seveso III irányelv (2012) és a Sendai katasztrófakockázat-csökkentési keret (2015) végrehajtásához, továbbá támogatja az EU Polgári Védelmi Mechanizmust a Duna régióban. Mivel az Árvízvédelmi Irányelv (FD) végrehajtási folyamatának első ciklusa 2021-ig tart, a SEVESO III-ról szóló első bizottsági jelentés 2020 szeptemberében esedékes, az EU éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégiája pedig jelenleg felülvizsgálat alatt áll; egyik intézkedést sem hajtották végre teljes mértékben, bár figyelemre méltó lépéseket tettek. Különös tekintettel a Duna Védelmével foglalkozó Nemzetközi Bizottság (ICPDR) stratégiai szerepére, továbbá a bizottság árvíz-kockázatkezelési és vízgyűjtő-gazdálkodási terveire, az intézkedések többségét az ICPDR-rel együttműködve készítették el és hajtják végre. Az EU JRC volt a fő partner a korai előrejelzéssel és az éghajlatváltozás előrejelzésével kapcsolatos kérdésekben. Az ICPDR 2018-ban közzétette a Duna éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodásra vonatkozó aktualizált stratégiát; az 5. kiemelt kérdés témája az erős együttműködés az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén. Ezenkívül megkezdődött az együttműködés a Kárpátok Egyezményrel, az integrált aszálykezelés terén pedig a GWP CEE-vel (a szándéknyilatkozatot 2019-ben írták alá).

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

Az árvizek, az aszály és az alacsony vízhozam, valamint a vízhiány valószínűleg intenzívebben, tartósabban és gyakrabban jelentkeznek majd az elkövetkezendő időszakban az éghajlatváltozás, valamint a társadalmi-gazdasági nyomás miatt. Az elmúlt években, nevezetesen 2002-ben, 2006-ban, 2013-ban és 2014 nyarán a Duna-medence körzetének egyes részeiben nagyon erős vagy szélsőséges árvizek jelentkeztek. Ezek az események jelentős emberi és gazdasági károkat okoztak az érintett országokban és közösségekben. 2006-ban 4 halálos áldozatról számoltak be a Cseh Köztársaságban és Szlovákiában, a költségek és károk összege pedig közel 600 millió eurót tett ki az egész Duna-medencében. 2010-ben az árvíz 35 halálos áldozat követelt és körülbelül 2 milliárd euró kár keletkezett, amely 2013-ban még nagyobb mértékűnek bizonyult (2,3 milliárd eurós kár keletkezett, főleg Németországban és Ausztriában; ezen felül 9 halálos áldozatról érkezett jelentés Ausztriából és Romániából). Legutóbb pedig Horvátországban, Bosznia-Hercegovinában, valamint Szerbiában a Száva-medencében keletkezett árvíz okozott nagyon súlyos károkat 2014 májusában; a természeti katasztrófa 2,6 millió embert érintett, 79 ember halálát és csaknem 4 milliárd eurós kárt okozva a három országban. A heves csapadékkal járó szélsőséges események is egyre gyakrabban jelentkeznek a régióban, jégesőkárokat, gyors áradásokat és szennyvíz-túlcsondulást vonva maguk után.

Sőt, az elmúlt években nőtt az erdő- és futótűzek kockázata, ami szoros összefüggésben áll az éghajlatváltozással és a szélsőséges időjárási viszonyokkal, beleértve az aszályokat is. Ezért

alkalmazkodási stratégiákat kell bevetni annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a tüzesetek környezeti hatásainak fokozódása.

A Közös Kutatási Központ „A változó éghajlat, a földhasználat és a vízhasználat hatása a Duna vízgyűjtőjének vízkészleteire” című műszaki jelentése szintén utal az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a környezeti kockázatokkal szembeni fokozott ellenálló képesség iránti megnövekedett igényre.

1. FELLÉPÉS: A különböző veszélyekhez kapcsolódó kockázatkezelési tervek fejlesztésének és megvalósításának megfelelő támogatása

Leírás:

1.1. Együttműködés az ICPDR-rel a Duna árvíz kockázat-kezelési terve (DFRMP) rendszeres frissítésének elkészítése érdekében (a Duna medencéjére kiterjedő árvíz kockázat-kezelés, ideértve az előrejelzéseket is, amelyek a meglévő árvíz kockázatok csökkentését tűzik ki célul, elkerülve az újabb árvizek (például a gyors áradások) kockázatát, erősítve az ellenálló képességet, fokozva a tudatosságot és a Duna-medence egészére kiterjedő szolidaritást);

- Árvíz-előrejelzés fejlesztése
- Információcsere a hidraulikus szerkezetek működtetésével kapcsolatban
- Az operatív árvíz kockázat-kezelési tervek összehangolása
- Az árvíz kockázat-kezelési tervek határokon átnyúló aleggységeinek a közös érdekek szerinti fejlesztése
- Az árvízvédelmi technikák, technológiák és tapasztalatok megosztása
- Oktatási/képzési hálózat kialakítása
- Az operatív árvíz kockázat-kezelési módszerek és felszerelések használatának összehangolása

1.2. A fenntartható árvíz kockázat-kezelés támogatása, beleértve a zöld infrastruktúrát

1.3. Egyes problémák esetén (pl. jég a folyókon) az egész vízgyűjtőre kiterjedő kezelési tervek támogatása

1.4. Az érintett szereplők támogatása az aszályokra, az erdőtüzekre, a jégesőre és más, éghajlatváltozásból eredő katasztrófákra vonatkozó kockázatértékelés kidolgozásában

CÉL: Legalább öt projekt megvalósítása, amelyek támogatják a Duna és az almedence árvíz kockázat-kezelési tervének végrehajtását 2021-2027. között.

2. FELLÉPÉS: A vízgyűjtő területre vagy a régióra vonatkozó előrejelzés és figyelmeztető rendszerek képességeinek fejlesztése és a lefedettség növelése, valamint gyors reagálási eljárások kifejlesztése

Leírás:

- Szorosabb kapcsolatok és szinergiák megteremtése az európai információs rendszerek, például az európai árvízveszély-tudatossági rendszer és az erdőtüzekkel kapcsolatos európai információs rendszer, valamint a nemzeti vagy regionális korai előrejelző rendszerek között a regionális szintű készenléti erőfeszítések támogatása érdekében;
- A DanubeHIS rendszer fejlesztésének támogatása;
- Az ICPDR Duna baleset korai előrejelző rendszer (AEWS) rendszeres karbantartásának, ellenőrzésének és használatának támogatása;
- Az aszály előrejelzés és aszálykezelés támogatása a Duna vízgyűjtőjének területén

CÉL: Kétéves előrejelző fórumok megszervezésének támogatása a Duna-régióban

3. FELLÉPÉS: A kormányzati és kormányon kívüli szervezetek katasztrófamegelőzői eljárásainak és felkészültségének megerősítése

Leírás:

- Az árvíz- és katasztrófavédelmi szereplők (operatív, taktikai és stratégiai szintű szakemberek, ill. önkéntesek) közös felkészülési tevékenységeinek támogatása (pl. regionális gyakorlatok, közös képzési tevékenységek, know-how megosztása, a kapacitások egységesítése);
- A civil polgári védelmi egységek harmonizált képzése és kapacitás építése (az uniós polgári védelmi mechanizmus alapján) az együttműködés, interoperabilitás, eljárások és önállóság fejlesztése érdekében;
- Az árvíz és katasztrófa kockázatot csökkentő intézkedések támogatása regionális és helyi szinten, a lakosság figyelmének felkeltése;
- Innováció és technológiai fejlesztések az árvízvédelem területén a katasztrófaelhárítás segítésére (IT megoldások, térképezés, virtuális valóság, drónok)

CÉL: Közös minimumszabályok megállapítása a Duna régióban a nemzetközi vagy határokon átnyúló katasztrófavédelmi intézkedésekben résztvevő polgári védelmi szervezetek, valamint a tűzoltó és mentőszolgálatok számára

4. FELLÉPÉS: Az olyan emberi hatások csökkentése, amelyek fokozzák a természetes kockázati tényezőket, ezáltal környezeti károkat okozva

Leírás:

- Az ICPDR balesetveszélyes helyszínek (AHS), szennyezett helyszínek (CS) és a hulladékkezelő létesítmények (TMF) geoadatbázisa elkészítésének támogatása;
- Az ipari balesetek esetén végrehajtott gyorsreagálási eljárásokkal kapcsolatos lehetséges kihívások és megoldások meghatározása;
- Áttekintés - mesterséges létesítmények vagy víztározók, mint katasztrófaveszélyes forró pontok (pl. LAREDAR)

CÉL: az AHS, CS és TMF leltárak fejlesztésének támogatása

5. FELLÉPÉS: Az éghajlatváltozás regionális és helyi hatásainak előrejelzése

Leírás:

- Az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodással (CCA) kapcsolatos stratégiák elősegítése, továbbá cselekvési tervek harmonizációja és koordinációja a Duna régió belüli nemzetközi együttműködés fellendítése érdekében;
- Az éghajlatváltozás közvetlen hatásainak feltárása, valamint enyhítési és alkalmazkodási intézkedések végrehajtása a környezeti kockázatkezelési tervekben;
- Az együttműködés elősegítése az éghajlatváltozással kapcsolatos adatok és a Copernicus Klímaváltozási Szolgálat (C3S), valamint annak Klímaváltozási Adattára (CDS) előrejelzéseinek felhasználása terén;
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos kutatások támogatása;
- A természetes (kis) vízmegtartási intézkedések támogatása²¹

---

²¹ <https://www.gwp.org/en/GWP-CEE/WE-ACT/news/news-archive/Guidelines-on-Natural-Small-Water-Retention-Measures/>

Cél: A CCA bevezetésének támogatása egy rendezvény szervezésével, amely az éghajlatváltozás kockázatkezelési tervekre gyakorolt hatásaira összpontosít

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- DAREFFORT²²
- DriDanube
- Danube Floodplain
- Danice
- DAREnet
- Municip-Aid
- ProFound
- FloodUzh
- WAPCOS
- REVITAL I
- LAREDAR
- SAFETisza
- DAMWARM
- ICPDR fellépések

A jövőbeni projektek mellett a RaabFlood4cast határokon átnyúló együttműködés tapasztalataira vagy az EUSALP fellépésekre is építhetnek, amelyek célja a zöld infrastruktúra és a természetes vízmegtartást segítő intézkedések (NWRM) létrehozásának és fenntartásának támogatása.

---

²² <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/dareffort>

6. KIEMELT KÉRDÉS: BIODIVERZITÁS ÉS TÁJAK, LEVEGŐ- ÉS TALAJMINŐSÉG

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A PA6 küldetése a 2010-es Cselekvési Tervben: „A biológiai sokféleség, a táj, illetve a levegő és a talaj minőségének megóvása.”

KK célkitűzések (2019-ig):

- A Natura 2000 területek és más védett területek kezelésének javítása transznacionális együttműködés és kapacitásépítés révén.
- A Duna régióban előforduló, illetve az uniós természetvédelmi jogszabályok hatálya alá eső fajok és élőhelyek pusztulásának megállítását célzó erőfeszítések fokozása, különösképpen a Dunában élő tokhalfajok életképes populációinak védelméért folytatott munka és erőfeszítések folytatása.
- Az idegenhonos inváziós fajok (IIF) betelepítésének és terjedésének csökkentése a Duna régióban
- A kék- és zöld infrastruktúra elemeinek fenntartása és visszaállítása integrált területrendezés és természetvédelmi tervezés révén.
- A talajminőség javítása és/vagy fenntartása a Duna régióban.
- A légszennyezés csökkentése a Duna régióban.

- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

Releváns politikai célkitűzés:

- 2. kiemelt cél, „egy zöldebb Európa”

Pontos szakpolitikai célkitűzések:

- "a biodiverzitás fokozása [...] és a szennyezés csökkentése"

- 3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlődés erősítése a környezetvédelem révén
- A szabályok, szabványok, politikák és gyakorlatok összehangolása az Európai Unióval, valamint az egyetértés és jószomszédi viszony megerősítése
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

- 5) Ágazati háttér

- Uniós jogszabályok, mindenekelőtt az Élőhelyvédelmi irányelv és a Natura 2000 hálózat, a Madárvédelmi irányelv, a Vízügyi keretirányelv, az Elsőbbségi anyagokról szóló irányelv, a Felszín alatti vizekről szóló irányelv, az Ivóvíz-irányelv és módosításai, a Települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv, a Nitrát irányelv, az 1143/2014/EU rendelet az idegenhonos inváziós fajokról, a szabályozott szennyező anyagok határértékeit és célértékeit meghatározó 2008/50/EK és 2004/107/EK irányelv a környezeti levegő minőségéről,
- a Nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv (NEC irányelv) (a 2016/2284/EU irányelv),
- EU Cselekvési terv a természetért, az emberekért és a gazdaságért,
- az EU 2020-ig szóló Biodiverzitási Stratégiája és az EU 2030-ig szóló Biodiverzitási Stratégiája
- ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok (SDG)

- Az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás - Az EU és az ICPDR éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégiája az EU és a Duna vonatkozásában
- Nemzetközi szerződések, egyezmények és programok, mint például: Biológiai Sokféleség Egyezmény; az Európa Tanács Európai Táj Egyezménye; Ramsari Egyezmény a Nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különös tekintettel a vízimadarak élőhelyeire; Bonni Egyezmény a Vándorló vadon élő állatfajok védelméről; Nemzetközi Növényvédelmi Egyezmény; FAO Egyezmény a mezőgazdasági és élelmezési célú növénygenetikai erőforrásokról; az ENSZ 2011-2020-ra vonatkozó Biológiai sokféleség stratégiai terve és annak biológiai sokféleséget illető 20 aichi célkitűzése; Kárpátok Egyezmény; Alpok Egyezmény és Berni Egyezmény - az európai, vadon élő élővilág és a természetes élőhelyek védelméről; Emerald (Smaragd) Hálózat; Páneurópai Ökológiai Hálózat (PEEN); az Egészségügyi Világszervezet (WHO) határozata az egészségfejlesztésről a zajkezelést, elavult növényvédő szereket és más elavult vegyszereket illetően, 2010. május.

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

A Duna régió széles területet ölel fel, nem csupán a Duna folyót és mellékfolyóit, síkságait és deltáját, hanem a Kárpátok és a Balkán jelentős részét, valamint az Alpok egy szeletét. Ily módon gazdag olyan változatos ökoszisztémákban, amelyek számos faj számára fontos élőhelyet biztosítanak. A Duna régió jól megőrzött ökoszisztémái emellett felbecsülhetetlen értékű ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, mint például élelmet, rostokat és friss vizet, klímaszabályozást, talajvédelmet, tápanyag-újrahasznosítást és hulladék-asszimilációt. Ezek a társadalmi-gazdasági fejlődés és az emberi jólét szempontjából rendkívül fontosak, különösen a jövőbeli klímaváltozás következményeit tekintve.

Másrésről, a régióban végzett emberi tevékenység által generált szennyezés (azaz hulladékártalmatlanítás, mezőgazdaság, közlekedés, háztartások fűtése stb.) kiemelt hatást gyakorol a víz, a talaj és a levegő minőségére. Például, a mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezés fő forrása a Duna-medencében az erózió és a víz lefolyása a szántóföldekről.

A Duna régió értékét és potenciális törekénységét tekintve a környezet- és a természetvédelem, valamint a régió természeti kincseinek helyreállítása a zöld infrastruktúra fejlesztésével együtt, kiemelt prioritást kellene kapjon és kulcsfontosságú feladatnak kellene lennie a társadalom számára. Az általuk biztosított ökoszisztémák és szolgáltatások alapvető fontosságúak az emberi társadalmak és gazdaságok számára; többségük nem helyettesíthető, és világszerte pusztulásnak indult. A globális jelentések²³ egyértelműen azt jelzik, hogy folyamatosan veszítjük el a biológiai sokféleséget és a természeti erőforrásokat; mégpedig riasztó sebességgel, miközben részletesen körülhatárolják a prioritásokat, és az azonnal szükséges tevékenységeket, illetve meghozandó döntéseket. Hangsúlyozni kell, hogy a klímaváltozás, a biológiai sokféleség elvesztése mellett, napjaink egyik legnagyobb kihívását jelenti. Az éghajlat-politika és a biológiai sokféleség védelmét, fenntartható kezelését és helyreállítását célzó tevékenységek közötti szinergiák feltárása tovább mélyítendő és bővítendő, biztosítandó, hogy azok hiánytalanul érvényesülhessenek. Ahogyan a legutóbbi tudományos kutatások eredményei jelzik, a természetalapú megoldások a jelen és 2030 között szükséges költséghatékony, az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések akár

²³ Biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform (IPBES): Globális értékelő jelentés a BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRŐL ÉS AZ ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOKRÓL - ÖSSZEFOGLALÓ POLITIKAI DÖNTÉSHOZÓK SZÁMÁRA, 2019; a biológiai sokféleséget illető Aichi célok eléréséhez szükséges intézkedések áttekintése, 2018–2019; és a WWF Élő bolygó jelentése, 2018.

egyharmadát is jelenthetik. Az IPBES 2019-es jelentése ²⁴ egyértelműen jelzi, hogy a természetvédelem és a politikák bevezetése terén tapasztalt előrehaladás ellenére a természetvédelmet és fenntartható használatát célzó globális célok, valamint a fenntarthatóság elérése a mostani pályán maradván nem teljesíthető, és a 2030-ra és későbbre kitűzött célok csak a gazdasági, társadalmi, politikai és technológiai tényezőkön keresztül megvalósult átalakító erejű változásokon keresztül érhetőek el.

A hatékony természet- és környezetvédelemhez több alapelv hozzájárulhat, mindenekelőtt az energia- és az élelmiszertermelés, illetve -fogyasztás, a természetbarát éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és éghajlatváltozás mérséklése területén, amelyek összeegyeztethetők a Fenntartható fejlődési célokkal és a Biológiai sokféleséget illető 2050-es jövőképpel ²⁵. A környezetvédelmi intézkedéseket az egyes ágazatok (pl. turizmus, építészet, energiaipar, közlekedés, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat) fejlesztésével párhuzamosan kell tervezni. Ezenfelül, számolni kell az emberi migrációval, a kulturális különbségekkel, a város- / vidékfejlesztéssel és a regionális biztonsággal. Új infrastruktúrák építése előtt megvizsgálandó a meglévő infrastruktúra hatékonysága (energia, háztartási fogyasztás, szállítás, közlekedés). A város- /vidékfejlesztést célzó minőségi stratégiák tervezésének alapjául kell szolgálnia a tájtervezésnek, területrendezésnek.

Az uniós környezetvédelmi jogszabályokkal való egyezőség (lásd az ágazatok szerint releváns háttérrel fentebb) kulcsfontosságú tényező az ökoszisztémák megőrzésében és a környezet állapotának javításában a Duna menti uniós országokban. Emellett, a közösségi vívmányoknak meg kell teremteniük a környezeti kereteket a tagjelölt és a potenciális tagországokban, ahogyan más, a stratégiában részt vevő harmadik országokban is.

Továbbá, a PA 6 célok összhangban állnak a környezet- és a természetvédelemmel kapcsolatos globális és európai folyamatokkal - köztük az Európai Unió Biodiverzitás Stratégiájával, a Biológiai Sokféleség Egyezményével (CBD) és az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaival (SDGs), illetve hozzájárulnak ezekhez. A közeljövőben szükségessé válik a PA 6 munkáját az új 2020 utáni globális kerethez igazítani, amelyet a Biológiai Sokféleség Egyezményen résztvevők konferenciájának 15. ülésén (CBD COP 15) fogadtak el a kínai Kunmingben 2020 októberében.

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

A Duna régió sokszínű, ám egymással kölcsönösen összefüggő és egymástól kölcsönösen függő ökoszisztémák széles skáláját öleli fel, köztük a Dunát és mellékfolyóit, síkságait és deltáját, a Kárpátok és a Balkán jelentős részét, valamint az Alpok egy szeletét. A régió Európa fennmaradt nagy pusztaságainak jelentős részét magában foglalja, miközben kulturális tájakban is gazdag. Az élőhelyek eme sokféleségének eredménye egy gazdag és egyedülálló flóra és fauna. Mindemellett, a Duna és mellékfolyói jelentős szerepet játszanak a környezet általános állapotában, mint például a vízminőség, a földhasználat, az ökoszisztéma egészsége és működése, valamint az ökológiai folytonosság, nem csupán magát a régiót, hanem a tágabb területet illetően is. A Duna régió természeti öröksége ennél fogva európai jelentőséggel bír.

Ez a különleges régió és természeti értékei azonban növekvő nyomás alatt állnak a városok terjeszkedése és a mezőgazdaság, az ipar, a közlekedés és a turizmus fejlődése miatt, amelyek eredménye gyakorta a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák változatosságának (például mocsarak és árterek, elsődleges és őserdők) elvesztése; az erdőirtás (ami a biodiverzitás-barát, például természetközeli erdőgazdálkodási tervek szerint kezelt erdős területek aránya jelentős növelésének szükségességére hívja fel a figyelmet); a levegő- és a talajszennyezés (pl. a nem megfelelő települési hulladéklerakók és a szennyezett telepek gyakoriak); az elnéptelenedés és a földterületek

²⁴ vö. 14. lábjegyzet

²⁵ Környezetvédelmi miniszterek nem hivatalos találkozója, 2019. május 20-21, Bukarest

művelésből való kivonása vidéken. Mindemellett, a természet- és a környezetvédelem szükségességére vonatkozó társadalmi tudatosság a régió keleti részében meglehetősen gyenge lábakon áll, akárcsak a rendelkezésre álló bevált gyakorlatok ismerete és alkalmazása is.

A levegőminőség-védelem határokon átnyúló és több területet érintő kérdés. A kötelező jogszabályokat kiegészítve jelentős helyi szintű kezdeményezések, mint például a Levegőminőséggel kapcsolatos uniós partnerség és polgármesteri egyezmény²⁶ kapott egyre jelentősebb szerepet az elmúlt években, például a lakossági tüzelést szabályozó intézkedések összehangolása céljából. A legfrissebb kutatások szerint²⁷ fontossá válik egy koordinált, többszintű és ágazatokat összefogó megközelítés, köztük elsősorban a PA 6, PA 1B és PA 2 támogatása. Ebben az összefüggésben a PA 6 munkacsoport a katalizátor szerepét töltheti be az EUSDR célok megvalósítását illetően ezen a területen.

1. FELLÉPÉS: Transznacionális együttműködés kialakítása és a stratégiai irányítási dokumentumok harmonizációja a Duna vízgyűjtő területén található folyórendszerek védett területein

Leírás: Az eltérő gyakorlat és/vagy jogszabályok miatt, a Natura 2000 és más, a Duna vízgyűjtő területéhez tartozó védett területek kezelése kihívást jelenthet. A transznacionális együttműködés és a stratégiai tervdokumentumok harmonizálása (pl. Natura 2000 helyspecifikus természetvédelmi célok és gazdálkodási tervek, más védett területek gazdálkodási tervei, keretterv (Masterplan)) segíteni fog a védelmi intézkedések megvalósítása során érvényesülő következetesség és fenntarthatóság biztosításában, majd végeredményben hozzájárul a hatékonyabb természetvédelemhez ezeken a területeken.

Célzott tevékenységek: Duna Főterv (részvétel alapú módon történő) kidolgozása a biológiai sokféleséget képviselő értékek megőrzése és helyreállítása céljából a belvízi hajózási programokban való érvényesítés és a Duna hajózási főtervével való integráció égisze alatt (a Duna hajózható csatornáinak és hajózható mellékágainak helyreállítását és karbantartását célzó főterv). Az új főtervnek a biológiai sokféleség szempontjából fontos pontok azonosítására, a védelmi célkitűzések közös meghatározására, a helyreállítás szempontjából kiemelt helyek azonosítására, valamint a biológiai sokféleséget képviselő értékeknek a belvízi hajózási programokban való érvényesítésére és a hajózási főtervbe történő integrációjára kell koncentrálnia (együttműködés a PA 1A-val). ÜTEMEZÉS: 2030 vége; MÉRFÖLDKÖVEK: kidolgozott Duna Főterv a biológiai sokféleséget képviselő értékek megőrzésére és helyreállítására vonatkozóan; intézkedések meghatározása annak a belvízi hajózási programokban való érvényesítéséhez és a hajózási főtervbe való integrációjához; EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: az érintett felek találkozóinak száma, a fejlesztésről szóló pályázatleírás.

2. FELLÉPÉS: A nemzeti és helyi hatóságok, a kormányon kívüli szervezetek, valamint a szakértői és tudományos közösség kapacitásának növelése a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekben

Leírás: A sikeres természetvédelem a jól tájékozott hatóságok hosszú távú elkötelezettségén, az erős nem kormányzati szervezeteken, valamint a szintén elkötelezett szakértői, illetve tudományos közösségen múlik. Az EUSDR tökéletes felületet biztosít a kapacitásépítő tevékenységek megsokszorozásának és fenntarthatóságának biztosításához, köztük azokéhoz, amelyek célja a nemzeti hatóságok, tudományos közösségek és különféle érintett felek (pl. DUNAPARKOK), valamint a védett területek, a Natura 2000 területek és az Emerald (Smaragd) Hálózatba tartozó területek kezelői közötti tudásátadás erősítése.

²⁶ JRC, 2019. Városi szennyezés a Duna és a Nyugat-Balkán régióiban: A fő PM2.5 források hatása. Nemzetközi környezet 133. cikk 105158.

²⁷ JRC, 2016, Levegőminőség a Duna makrorégióban. Tudományalapú összehangolt megközelítés. EUR 28417 EN, doi: 10.2760/96587

Célzott tevékenységek: A horizontális tudásátadás mélyítése és a környezetvédelmi adatokhoz való hozzáférés könnyítése a természetvédelemért felelős nemzeti hatóságok között (különösen szomszédos országok esetében). Például, stratégiai környezetvédelmi értékelések használata a döntéshozásban, a kék-zöld infrastruktúra integrálása a tervdokumentumokba, a védett területek fenntartható használatának támogatása a helyben lakók támogatásának és felelősségtudatának növelése érdekében stb. ÜTEMEZÉS: 2030 vége; MÉRFÖLDKÖVEK: események (műhelyek, konferenciák); a bevált gyakorlatokról szóló jelentések (esettanulmányok); EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: a megszervezett műhelyek/ tanulmányutak száma.

3. FELLÉPÉS: Fajmegőrzési cselekvési tervek és/vagy gazdálkodási tervek kifejlesztése és/vagy megvalósítása a Duna régió veszélyeztetett ernyőfajainál

Leírás: Az ernyőfajok (zászlóshajók) összetett szükségletekkel rendelkeznek az élőhelyeikre vonatkozóan. Ennélfogva, alapvető élőhelyeik (dinamikájának) megőrzése számos más faj védelméhez is hozzájárul. Mindemellett ezek a fajok általában látványos és csodálatos növények, vagy még gyakrabban állatok, és leginkább emiatt alkalmasak arra, hogy felhívják a közvélemény figyelmét élőhelyeik védelmének fontosságára, továbbá a tudatosságot növelve felvilágosítást nyújtsanak az antropogén hatások ökoszisztémákra gyakorolt hatásáról.

Célzott tevékenységek: Mindenekelőtt a tokhalfélék játszanak jelentős ökológiai szerepet az egészséges ökoszisztémák indikátoraiként. A Duna-medence ma a vadon élő tokhal-populáció és világszerte legjelentősebb funkcionális élőhelyeinek néhányát őrzi. A tokhalfélék védelmét célzó Páneurópai Cselekvési Tervben foglalt, Dunával kapcsolatos intézkedések bevezetése hozzájárul azok védelméhez, továbbá más, édesvízi fajok és élőhelyeik védelméhez. ÜTEMEZÉS: 2030 vége; MÉRFÖLDKÖVEK: érvényesített tokhalhalászati moratóriumok / határon átnyúló korlátozások, irányítási és finanszírozási keretrendszer az ex-situ védelmi intézkedésekhez; feltérképezett élőhelyek és az élőhelyek védelmét és/vagy az elvesztett élőhelyek helyreállítását célzó intézkedések; harmonizált monitoring programok; EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: a megszervezett műhelyek / érintett felek találkozóinak száma; koordináció / közös találkozás a PA 4 tagjaival (5. lépés).

4. FELLÉPÉS: Az inváziós fajok elszaporodásának megakadályozására és szabályozására, valamint a kiemelt útvonalak kezelésére legjobban megfelelő módszerek kifejlesztését célzó kutatások támogatása, a DIAS stratégia és az inváziós fajokról szóló 1143/2014/EU rendeletnek megfelelően

Leírás: Az idegenhonos inváziós fajok terjedésének megelőzését és szabályozását célzó leginkább megfelelő módszerek kidolgozása és alkalmazása, valamint kiemelt útvonalak kezelése a Duna régióban további kutatást igényel. A régióban különös aggodalomra okot adó idegenhonos inváziós fajok jegyzéke segíthet az uniós források célzottabb felhasználásának biztosításában. A korai felismerés és a figyelmeztető rendszer, a határokon átnyúló cselekvési és/vagy felszámolási tervek, továbbá valamennyi érintett ágazat együttműködése is támogathatja a források egyesítését, valamint az alkalmazott intézkedések fenntarthatóságát.

Célzott tevékenységek: A határon átnyúló felszámolási tervek segíthetnek a források összevonásában és az alkalmazott intézkedések fenntartásában. A felszámolási intézkedéseken kívül, a (biztosabb) siker elérése érdekében a felszámolási terveknek az elfoglalt/ megtámadott ökoszisztémák helyreállítását célzó megfelelő intézkedéseket is tartalmazniuk kell. ÜTEMEZÉS: 2030 vége; MÉRFÖLDKÖVEK: 1) kidolgozott korai figyelmeztető és gyors válaszrendszer; 2) cselekvési terv(ek) a kiemelt útvonalakra vonatkozóan regionális szinten; 3) határon átnyúló felszámolási tervek (az elfoglalt/ megtámadott ökoszisztémák helyreállítását célzó intézkedésekkel együtt); EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: az érintettekkel szervezett találkozók száma.

5. FELLÉPÉS: Az uniós zöld infrastruktúra koncepció fogantatása a Duna régióban

Leírás: A Zöld Infrastruktúra (ZI) a koncepcióra és a táj szerkezeti elemeire egyaránt vonatkozik. Ez a (félig) természetes területek stratégiaileg tervezett hálózata egyéb környezeti jellemzőkkel, amelyeket sokféle ökoszisztéma szolgáltatás biztosítására alakítottak ki és tartanak fenn, többek között a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással együtt. Mivel az ökológiai folytonosság alapvető fontosságú a biológiai sokféleség hanyatlásának csökkentésében és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartásában, az egyes ZI elemeket természetes vagy mesterséges folytonossági funkciókkal vagy fenntartható használat/ökoszisztéma szolgáltatás területekkel kell összekapcsolni.

Célzott tevékenységek: Közös megközelítés kidolgozása ökológiai folyosók körülhatárolásának és meghatározásának céljával a területen élő legfontosabb célfajok számára, valamint a kommunikáció, a tudásmegosztás és az adatmegosztás javítása a környezeti, közlekedési és területrendezési ágazatokban a kék és a zöld infrastruktúra térintegrációját illetően. ÜTEMTERV: 2030 vége; MÉRFÖLDKÖVEK: megalakult nemzetközi munkacsoport és kommunikációs platform; bejárattott eszköztár a folyosók azonosítására és WebGis rendszer a jövőbeli használatra; műszaki kézikönyv az ökológiai folytonosságról a Duna régióban; harmonizált adatkészlet és ökológiai folytonosság térkép az EUSDR számára; kiválasztott kísérleti régiók; EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: találkozókat száma az érintettekkel; egyéb dokumentumok (megállapodások, következtetések/döntések, jelentések).

6. FELLÉPÉS: Ökológiai összeköttetések ösztönzése a makroregionális stratégiák közötti együttműködésen keresztül

Leírás: Az ökológiai folytonosságot valamennyi, az együttműködés és erősítés tekintetében jobban feltárni kívánt, összes MRS-t illetően érdeklődésre számot tartó területként/témaként került azonosításra. Ennek következményeképp az EUSDR PA6 kiemelt területekkel foglalkozó koordinátorai olyan MRS együttműködést kezdeményeztek, amelynek célja egy szisztematikusabb ágazati eszmecsere megalapozása a kiemelt területek között. A fő hangsúly a szinergiák erősítését célzó módszerek feltárása, valamint a duplikáció elkerülése a cselekvést és a finanszírozást illetően, miközben a korlátozott nemzeti (kormányzati) kapacitások hatékonysága növekszik.

Célzott tevékenységek: Együttműködés megteremtése az MRS megközelítések között az ökológiai folytonosság és a Zöld Infrastruktúra megalapozása során. A biológiai sokféleséggel (mindenekelőtt az ökológiai folytonossággal) foglalkozó tárgyalások utánkövetése az EU makroregionális stratégiáiban, 2019. dec. 4-5., Zágráb.

7. FELLÉPÉS: A talajjal kapcsolatos ökoszisztéma szolgáltatások (ES) fejlesztése és/vagy fenntartása

Leírás: A talaj multifunkcionalitása számos ökoszisztéma szolgáltatás (ÖSZ) alapját képezi. Mivel a talajminőséget illető kedvezőtlen hatások az ökoszisztémákra és az emberi jólétre gyakorolt közvetett hatásokat eredményezhetnek, alapvető fontosságú a talajjal kapcsolatos ÖSZ javítása és/vagy fenntartása. Ebből fakadóan a DRC feladata harmonizált talajtérkép(ek) kidolgozása, kutatások végzése és megoldási javaslatok kialakítása a fenyegetések és nyomások (mezőgazdaság, éghajlatváltozás, városszétfolyás stb.) enyhítésének céljával, valamint a tájékoztatás és a tudáscsere támogatása különböző hálózatokon keresztül.

Célzott tevékenységek: Harmonizált talajtérképek kidolgozása a Duna régióra vonatkozóan. Ez magában foglalja az adatok harmonizálásának előkészítését, valamint a skálák és adatformátumok meghatározását számos más tevékenység (pl. tudományos műhelyek és a talajkutatást illető együttműködés) mellett. Amellett, hogy a tudományos és szakértői kutatás alapját jelentik, a talajtérképek és a kapcsolódó talajinformáció helyi és regionális szinten is felhasználható a

tudatosságot/felelősségtudatot növelő tevékenységekben (a nyilvánosságot és az iskolás gyermekeket egyaránt megcélozva). ÜTEMEZÉS: A talajtérképek a teljes Duna régióra vonatkozóan elkészülnek 2030 végéig. MÉRFÖLDKÖVEK: útmutatások a harmonizált talajtérkép kidolgozásához; a Duna régió országaira kidolgozott talajtérképek; EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: a térkép által lefedett területek aránya.

8. FELLÉPÉS: Az elavult növényvédőszerkezeteket vagy más hasonló vegyszermaradékokat tartalmazó helyek beazonosítása, továbbá helyreállítási és kockázatkezelési terv kidolgozása környezetvédelmi balesetek esetére

Leírás: Az elavult növényvédő szerek és más elavult vegyszerek (OPC) maradványait tartalmazó területek súlyos fenyegetést jelenthetnek az emberi egészségre és a környezetre. Fontos, hogy a Duna régió országai azonosítsák ezeket a területeket, kockázatkezelési terveket (pl. beavatkozási tevékenységek) és korrekciós terveket készítsenek az elavult vegyszerek jelentette kockázatok csökkentése, valamint az ökoszisztémák helyreállítása érdekében. Az MRS megközelítés segíthet egy határon átnyúló együttműködés és az érdekelt felek bevonásának biztosításában, ahogyan a tudáscserében és az uniós finanszírozási források célzott felhasználásában is.

Célzott tevékenységek: Az azonosított helyszínek jegyzékének elkészítése a prioritással együtt, valamint a részletesebb Helyreállítási Tervek kidolgozásához felhasználható helyszín-állapotok áttekintése. A kockázatkezelési terveknek (KKT) mind nemzeti, mind regionális szinten hatékony irányítási rendszereket kell tartalmazniuk, a rendelkezésre álló bevált technikákkal együtt, a környezeti balesetek megelőzése, ellenőrzés alatt tartása és enyhítése érdekében. A kidolgozott Helyreállítási Tervek 1) összegezzék valamennyi, az észlelt szennyező anyagokra vonatkozó adatot; 2) azonosítsák az aggodalomra okot adó szennyező anyagokat és valamennyi érintett közeget (talaj, víz, levegő); 3) értékeljék ki a korrekciós lehetőségeket, és jellemezzék az előnyben részesített rehabilitációs stratégia kiválasztásához használt módszereket; 4) jellemezzék a kiválasztott tisztítási módszereket, azok műszaki/technikai megvalósíthatóságát és kivitelezési tervét; 5) vitassák meg a diffúz kibocsátás minimálisra csökkentését, a felszíni vizek szabályozását és a munkavállalók egészségét illetve biztonságát célzó szabályozó intézkedéseket; 6) nyújtsanak tájékoztatást a maradék szennyező anyagok sorsáról, a helyreállító intézkedések ellenőrzéséről, valamint a hosszú távú környezeti hatások megfigyelésére irányuló tervekről az érintett területek esetében. ÜTEMEZÉS: 2030 vége: MÉRFÖLDKÖVEK: elavult növényvédő szerekkel és más elavult vegyszermaradványokkal szennyezett területek a Duna régió országában, GIS térképen jelölve; kidolgozott beavatkozási terv nemzeti és regionális szinten, valamint kiemelt helyszínekre vonatkozó környezeti kockázatelemzést tartalmazó kockázatkezelési terv; elavult növényvédő szerekkel és hasonló vegyszermaradványokkal szennyezett kiemelt helyszínek jegyzéke; kiemelt helyszínek szerint kidolgozott, rehabilitációs terveket is magukban foglaló kockázatkezelési tervek; műhelyek /az érintett szereplőkkel folytatott tárgyalások száma; elavult növényvédő szerekkel és hasonló vegyszermaradványokkal szennyezett területekre vonatkozóan összegyűjtött adatok; kidolgozott beavatkozási terv nemzeti és regionális szinten, valamint kiemelt helyszínek szerinti bontásban készült környezeti kockázatelemzést tartalmazó kockázatkezelési terv; a kockázatkezelési terv kidolgozására tett ajánlások; a rehabilitációs terv kidolgozására tett ajánlások.

9. FELLÉPÉS: Intézkedések foganatosítása a légszennyezettség fokozatos csökkentése érdekében, a minimálisan megvalósítandó cél a Levegőminőségi irányelvben előírt szennyező anyag határértékeknek való megfelelés

Leírás: Bővített és optimalizált levegőminőség-mérő hálózat, valamint a levegőminőségről szóló jelentések (mért és modellezett adatok alapján) segíthetnek a megfelelő, levegőminőséget javító intézkedések testreszabásában, valamint határon átnyúló figyelmeztető mechanizmusok

telepítésében a légszennyezettségi csúcscélok időszakait illetően. Ezenfelül ki kell dolgozni a Duna régióra vonatkozó Levegővédelmi Programot, kapcsolódva a Levegőminőségi Tervekhez és az OLP programokhoz, valamint a folyamatban lévő LIFE integrált projektekhez a régió országaiban, melynek célja megfelelő eszközök fejlesztése és elterjesztése a levegőminőség méréséhez és kezeléséhez, figyelembe véve az intézményi tudást és a kapacitáshiányokat, valamint az összehangolt és harmonizált cselekvés, illetve az ágazati együttműködés iránti igényt.

A fennálló hiányosságok kezelését célzó potenciális intézkedések között szerepel a) a biomassza fenntartható fűtési célú felhasználásának támogatása a háztartási szektorban, b) a széntüzelésű erőművek kibocsátásainak kezelése, c) a kibocsátásokra vonatkozó becslések pontosítása, d) a nemzetközi együttműködés erősítése a makrorégiókban és a szomszédos területeken, e) az ágazati politikák jobb integrációja többszintű és multiszektorális szemlélet bevezetésével, e) az uniós levegőminőség-ellenőrző hálózatokkal történő integráció elősegítése, mint pl. az AQUILA és FAIRMODE.

Célzott tevékenységek: Levegővédelmi Program kidolgozása a Duna régióra vonatkozóan. Ezen kiemelt terület iránt elkötelezett JRC tudományos támogatására építve számolnia kell az intézményi tudással és a kapacitáshiányokkal, az összehangolt és harmonizált cselekvés iránti igénnyel, az ágazati együttműködéssel, valamint megfelelő eszközöket kell kifejlesztenie és elterjesztenie a levegőminőség méréséhez és kezeléséhez, és emellett javaslatokat kell tennie a levegőminőség javítását célzó lépésekre. ÜTEMEZÉS: 2030 vége. MÉRFÖLDKÖVEK: azonosított intézményi kapacitáshiányok; a szennyezés fokozatos csökkentését célzó körülhatárolt intézkedések és eszközök; kidolgozott Levegővédelmi Program; EGYÉB MONITORING ESZKÖZÖK: műhelyek /az érintett szereplőkkel folytatott tárgyalások száma; a Levegőminőség-javító program mögött álló szakértői csoport; kidolgozott program.

10. FELLÉPÉS: A vizes élőhelyek fenntartásának és ökológiai helyreállításának ösztönzése, különösen a Duna deltában

Célzott tevékenységek: A vizes élőhelyek csökkenésének felügyeletét és megakadályozását célzó irányítási/kezelési struktúrák bevezetése, a vizes élőhelyek csökkenésének megállítása és a leromlott állapotú vizes élőhelyek helyreállításának támogatása, különös tekintettel a Duna-deltára, mind a biológiai sokféleség megőrzésében és az állatok migrációjában játszott szerepe miatt, mind pedig eme környezeteknek a szennyezettség megelőzésében és a szén-dioxid megkötésében ismert jelentősége miatt.

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- A Közös Kutatóközpont (JRC) beszámolója, pl. a levegő minőségéről (9. intézkedés) és a biomassza fenntartható felhasználásáról az EUSDR-ben
- LIFE integrált projektek a levegőminőséggel kapcsolatban Bulgáriában, Magyarországon és Szlovákiában (9. fellépés)
- Transgreen projekt (6. intézkedés, 7. intézkedés) - Interreg Duna projekt, amely az integrált közlekedés és a zöld infrastruktúra tervezése iránt elkötelezett a Duna-Kárpátok Régióban. A projekt fő eredményei többek között az „Útmutató a közlekedési infrastruktúra fejlesztésének környezetre gyakorolt hatásai csökkentéséhez a Kárpátokban”, és a „Szakpolitikai ajánlások az integrált közúti és vasúti közlekedés-tervezéshez a Kárpátokban”
- ConnectGREEN projekt (6. intézkedés, 7. intézkedés) - Interreg Duna projekt, amelynek célja az ökológiai folyosók helyreállítása és kezelése a hegyekben zöld infrastruktúráként a Duna-medencében.
- Centralparks projekt (7. intézkedés) - Interreg Közép-Európa projekt, a Centralparks célkitűzése az irányítási kapacitások növelése a Kárpátok védett területein. A projekt

támogatja a természetvédelmet és a helyi fenntartható fejlődést, fejleszti az integrált környezetirányítási kapacitásokat és politikákat, erősíti a nemzetközi együttműködést, valamint enyhíti a biológiai sokféleségre nehezedő aktuális fenyegetéseket és nyomást.

- EUSALP stratégia (6. intézkedés, 7. intézkedés) - az EUSALP példaértékű tevékenységet végzett a zöld infrastruktúra, valamint a természetes vízmegtartást segítő intézkedések megalapozásában és fenntartásában - további részletekért lásd a példákat a PA 5-re vonatkozóan
- Sturgeon2020 kezdeményezés; az EMFF szintén felhasználható a belvizeket érintő intézkedések támogatására (vö. 3. intézkedés)

7. KIEMELT KÉRDÉS: TUDÁSALAPÚ TÁRSADALOM

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 7. kiemelt kérdés szerepe a 2010. évi Cselekvési Tervben: "a tudásalapú társadalom fejlesztése a kutatás, az oktatás és az információs technológiák révén"

KK célkitűzések (2019-ig):

- Az oktatás, a kutatás, valamint az információs és kommunikációs technológiák támogatása a Duna régióban a tudásalapú társadalom felépítéséhez szükséges keretfeltételek javításával
- Hozzájárulás a hálózati tevékenységek szintjének és minőségének növeléséhez, a meglévő kapcsolatok erősítéséhez, továbbá új együttműködés elősegítése a Duna régióban
- Európai Kutatási Térség megvalósításának biztosítása a Duna régióban
- Az agyelszívás visszafordítása és a szakemberek kölcsönös cseréjének elősegítése
- Az intelligens szakosodási stratégiák további megvalósításának biztosítása az összes Duna menti országban

- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *Releváns politikai célkitűzés:*
  - 1. kiemelt cél, „egy intelligensebb Európa”;
- *Pontos szakpolitikai célkitűzések:*
  - (i) a kutatási és innovációs kapacitás növelése, valamint a fejlett technológiák fokozott elterjesztése;
  - (ii) a digitalizálás előnyeinek kihasználása az állampolgárok, a vállalatok és a kormányok számára [...];
  - (iv) készségek fejlesztése az intelligens szakosodás, az iparosodás és a vállalkozói szellem erősítése érdekében

- 3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlődés erősítése, többek között a fokozott összekapcsolhatóság és a regionális fejlesztés révén, a digitális gazdaság és társadalom fejlesztése
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

- 5) Ágazati háttér

- HORIZON kutatási keretprogram, nevezetesen: A részvétel bővítése és a kiváló minőség terjesztése (csapatmunka, ikerintézményi együttműködés, ERA Chairs)
- Európai Kutatási Térség (ERA) és annak prioritásai
- Intelligens szakosodási stratégia
- Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) - stratégia a 2021-2027 időszakra
- Egyetemi-üzleti együttműködés
- EUREKA program
- COST (európai együttműködés a tudomány és a technológia területén)
- Digitális Európa Program (DEP), a kapacitásépítés (beleértve a mesterséges intelligenciát is) és a telepítés (beleértve a digitális innovációs központokat is) megvalósításához

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

A társadalom képessége az ismeretek létrehozására és kiaknázására a fejlődés és a növekedés kulcsfontosságú tényezője. A tudásra alapozott társadalomnak versenyképes kutatási és oktatási infrastruktúrára, az innovációt támogató és elősegítő intézményekre, valamint nagy teljesítményű információs és kommunikációs technológiákra van szüksége.

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

- Heterogén kutatási és innovációs (K + I) teljesítmény; egyenlőtlenségek a Duna régióban
- Nem egyenlő hozzáférés az európai regionális finanszírozáshoz, azaz Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERDF) kontra IPA (előcsatlakozási támogatási eszközök)
- Az agyelszívás visszafordítása, mozdítani a szakemberek kölcsönös cseréjének előmozdítása.
- Fenntartható, határokon átnyúló partneri kapcsolatok és kiválósági klaszterek ösztönzése a régióban.

1. FELLÉPÉS: A nemzeti, regionális és uniós beruházások koordinációjának előmozdítása, ezzel ösztönözve a Duna régióval foglalkozó kutatásoknál a kiváló eredmények elérését a kutatás és innováció területén

Ismertetés: Az innovációs politikák, az eszközök és a finanszírozási programok révén a kiválóság és az intelligens szakosodás előmozdítása, vagyis a Duna régió fő kihívásaira történő összpontosítás és alapvető fontosságú potenciális kutatási lehetőségek létrehozása a régió hosszú távú versenyképes fejlődése szempontjából fontos területeken. Ez a fellépés támogatni fogja egy olyan Duna platform létrehozását, amelynek középpontjában az információk és tapasztalatok cseréje áll a K + I finanszírozása területén.

Célul kitűzött tevékenységek: Az olyan sikeres platformok további működések biztosítása, mint a Duna IncoNet és a Duna Finanszírozási Koordinációs Hálózat. Az EUREKA és az EIT tevékenységeiben történő részvétel ösztönzése. Hozzájárulás az 1. "intelligensebb Európa" politikai célkitűzés teljesítéséhez, valamint teljes megfelelés az Európai Kutatási Térség célkitűzéseinek és prioritásainak. A Duna régióban különösen a szakmai bírálattal kapcsolatos standardokat és a versenyképes finanszírozás gyakorlati módszereit kell következetesen implementálni; elő kell segíteni a fiatal és a női kutatók karrierjét; javítani kell a régió intézményeiben a K + I menedzsment és adminisztráció minőségét és szakmaiságát.

2. FELLÉPÉS: Annak ösztönzése, hogy a Duna régió országai részt vegyenek az uniós kutatási és innovációs programokban, különösképpen a Horizont Európában.

Ismertetés: A Duna menti országok részvételének figyelemmel kísérése a következőkben: az EU K + I programjai; a kutatókat támogató projektfejlesztési képzések; a Nemzeti Kapcsolattartási Pontok hálózata és a K + I menedzsment erősítése; informatív műhely(ek) megszervezése a Horizont Európa és annak konkrét munkaprogramjai kapcsán; olyan hálózati események, amelyek támogatják projektek előkészítését és a részvételt közös partnerségi kezdeményezésekben (mint például a BIOEAST). Ennek a fellépésnek az előfeltétele a kutatási és innovációs infrastruktúrák, valamint kapacitások és a készségek megerősítése.

Célul kitűzött tevékenységek: A kutatási és innovációs infrastruktúrákba, valamint a kapacitásokba és készségekbe történő beruházások ösztönzése. Új kiválósági központok 2030-ig történő létrehozásának (világítótorony projekteként) támogatása a K + I rendszer modernizálása céljából. Nevezetesen, a Horizont „A kiválóság terjesztése és a részvétel bővítése” programjának keretében futó pályázatok támogatása a kevésbé teljesítő országok kutatóintézetei számára.

3. FELLÉPÉS: Az egyetemek, kutató szervezetek és kis- és középvállalkozások közötti együttműködés erősítése a Duna régióban

Ismertetés: Ez a fellépés javítani fogja a meglévő együttműködést a Quadruple Helix modell szereplőinek legfontosabb célcsoportjai között, ideértve többek között a Duna Rektori Konferenciát, a Duna Tudományos Akadémiákat, a Duna menti iskolákat, valamint az üzleti szektort és a regionális önkormányzatokat. Ez a jövőben elősegíti a szorosabb együttműködést különböző területeken, mint például közös programok kidolgozása közös érdekek alapján, mobilitási rendszerek, közös kutatási projektek és a bevált gyakorlati módszerek cseréje.

Célul kitűzött tevékenységek: Olyan európai hálózati sémák használata, mint a COST és a TWINNING, platformokként a Duna menti kutatóintézetek közti jobb összeköttetés kialakításához. A kutatási és az egyetemi körök ösztönzése a transznacionális klaszterekben történő részvételre. Az európai egyetemek üzleti együttműködési keretrendszerének felhasználása (2018-as tanulmány, 2017 évi országjelentések, Egyetemi üzleti fórumok²⁸).

4. FELLÉPÉS: A tudományos és innovációs eredmények ismeretének és láthatóságának növelése a Duna régióban

Ismertetés: Ez a fellépés a tudomány vonzóbbá tételére összpontosít (különösen a fiatalok számára), növeli a társadalom innovációs hajlandóságát és lehetővé teszi további kutatási, ill. innovációs tevékenységek feltárását elsősorban az internet és a közösségi média használatával. Ezenkívül a Duna régiót különböző fórumokon intelligens régióként fogják népszerűsíteni, mint kiváló partnert az együttműködéshez. Emellett támogatni fogják a nyilvános hozzáférés elterjedését, mint szokásos gyakorlatot a régióban.

Célul kitűzött tevékenységek: Azon projektek támogatása, amelyek célja a Duna régió vonzóbbá tétele, különösen a fiatal és női kutatók számára, támogatva a szakemberek kölcsönös cseréjét és megakadályozva az agyelszívást.

5. FELLÉPÉS: Az információmegosztás és tapasztalatcsere támogatása az új program időszakra vonatkozó jövőbeli stratégiai kutatási és innovációs dokumentumok elkészítésének biztosításához

Ismertetés: Az intelligens szakosodás értékes hozzájárulást jelenthet a Duna régió integrációjának javításához és ösztönözheti a regionális diverzitás konstruktív használatát azáltal, hogy kiküszöböli az azonos és duplikált regionális beruházási célokat, továbbá elősegítheti a kritikus tömeg kialakulását a főbb közös kihívások leküzdéséhez. Ezen intézkedés keretében hozzájárulhatunk a fenntartható fejlesztési célok teljesítéséhez (pl. az RIS3 módszeren alapuló tudományos, technológiai és innovációs ütemtervek kidolgozásával).

Célul kitűzött tevékenységek: Az intelligens szakosodási stratégiák tovább népszerűsítése, végrehajtása és hasznosítása az egész Duna régióban. További szoros együttműködés kialakítása az illetékes nemzeti és uniós intézményekkel (különösen a Közös Kutatási Központtal).

6. FELLÉPÉS: A tudomány és technológia közötti horizontális együttműködés ösztönzése minden kiemelt kérdésnél és más makroregionális stratégiánál

Ismertetés: Ez a fellépés a kiemelt kérdések közti közös tevékenységekben való részvételre, a makrorégiók közti kölcsönös előnyöket biztosító tevékenységek támogatására, valamint a projektek

²⁸Lásd: <https://ec.europa.eu/education/policies/innovation-in-education/university-business-cooperationen>

közi bevált gyakorlati módszerek és tökéletesítő tevékenységek promotálására irányul. Segíteni fogja a tudásbeli hiányosságok pótlását, összekapcsolva a szereplőket az összes ágazatban egymást kiegészítő tematikus szakosodással, tapasztalatokkal és módszertani szemlélettel.

Célul kitűzött tevékenységek: Közös tevékenységek (például közös irányítócsoporthatározások) megvalósítása, projektjavaslatok, csoportos szakmai megbeszélések stb. közös támogatása; tudományos bizonyítékok, publikációk stb. biztosítása és azok hozzáadása, különösen, ha azok a Duna régióra vonatkoznak (pl. a Közös Kutatási Központ jelentései).

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- Az EUSDR zászlóshajó projektje: DREAM – Duna folyó kutatása és menedzselése
- A SEDDON projekt tapasztalatainak hasznosítása (*Üledékek és azok kezelése a Duna mentén I és II*) <http://seddon.boku.ac.at>
- Példák a Duna Transznacionális Program projektjeire:
  - RESINFRA@DR <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/resinfra-dr>
  - ReSTI <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/excellence-in-resti>
  - EDU-LAB <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/edu-lab>

8. KIEMELT KÉRDÉS: VÁLLALATOK VERSENYKÉPESSÉGE

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 8. kiemelt kérdés szerepe a 2010. évi Cselekvési Tervben: "a vállalkozások versenyképességének támogatása, beleértve a klaszterek fejlesztését"

KK célkitűzések (2019-ig):

- A Duna régió versenyképességének támogatása és javítása konkrét technológiai ajánlatok, valamint technológiai igények és érdeklődések kinyilvánítása révén az innováció és a technológia transzfer terén
- A politikai párbeszéd és a közigazgatás javítása az innováció, valamint a technológiai transzfer terén megfelelő politikai stratégiák és szakpolitikai dokumentumok promotálásával
- A vállalkozók digitális készségeinek fejlesztése
- Duna menti digitális értékláncok létrehozása nyilvános transznacionális adattavak alapján
- A digitális innovációkkal kapcsolatos know-how transzfer javítása a helyi kis- és középvállalkozások (KKV) számára
- A mesterséges intelligencia fejlettségi szintjének és kitűzött céljainak meghatározása az egyes Duna menti országokban/régiókban, a megfelelő erősségek zökkenőmentes illeszkedésének elősegítése és a régió esetleges zászlóshajó-alkalmazásainak azonosítása
- Leképezési és értékelési folyamat/a technika fejlettségének felmérése a klaszterek és a regionális fejlesztés érdekeltjei közti együttműködés szintje és minősége szempontjából
- A regionális stratégiai módszerek fejlesztésének elősegítése, intenzívebben bevonva a klaszterek képviselőit a folyamatba. A fő cél a jelenlegi rendszer fejlesztése, valamint a regionális stratégiák és a klaszterstratégiák közti meglévő szakadék áthidalása, különös tekintettel az S3 megvalósítására
- A női KKV-k innovációs képességeinek javítása
- Az együttműködés és a folyamatos eszmecsere elősegítése a nemzeti/regionális politika szintje és a KKV-k között a mesterséges intelligenciára (AI)/a nemzeti/regionális AI-platformok integrálási módszereire vonatkozóan.

- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *Releváns politikai célkitűzés:*
  - 1. kiemelt cél, „egy intelligensebb Európa” és
  - 2. kiemelt cél, „egy zöldebb Európa”
- *Pontos szakpolitikai célkitűzések:*
  - Az 1. politikai célkitűzés tekintetében: a digitalizálás előnyeinek kiaknázása az állampolgárok, a vállalatok és a kormányok számára; és
  - a KKV-k növekedésének és versenyképességének fokozása; [...]
  - Az 2. politikai célkitűzés tekintetében: (vi) a körforgásos gazdaságra való áttérés előmozdítása

- 3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlődés erősítése, többek között a digitális gazdaság és a társadalom fejlesztése révén
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

5) Ágazati háttér

- Európai klaszter stratégiai partneri kapcsolatok (COSME)
- Intelligens szakosodási stratégia
- Az európai ipar digitalizálása, különös tekintettel a digitális innovációs központok támogatására, ami elősegítheti a KKV-k digitális átalakulását.
- Digitális Európa Program (DEP), a kapacitásépítés (beleértve a mesterséges intelligenciát is) és a telepítés (beleértve a digitális innovációs központokat is) megvalósításához
- Tevékenységek a kulturális és kreatív iparágak támogatására ²⁹ , vö. https://ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries_en

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

Az egyik legszembetűnőbb kihívás a Duna régióban a gazdasági fejlettség egyenlőtlen szintje. A régió gazdasági nagymértékben a KKV-kra támaszkodnak, de különféle nehézségek miatt nem képesek teljesen kiaknázni meglévő lehetőségeiket. A gazdasági különbségek leküzdéséhez azonban feltétlenül támogatni kell ezeket a vállalatokat.

Mindennapi működésük során a KKV-k rendkívül eltérő kihívásokkal néznek szembe, a digitális átalakulási folyamatok hatásai azonban mindegyiküket érinteni fogják. Sajnos az eltérő gazdasági fejlettség miatt a digitalizáció témája relevánsnak tűnhet az egyik országban, egy másikban azonban még esetleg fel sem merül. Ugyanakkor a digitalizációt helyesen harmadik ipari forradalomnak nevezik. Az olyan egyedülálló technológiák, mint a felhő alapú számítógéphasználat, a mobil számítástechnika, a dolgok internete, a blokklánc vagy a mesterséges intelligencia és ezek együttes alkalmazása, megváltoztatják a jelenlegi üzleti tevékenységünket. A digitalizáció minden gazdasági ágazatot és az élet minden területét érinti. Ennek fényében a digitalizációval és annak kihívásaival kell foglalkozni, amikor a versenyképességről beszélünk. Ugyanez vonatkozik a mesterséges intelligenciára is, amely egy túlzottan népszerűsített, összetett terület, a mögötte lévő hatalmas erőforrásokkal. Ez az információs és kommunikációs technológia, az adattárolás, a feldolgozási kapacitás és az adatátvitel korábbi több évtizedes fejlesztésének szerves következménye. A mesterséges intelligencia alkalmazásai fogják meghatározni a folyamatokat az egészségügytől kezdve a mindennapi életig bezárólag. A versenyképesség érdekében a KKV-knak figyelembe kell venniük e tematikus terület kínálta lehetőségeket.

Mint ahogy azt a fentiekben említettük, az országok gazdasági különbségei miatt nagyon nehéz ezeket a témákat azonos szinten kezelni. Az ipari különbségek azonban hasznosíthatók a transznacionális értékláncok eszközeként vagy a digitalizációval, ill. a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kérdések azonosítására; így még az alacsonyabb jövedelmű országok is hozzáférhetnek a digitális innovációhoz azáltal, hogy a kevésbé beruházásigényes regionális eszközökre támaszkodnak (pl. digitális turizmus, mesterséges intelligencia alapú egyéni gyógyászat, intelligens hálózatok).

A különböző értékláncok mentén zajló transznacionális csereforgalom kiválóan támogatható különféle klaszter-kezdemenyezésekkel. A KKV-k körében ezek jól ismert módszerek a magánszektor versenyképességének és innovációjának támogatására a bizalomépítés, a hálózatépítés, a kapacitásépítés és az innovációs kapacitások javítása révén. Az innováció fokozott bonyolultságából

---

²⁹A kulturális és kreatív iparágak támogatásával kapcsolatos témákat illetően érdekes kezdeményezésekkel állt elő az Unió Tagállamok Nyilvános Koordinációs Módszere szakértői csoport azzal kapcsolatban, hogy milyen szerepet játszhat a közérdek a kulturális és kreatív szektor vállalkozói, ill. innovációs potenciáljának fejlesztésében: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5d33c8a7-2e56-11e8-b5fe-01aa75ed71a1> <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c3f87fa-2e5a-11e8-b5fe-01aa75ed71a1/language-en> (irányelvek és tanulmányok áttekintése)

adódóan az ígéretes klaszter-kezdeményezések megfelelnek a KKV-k igényeinek és kompetenciáinak. A klaszter-kezdeményezések eredetileg a regionális fejlesztésekhez kívántak hozzájárulni, az elmúlt években a legtöbbjük egyre inkább elszakadt azoktól. 2020 után a régióknak előtérbe kell kerülniük a gazdasági fejlődés motorjaként, ezért meg kell erősíteni a regionális fejlesztők és a klaszterek közti együttműködést. Ezen kívül sürgősen létre kell hozni transznacionális kereteket és eszközöket, hogy a klaszter-kezdeményezés révén ösztönzhessük az átalakítási tevékenységeket az EUSDR stratégiájával összefüggésében, annak érdekében, hogy a szükségleteken alapuló, régiók közti együttműködés révén elősegítsük a beruházásokat és a munkahelyteremtést a kialakuló értékláncok mentén.

A klaszter-kezdeményezéseken túlmenően aktívan tervbe kell venni a szinergiákat az Európai Vállalkozói Hálózat (EEN) szolgáltatásaival, amely magában foglalja a vállalkozások közti (B2B) feladatorientált eseményeket és a KKV-k célzott innovációs menedzsment kapacitásépítését. Az Európai Vállalkozói Hálózat (EEN) tagjai üzleti és innovációs támogató ökoszisztémájuk elismert regionális/nemzeti szereplői, akik támogatóként már részt vettek különböző transznacionális és határokon átnyúló projektek végrehajtásában. Mivel szoros napi kapcsolatban állnak a KKV-k közösségével, ezért fontos hozzájárulást nyújthatnak az alábbiakban részletezett 1., 2. és 4. fellépésekhez.

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

A különböző országokat és különböző fejlettségi szintű innovációs környezeteket magában foglaló Duna régió számára előnyös lenne a transznacionális együttműködés erősítése. Ezt politikai és üzleti szinten is meg kell valósítani a régió összetartozásának megerősítése és a fenntartható gazdasági növekedés érdekében.

A többi régióval való lépéstartás érdekében elengedhetetlen az új termékek és az innovatív szolgáltatások fejlesztése. Ehhez különösen az induló vállalkozások és a KKV-k számára szükséges a hozzáférés biztosítása a tudományos és alkalmazott kutatási ismeretekhez, valamint az innovációs szakértelemhez. A sikeres technológia-transzferhez kulcsfontosságú a transznacionális együttműködés a kutatószervezetek és a vállalatok, illetve maguk a vállalatok között. Az innovációs igényekhez való alkalmazkodás képessége megköveteli az innováció és a technológia-transzfer konkrét ütemtervein, ill. stratégiáin alapuló eszközök és szolgáltatások fejlesztését, ill. megvalósítását.

A legnagyobb hozzáadott érték azonban a Duna régió számára akkor érhető el, ha elsőbbséget élveznek azok az ágazatok, ahol a régió rendelkezik a megfelelő regionális intelligens szakosodási stratégiában azonosított erősségekkel vagy kiemelt tevékenységekkel.

1. FELLÉPÉS: A kkv-k, a kreatív iparágak, a felsőoktatás, a közsféra és a civil társadalom közötti együttműködés és ismeretcsere támogatása a Duna régió kompetenciaterületein

Ismertetés: Ez a fellépés vonzóan hat az érdekelt felek számára a Duna régió valamennyi országában, előmozdítva az együttműködést olyan területeken, ahol különleges ismeretek állnak rendelkezésre, például az innováció, a tervezés és a technológia-transzfer terén. Ez politikai párbeszéd, valamint konkrét tevékenységek és projektek megvalósításával érhető el (pl. új digitális eszközök jóváhagyási tervét, jobban kigondolt ember-gép interakciót illetően). A fő kihívások meghatározása elősegíti az innováció és a technológia-transzfer keretfeltételeinek javítását a Duna régióban. Különös hangsúlyt kell fektetni a KKV-k nemzetközivé válását támogató és az interdiszciplináris együttműködés elősegítésére irányuló tevékenységekre, hatékony szinergiák létrehozását biztosítva az alkalmazandó eredmények teljes körű kiaknázása érdekében az innováció és a technológia-transzfer konkrét tematikus területén. Az innováció és a technológia-transzfer politikai feltárási rendszerei irányíthatják ezt a folyamatot, megteremtve az összhangot az egész Duna régió fejlődési perspektíváival.

1.1. CÉL: Legalább öt konkrét technológiai ajánlat és igény elkészítése

1.2. CÉL: A Duna régió legalább 10 új szereplőjének bevonása az EU által finanszírozott innovációs és technológia-transzfer projektekbe

Időkeret: 2022 közepéig

2. FELLÉPÉS: Innovatív digitális ökoszisztéma létrehozása a Duna régióban, amely segít a kis- és középvállalkozásoknak a digitalizált világ által jelentett kihívások legyőzésében

Ismertetés: Az Innovatív Digitális Ökoszisztémának olyan szervezeteket és érdekelt feleket kell összehoznia, amelyek fő célja a technológiai fejlődés és az innováció elősegítése, ill. ösztönzése. Más szóval, az Innovatív Digitális Ökoszisztéma lehetővé teszi a különböző érdekeltek közti együttműködésen alapuló innovációt a kiegészítő erőforrások, rendszerek és támogatások egyesítésével, azzal az egyértelmű céllal, hogy domén-alapú adattavakat, új üzleti modelleket, termékeket, tulajdonságokat, folyamatokat vagy szolgáltatásokat hozzanak létre. Ezen a téren a Digitális Innovációs Központok (DIH) jelentős szerepet játszhatnak.

2. CÉL: Legalább két, Duna menti digitális értéklánc létrehozása 2022 közepéig

3. FELLÉPÉS: A keretrendszer állapotának javítása, az érdekelt felek programjainak támogatása és kapacitásaik fejlesztése, a klaszterkezdeményezések és a regionális innovációs stratégiák közötti együttműködés javítása, különösképpen a vidéki területeken

Ismertetés: Ennek a fellépésnek a célja a klaszterek és a regionális innovációs stratégiák kölcsönhatásának megértése. Figyelmet kell fordítani a közöttük fennálló kölcsönhatás kulcsfontosságú sikertényezőire, feladataikra és kötelezettségeikre, valamint az ilyen jellegű együttműködés elősegítésének módjaira a 2020 utáni időszakban.

3. CÉL: A klaszter-kezdeményezések és a regionális fejlesztők közti kölcsönös kapcsolat előmozdítása legalább egy eseményen keresztül 2021 decemberéig

4. FELLÉPÉS: Az üzleti támogatás fejlesztése a női vezetésű kis- és középvállalkozások innovációs és digitális képességeink megerősítése érdekében

Ismertetés: Ez a fellépés elsősorban a női vezetésű induló vállalkozások, ill. a dinamikus növekvő KKV-k innovatív és digitális képességei fejlesztésének támogatására irányul. A cél a kiegészítő erőforrások, a rendszerek és a támogatás egyesítése azzal az egyértelmű céllal, hogy új termékeket, tulajdonságokat, folyamatokat vagy szolgáltatásokat hozzanak létre.

4.1. CÉL: Legalább egy innovatív és praktikus megoldás (eszköz) kidolgozása a nők vállalkozói készségeinek erősítésére a digitális korban, legalább egy testreszabott esemény révén.

4.2. CÉL: Legalább egy hálózati esemény megszervezése az üzleti élet és az egyetemek közti tapasztalatcsere céljából

Időkeret: 2021. december

5. FELLÉPÉS: A mesterséges intelligencia (MI) technológiák használatának fejlesztése a Duna régióban található kis- és középvállalkozásoknál

Ismertetés: A mesterséges intelligencia a következő 10-15 évben fontos szerepet játszik majd a Duna régió fejlesztésében. Ezért elkerülhetetlen, hogy a KKV-k alkalmazkodjanak ehhez az új területhez és lépést tartsanak azzal, valamint versenyképességük megőrzése érdekében bővítsék és folyamatosan frissítsék tudásukat a mesterséges intelligencia terén. Az Európai Unió Duna régió Stratégiája által érintett országok/régiók többsége rendelkezik saját mesterséges intelligencia platformmal, amely profitálhatna a fokozott együttműködésből és együttműködési képességből. Az egyes szereplők egyénileg nem tudják biztosítani a szükséges kritikus tömeget a know-how és a kompetenciák tekintetében. A szinergiák csak a szereplők közti együttműködés révén azonosíthatók. További kihívás, hogy a döntéshozók és a végrehajtás érdekelt felei nem harmonizált módon működnek; ezt a szakadékot át kell hidalni. Nehézséget jelent a felülről lefelé irányuló politikai szándékok összehangolása az alulról felfelé építkező operatív célokkal.

5. CÉL: közös beruházás a tagállamokkal és régiókkal a Digitális Innovációs Központokba (DIH), amelyek a mesterséges intelligenciát, a kiberbiztonságát és nagyteljesítményű számítástechnikát terjesztik Európa minden régiójában, esetleg a Digitális Európa program támogatásával. Konkrétan: 5 új Digitális Innovációs Központ létesítése a Duna régióban 2024 végéig.

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

- „Smart Factory Hub” (Duna Transznacionális Program): www.interreg-danube.eu/Smart-Factory-Hub
- „Láncreakciók” - fő célként a Duna régióban található Digitális Innovációs Központok szolgáltatásainak összekapcsolását kitűzve
- Lehetséges jövőbeli tevékenység: Duna menti Digitális Értékláncok
- Lehetséges jövőbeli tevékenység: Duna-specifikus digitális innovációs központ létesítése
- Lehetséges jövőbeli tevékenység: A klaszter-kezdeményezések és a regionális fejlesztők közti kölcsönös kapcsolat elősegítése
- Lehetséges jövőbeli tevékenység: Az EUSDR mesterséges intelligencia platformjának létrehozása

9. KIEMELT KÉRDÉS: EMBEREK ÉS KÉSZSÉGEK

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 9. kiemelt kérdés szerepe a 2010. évi Cselekvési Tervben: "befektetés az emberekbe és a készségekbe"

KK célkitűzések (2019-ig):

- Hozzájárulás a magasabb foglalkoztatási arányhoz, elsősorban a fiatalok körében jelentkező és a tartós munkanélküliség leküzdésével
- Hozzájárulás a jobb oktatási eredményekhez, készségekhez és kompetenciákhoz, különös tekintettel a foglalkoztathatósággal, a vállalkozói szellemmel, az innovációval, a polgári aktivitással és a jóléttel kapcsolatos tanulási eredményeire.
- Hozzájárulás az oktatási, képzési és munkaerőpiaci rendszerek minőségének, ill. hatékonyságának javításához
- Hozzájárulás az inkluzív oktatás és képzés biztosításához, valamint az inkluzív munkaerőpiacok, az esélyegyenlőség és a diszkrimináció-mentesség előmozdításához, továbbá a polgári kompetenciák és a mindenki számára elérhető életen át tartó tanulás lehetőségeinek ösztönzéséhez
- Hozzájárulás az oktatási, képzési, munkaerőpiaci és kutatási intézmények közti szorosabb együttműködéshez

- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései

- *Releváns politikai célkitűzés:*
  - 1. kiemelt cél, „egy intelligensebb Európa” és
  - 4. politikai célkitűzés, "egy szociálisabb Európa a szociális jogok európai pillérének megvalósításával"
- *Pontos szakpolitikai célkitűzések:*
  - Az 1. politikai célkitűzés tekintetében: az intelligens szakosodás, az ipari átmenet és a vállalkozói készségek fejlesztése
  - A 4. politikai célkitűzés tekintetében: (i) a munkaerőpiaci hatékonyság és a minőségi foglalkoztatáshoz való hozzáférés javítása a szociális innováció és az infrastruktúra fejlesztése révén;
  - (ii) az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása az oktatás, a képzés és az életen át tartó tanulás terén az infrastruktúra fejlesztése révén;
  - (iii) a perifériára szorult közösségek, a migránsok és a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi-gazdasági integrációjának javítása integrált intézkedések révén, beleértve a lakhatást és a szociális szolgáltatásokat;
  - (iv) az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása az infrastruktúra fejlesztésével, beleértve az alapellátást is
- *Régióon belüli specifikus rendelkezések a 4. politikai célkitűzésre vonatkozóan, lásd az ETC (európai területi együttműködési célkitűzések) szabályzatot*

- 3) A bővítési politika rendelkezései

- A gazdasági és társadalmi fejlődés erősítése szociális és foglalkoztatási irányelvek, valamint a digitális gazdaság és a társadalom fejlesztése révén
- A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása

- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései

- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése

5) Ágazati háttér

- Agenda 2030; A fenntartható fejlődés céljai (SDG), különös tekintettel a 4. SDG-re
- A szociális jogok európai pillére
- Az európai együttműködés stratégiai keretrendszere az oktatás és a képzés terén ("ET 2020" és nyomon követése)
- Az új rendeletben előírányozottak szerint az ESZA+-nak kulcsszerepet kell játszania a 9. kiemelt kérdés intézkedéseinek végrehajtásában. Az ESZA+ rendelet különösen a szociális jogok európai pillérének elveit és az európai szemeszter keretében tett ajánlások végrehajtását fogja támogatni.
- Az Erasmus+ támogatja a tanulási mobilitást, a szervezetek és intézmények közti együttműködést és támogatást nyújt az irányelvek kidolgozásához és együttműködéséhez. A program olyan tevékenységeket finanszíroz, amelyek kiemelt fontossággal bírnak a 9. kiemelt kérdés vonatkozásában.
- Rigai Következtetések az európai együttműködésről a szakoktatás és szakképzés terén (VET)
- Új készség menetrend Európa számára egy befogadó és versenyképes Európáért
- A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere
- Az EU fogyatékoságügyi stratégiája
- Számos EK közlemény, például az „Innováció erősítése Európa régióiban³⁰” (2017), Egy erősebb Európa létrehozása című közleményben: az ifjúsági, az oktatási és kulturális irányelvek szerepe³¹ (2018) stb.
- Különböző tanácsi következtetések és ajánlások, különösen a következőkről: EQF, EQAVET érvényesítés, kulcsfontosságú kompetenciák az életen át tartó tanuláshoz, a médiaműveltség és a kritikus gondolkodás fejlesztése, a sokszínűség elfogadása a mindenki számára elérhető magas színvonalú oktatás biztosítása érdekében, az iskolák fejlesztése és a kiváló oktatás, az EU felsőoktatási programjának megújítása, közös értékek előmozdítása, inkluzív oktatás, valamint a tanítás európai dimenziója, Upskilling Pathways kezdeményezés, a minőségi és hatékony tanulói európai keretrendszere, elmozdulás az európai oktatási térség jövőképe felé, a nyelvek tanításának és tanulásának átfogó megközelítése, magas színvonalú kisgyermekkor oktatási és gondozási rendszerek.
- Az ET 2020 munkacsoportok, szakmai bírálatok és egyéb egyenrangú tanulási tevékenységek (ideértve a Cedefop és az ETF rendezvényeit)
- A Cedefop és az ETF szakképzési szakpolitikák figyelemmel kísérése, ET Monitor, ET 2020 referenciaértékek

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

A Duna régió jövőbeni versenyképessé, összetartóvá, ellenállóvá és prosperálóvá tételéhez az emberekbe, az oktatásba és a képzésbe, a képességeikbe, kreativitásukba és az innovációs képességeikbe történő befektetés szükséges. A munka világa gyors ütemben formálódik. A készségek iránti változó és növekvő igények, a gazdasági, demográfiai és technológiai fejlesztésekkel együtt jelentős kihívások elé állítanak, ugyanakkor lehetőséget is kínálnak arra, hogy innovatív válaszokat adjunk az oktatásból és képzésből, valamint a munkaerőpiacból és a szociális rendszerekből kiindulva.

---

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52017DC0376>

³¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0268>

A 9. „Befektetés az emberekbe és a készségekbe” c. kiemelt kérdés az oktatás és képzés, valamint a munkaerőpiac és a perifériára szorult közösségek területén folytatott politikákra és fellépésekre összpontosít. Az emberekbe történő befektetéssel és az emberi tőke népszerűsítésével a Duna régió intelligens és inkluzív módon növekedhet. E tekintetben kulcsfontosságú szerepet játszik a szociális jogok európai pillére, amely támogatja a minőségi és inkluzív oktatást, a képzést és az életen át tartó tanulást, a minőségi foglalkoztatást és a társadalmi befogadást, figyelembe véve azok jelentőségét a 2021–2027 közti jövőbeni uniós beruházások szempontjából is. Ezért nem lehet elégszer hangsúlyozni a működő munkaerőpiacok és szociális rendszerek, valamint a Duna régió magas színvonalú oktatási és képzési rendszereinek fontosságát.

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

A Duna régió közelebbi vizsgálata azt mutatja, hogy különféle kihívásokkal kell szembenéznünk:

Demográfiai változások mennek végbe az előregedő társadalomban: A várható élettartam növekedése, a termékenységi ráta csökkenésével, a munkaerő migrációjával és az agyelszívással párhuzamosan ahhoz vezet, hogy egyes országokban a teljes népesség fogyatkozásnak indult.

A Duna régióban az EU átlagához képest kisebb a foglalkoztatottak száma, a hagyományos ágazatokban, például a mezőgazdaságban viszont továbbra is magas a foglalkoztatottság aránya. A munkanélküliség még mindig magas néhány periférikus régióban, ahol célzott beavatkozásokra van szükség.

A munkaerőpiacon különös figyelmet kell fordítani a munkavállalók mobilitására. A munkába járással kapcsolatos migrációs áramlások keletről nyugatra, illetve vidékről a városok irányába zajlanak; ezeket a Duna régióban tapasztalható jelentős jövedelemkülönbségek motiválják, egyes körzetekben agyelszívást okozva.

Az oktatási és képzési rendszerek a Duna régióban általában magas színvonalúak, de számos hiányosság is tapasztalható, amint azt az EAC-k országjelentései és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) kapcsolódó dokumentumai és tanulmányai többször is kiemelik. Például túl nagy azoknak a tanulóknak a száma, akik csupán alacsony szintű szaktudást szereznek. Egy további probléma az esélyegyenlőséggel kapcsolatos, mivel a gyenge teljesítményt nyújtó fiatalok aránytalanul magas számban hátrányos helyzetűek.

A szakmai ismeretek iránti igények pontosabb előzetes meghatározása és azok munkaerőpiaci relevanciájának növelése a régió számos részén hatalmas kihívást jelent - a digitalizáció összefüggéseiben szemlélve is. Az oktatási rendszerek korszerűsítése és a szakképzés biztosítása, beleértve a munkahelyi tanulást, az életen át tartó tanulás tágabb összefüggéseiben vizsgálva egyre fontosabbá válik. A 2018. évi szakképzési tanácsadó bizottság „Vélemény a szakképzés jövőjéről”³² c. dokumentuma szintén a szakképzés magas színvonalának előmozdítására és az inkluzív oktatásra helyezi a hangsúlyt, felszólítva a Szakmai Kiválósági Központok platformjainak létrehozására. Egy másik kulcsfontosságú szempont az állampolgári és társadalmi készségeket érinti, amelyek felhatalmazzák a polgárokat arra, hogy maradéktalanul részt vehessenek a sokféle és változó társadalom életében, valamint felléphessenek a fenntartható fejlődés céljainak elérése érdekében a Duna régióban.

---

³² <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>. A Szakmai Kiválósági Központok referenciapontokként kívánnak szolgálni a meghatározott területeken folyó oktatásban, mind a fiatalok alapképzése, mind a felnőttek továbbképzése és újraképzése érdekében. Meghatározott helyi kontextusban működnek, szorosan beágyazódva a helyi innovációs ökoszisztémákba, miközben együttműködési platformokon keresztül más országok központjaival együtt dolgoznak.

Ráadásul az EU szegénység által veszélyeztetett lakosságának egyharmada él a Duna régióban. A roma közösségek, amelyek 80%-a régióban él, nemcsak a szegénység és a nem megfelelő életkörülmények miatt szenvednek, hanem társadalmi és gazdasági kirekesztésnek is ki vannak téve.

A férfiak és nők esélyegyenlőségét tekintve az egyenlőtlenségek a régió északi területein jelentősebbek, mint a déli részeken. A férfiak és nők általános foglalkoztatási aránya alacsonyabb, mint az unió többi országában.

A fent említett kihívások számos területen cselekvést igényelnek, mint például az oktatás és képzés, munkaerőpiac, integráció, kutatás és innováció; de kölcsönösen meg kell erősíteni az irányvonalakat is ezeken a területeken. Hogy megbirkózzon a meglévő kihívásokkal, a 9. kiemelt kérdés a következő két fő témára összpontosít:

I. Munkaerőpiac és szociálpolitika:

A Duna régió munkaerőpiaci rendszereinek az álláskeresők, a perifériára szorult és a rászoruló csoportok támogatásával kell kezelniük a munkanélküliséget és a társadalmi kirekesztést. Ennek magában kell foglalnia a kulcsfontosságú képességek és a szervezési készségek fejlesztését, valamint az innovatív projektek és közösségek támogatását. Ráadásul biztosítani kell a munkaerőpiaci intézmények szoros együttműködését az eljárások, az intézkedések és az információcsere terén.

A digitális szakadék (kor, nem, régió, magas és alacsony képzettséget igénylő szakmunka) elkerülése érdekében a Duna régió munkaerőpiacain csökkenteni kell az informatikai ismeretek és készségek hiányát, valamint közös munkajogi normákat kell bevezetni.

A szegénység által veszélyeztetett csoportokat fel kell jogosítani arra, hogy megjelenjenek a munkaerőpiacon. Lehetőséget kell biztosítani számukra, hogy kilépjenek a munkanélküliség és a szegénység ördögi köréből.

II. Oktatás és képzés

A Duna régió oktatási és képzési rendszereinek olyan magas színvonalú és inkluzív oktatást és képzést kell nyújtaniuk, amely lehetőséget kínál mind a gazdasági, mind a társadalmi kohézióra, támogatja a versenyképességet és a növekedést, valamint az intelligens, inkluzív és fenntartható fejlődést, továbbá előmozdítja a demokratikus polgári és európai értékeket - ezáltal mindenki számára segítséget nyújt ahhoz, hogy maximális mértékben kiteljesedhessenek az életen át tartó tanulás perspektívájában.

A jövőbeni regionális együttműködés kulcsfontosságú kérdései az oktatási esélyegyenlőség előmozdításával és a minőségi tanulási eredmények biztosításával kapcsolatosak; ez többek között a készségek munkaerőpiaci relevanciájának erősítésével, az alap- és kulcskompetenciák javításával, a digitális készségek előmozdításával és az iskolából idő előtt kimaradók számának csökkentésével érhető el. Cselekedni kell a következő területeken is: minőségbiztosítás és a készségek figyelemmel kísérése, a tanítás előmozdítása minden szinten, a tanulók sokszínűségének kezelése, az életen át tartó tanulásban való részvétel növelése, a készségek átláthatóságának elősegítése, a nemek közti különbségek, valamint a készségek és képességek kezelése, előmozdítva a demokratikus értékek meggyökerezését és a fenntartható fejlődést.

A transznacionális iskolai projektek erősítik a fiatalok közti párbeszédet és együttműködést, továbbá hozzájárulnak az európai integráció folyamatához. A regionális együttműködési platformok, mint például az ERI SEE (Délkelet-Európa oktatási reform-kezdeményezése) vagy a Duna régió Ifjúsági

Platform fontos eszközei az Európai Unió Duna régió stratégia intézkedései végrehajtásának. A szakoktatási és szakképzési együttműködés támogatja az országokat, lehetőséget biztosítva a kölcsönös tanulásra és a követendő gyakorlati módszerek cseréjére. A munka-alapú tanulás a szakképzésben fontos koncepció a régió versenyképességének és foglalkoztathatóságának javításához. Ebben az összefüggésben a szakmai kiválósági központok a minőségi szakmai ismeret megszerzésének mozgatórugóiként működhetnek, tekintettel a nemzeti, regionális/helyi és ágazati kihívásokra.

Összességében a lehetséges intézkedések/tevékenységek az alábbiakra fognak összpontosulni: (1) intézmények közti együttműködés (partnerségek az együttműködéshez, beleértve a kicsiben folytatott partneri kapcsolatokat; partneri kapcsolatokat a kiválóságért; online platformok és eszközök a virtuális együttműködéshez; tanulási mobilitás) és (2) Támogatás irányelvek kidolgozásához és együttműködéshez (a Közügyi Tanács konferenciái és magas szintű találkozói; egyenrangú tanulás, egyenrangú tanácsadás, szakértői csoportok és hálózatok; tanulmányok és felmérések; civil társadalmi párbeszéd).

1. FELLÉPÉS: A munkaerőpiaci szakpolitikák közötti együttműködés erősítése

Ismertetés: A munkaerőpiaci érdekelt felek közti együttműködés javításával fokozhatók a reformok. A hangsúly a következőkre kerül: munkaerőpiaci irányelvek, közös egyenrangú tanulás/egyenrangú tanácsadás a Duna régióban, a készségek nem megfelelősége, munkaerőpiaci információs rendszerek, szakmai átképzések és továbbképzések, duális oktatás, mint az aktív munkaerőpiaci irányelvek mércéje, átmenet az iskolától a munkáig.

CÉL: A határokon átnyúló párbeszéd folytatása évente legalább egy hálózati találkozó, egy egyenrangú tanulási értekezlet vagy egy érdekelt fél konferencia megtartásával.

2. FELLÉPÉS: A munka világának digitalizálása és innovatív fejlesztése

Ismertetés: A digitális szakadék (kor, nem, régió, magas és alacsony képzettséget igénylő munka) elkerülése érdekében a Duna régió munkaerőpiacain a következő tevékenységekre kell összpontosítani: az informatikai ismeretek és készségek hiányának csökkentése, a platformon és a crowdsourcing formában történő munkvégzés közös társadalombiztosítási szabványainak cseréje és kidolgozása, a Duna régióban meglévő munkajog szükséges kiigazításai.

CÉL: A "Digitalizációs munkacsoport" megvalósítása és fenntartása a szociális partnerekkel együtt (évente egy találkozó)

3. FELLÉPÉS: A rászoruló csoportok integrációja a munkaerőpiacba

Ismertetés: A kiszolgáltatott csoportokat olyan személyekként definiáljuk, akik hátrányos helyzetű vagy perifériára szorult csoportokhoz tartoznak vagy vélhetően tartoznak. A jövőbeni tevékenységek a következőkre fognak összpontosítani: személyre szabott intézkedések és projektek, amelyek az érintett csoportokkal kerülnek kidolgozásra, például ügykezelés, támogatások a foglalkoztatás fenntartása érdekében vagy új vállalkozási modellek a munkanélküliek számára, szociális vállalkozói tevékenység vagy célzott intézkedések a fiatalok számára az oktatásban, a foglalkoztatásban és a képzésben nem résztvevő fiatalok számának csökkentése érdekében (NEET).

CÉL: Egy "Roma emancipációs hálózat" program megvalósítása a 10. kiemelt kérdéssel együtt (évente egy találkozó).

4. FELLÉPÉS: Küzdelem a szegénység ellen és a társadalmi elfogadás támogatása

Ismertetés: E fellépés konkrét kérdései a következők: a szegénység kockázatának kitett csoportok képessé tétele a munkaerőpiacra való belépésre; a szegénység által veszélyeztetett emberek számának csökkentésére irányuló intézkedések kiegészítik egymást és integrált szemlélet szerint alkalmazzák azokat, ezért hosszú távú célkitűzésekre, a szociális szolgáltatások diverzifikálására és a szegénység kockázatának kitett emberekkel együtt kidolgozott intézkedésekre van szükség.

CÉL: A határokon átnyúló párbeszéd folytatása évente legalább egy hálózati találkozó, egy egyenrangú tanulási értekezlet vagy egy az érdekelteknek szóló konferencia megtartásával.

5. FELLÉPÉS: Az oktatási és képzési rendszerek minősége és hatékonysága

Ismertetés: E fellépés konkrét kérdései a következők:

- a szakmai ismeretek iránti igények pontosabb előzetes meghatározása és azok munkaerőpiaci relevanciájának növelése,
- a szakoktatás és szakképzés (VET), különösen a munkaalapú tanulás, minden formájának erősítése,
- minőségbiztosítási mechanizmusok kidolgozása, valamint a tényeken alapuló politika és gyakorlati módszerek fokozása a reformok nyomán követése és megtervezése érdekében,
- a tanítás előmozdítása minden szinten (toborzás, kiválasztás és beiktatás; a szakma vonzereje, alapképzés és szakmai fejlődés)

CÉL: A regionális csereprogramok, az egyenrangú tanulás, valamint a projektekben és a hálózatokban folytatott együttműködés erősítése (évente legalább egy tevékenység és/vagy egy új projekt/kezdményezés); a Duna régió monitoring eszközének elérhetővé tétele az oktatási és képzési rendszerek jelenlegi fejlesztéseivel kapcsolatban.

6. FELLÉPÉS: Releváns és minőségi tudás, képességek és kompetenciák

Ismertetés: E fellépés konkrét kérdései a következők:

- az alapkészségek terén mutatkozó gyenge teljesítmények csökkentése, a nyelvtudás, az írástudás, a matematika, a természettudományok és a digitális műveltség kiterjesztése,
- a transzverzális és kulcskompetenciák, különösen a vállalkozói készség és a nyelvtudás erősítése,
- a digitális kompetenciák - beleértve a médiaműveltséget - fejlesztésének kezelése a tanulás minden szintjén,
- az innovatív és aktív pedagógiai módszerek lehetőségeinek további feltárása, valamint az oktatási források fejlesztése,
- a „szakmai kiválósági központok” olyan platformjai létrehozásának előmozdítása, amelyek a helyi üzleti beruházások katalizátoraiként működnek, támogatva a helyi innovációt és az intelligens szakosodási stratégiákat rugalmas és jól időzített képzéssel magasan képzett szakmunkások rendelkezésre bocsátásával.

CÉL: Rendszeres részvétel az érdekeltek találkozóin és a hálózatépítési találkozókon a határokon átnyúló és transznacionális párbeszéd folytatása, valamint projektfejlesztések kezdeményezése érdekében (évente legalább egy tevékenység és/vagy egy új projekt/kezdményezés)

7. FELLÉPÉS: Életen át tartó tanulás és tanulási mobilitás

Ismertetés: E fellépés konkrét kérdései a következők:

- a tanuló és a tanári mobilitás, valamint az iskolák és oktatási intézmények közti partneri kapcsolatok támogatása,
- a kiegyensúlyozott mobilitás és a képzett munkaerő cseréjének előmozdítása, valamint az agyelszívás csökkentése
- az oktatáson és a képzésen belüli, valamint az oktatás/képzés és a munka közti átmeneti szakasz kezelése, többek között magas színvonalú útmutatással,
- az életen át tartó tanulás stratégiáinak folytatása és a felnőttkori tanulás előmozdítása (az irányítás, az ellátás és az elfogadás, a hozzáférés, valamint a minőség szempontjából) és a második esély lehetőségei,
- az átláthatóság, a készségek és/vagy képesítések érvényesítésének és elismerésének elősegítése, valamint az EKK és az NKKR implementálása
- CÉL: A hasonló politikai kihívásokkal kapcsolatban folytatott közös munka erősítése és az Erasmus+ programban rejlő lehetőségek kihasználása az oktatási és képzési intézmények közti makroregionális együttműködés hatásának fokozása érdekében (évente legalább egy tevékenység és/vagy egy új projekt/kezdemenyezés).

8. FELLÉPÉS: Inkluzív oktatás, igazságosság, közös értékek és fenntartható fejlődés

Ismertetés: E fellépés konkrét kérdései a következők:

- az iskolából való korai kimaradások számának csökkentése,
- a tanulók sokszínűségének kezelése, a minőségi és inkluzív oktatáshoz való hozzáférés javítása mindenki számára, beleértve a hátrányos helyzetű csoportokat is,
- az oktatásban/képzésben a nemek közti különbségek kezelése,
- a polgári, interkulturális és társadalmi kompetenciák, a demokratikus értékek és az alapvető jogok birtoklásának előmozdítása az oktatás/képzés minden szintjén, a diszkrimináció, a rasszizmus és a sztereotípiák elleni küzdelem mellett
- a kritikus gondolkodás erősítése, a számítógépes és médiaműveltséggel együtt; a fenntartható fejlődés előmozdítása az oktatás/képzés révén

CÉL: A tematikus események, az irányelvek cseréje és az ismeretátadás egyéb formái révén szerzett követendő gyakorlati módszerek és tanulságok fokozott terjesztése (évente legalább egy tevékenység és/vagy egy új projekt/kezdemenyezés)

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

Jelenlegi tevékenység: Az ESZA irányító hatóságainak EUSDR hálózata (különös tekintettel az 1. FELLÉPÉSRE)

Megjegyzés: A 9. kiemelt kérdés irányítócsoportjának határozatával nem lehet projekt példákat beiktatni a 9. kiemelt kérdéssel kapcsolatos Cselekvési Tervbe. A projektek az Irányító Csoport által meghatározott folyamatos éves munkaprogramok szintjén kerülnek beiktatásra.

10. KIEMELT KÉRDÉS: INTÉZMÉNYI KAPACITÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 10. kiemelt kérdés szerepe a 2010. évi Cselekvési Tervben: "az intézményi kapacitás és együttműködés fokozása"

KK célkitűzések (2019-ig):

- Az intézményi kapacitások erősítése a döntéshozatal és az adminisztratív teljesítmény javítása érdekében.
  - A civil társadalom és a helyi szereplők fokozottabb bevonása a vállalati politika hatékony meghatározásába és végrehajtásba.
  - A koordináció és az ismeretek javítása az anyagi eszközök jobb felhasználása és az igényalapú finanszírozási eszközök kidolgozása érdekében.
- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései
- *Elsősorban releváns politikai cél:*
    - 5. kiemelt cél, „egy polgárokhoz közelebbi Európa”;
  - *Pontos szakpolitikai célkitűzések:*
    - (i) az integrált társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődés elősegítése, [...];
    - (ii) integrált társadalmi, helyi gazdasági és környezetvédelmi, [...] fejlesztések előmozdítása a vidéki és partmenti területeken is az adott közösség szintjén irányított helyi fejlesztések révén.
  - *Régióközi specifikus cél: "jobb kormányzás",*
- 3) A bővítési politika rendelkezései
- A jogállamiság, a demokrácia, az emberi jogok tiszteletben tartásának erősítése,
  - Alapvető jogok és a nemzetközi jog, civil társadalom
  - A közigazgatás hatékonyságának erősítése, valamint a strukturális reformok és a jó kormányzás támogatása minden szinten
  - A szabályok, szabványok, politikák és gyakorlatok összehangolása az Európai Unióval, továbbá az egyetértés és jószomszédi viszony, valamint a személyes kapcsolatok és kommunikáció megerősítése
  - A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása
- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései
- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése
  - A demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok megszilárdítása, a civil társadalmi szervezetek, a további stabilitás és a béke támogatása, valamint az egyéb globális kihívások kezelése, ideértve a migrációt és a mobilitást
- 5) Ágazati háttér
- Európai szemeszter
  - Strukturális reformtámogatási program (a reformtámogatási program keretében a 2021–2027 közti technikai támogatási eszköz helyébe lép) Egységes Digitális Kapu
  - A közigazgatási reform stratégiai kerete
  - Városi agenda
  - Területi agenda
  - Európai ifjúsági célok

- Európai képzési stratégia az ifjúság területén³³
- Kapacitásépítő eszközök: TAIEX - REGIO Peer2Peer, JASPERS, Minőség a közigazgatásban eszköztár stb.
- A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere

B) Fellépések és célok

1. FELLÉPÉS: Az intézményi kapacitások fejlesztése a kiváló minőségű közszolgáltatások biztosításához

Ismertetés: A szükségleteken alapuló és magas színvonalú közszolgáltatások javítása, az adminisztratív terhek csökkentése, a többszintű kormányzati rendszer valamennyi érdekeltje együttműködési kapacitásának erősítése, valamint az e-kormányzás megvalósításához szükséges intézményi kapacitások javítása kulcsfontosságú a szakpolitikák jobb koordinálása és a kölcsönös tanulás szempontjából; a közszolgáltatások biztosítására vonatkozó közös szabványok (amelyek összehangolják a partnerországok politikáját) kidolgozása pedig menedzseli a térbeli áttérjedés hatásait és növeli az ismereteket.

1.1. CÉL: Kapacitás kiépítése a hatékony, eredményes és átlátható közigazgatás érdekében az e-kormányzás/a közszolgáltatások digitalizálása révén.

1.2. CÉL: Szakpolitikai útmutatás kidolgozása a Duna régió minden szintjén megvalósuló célkitűzések társtervezéséhez.

2. FELLÉPÉS: A határrégiókban élő közösségek adminisztrációs együttműködésének elősegítése

Ismertetés: A Duna régióban a magas színvonalú közszolgáltatások kapacitásfejlesztése, az egészséges regionális fejlődés és a határokon átnyúló bizalomépítés kulcsfontosságú a zökkenőmentes gazdasági, társadalmi és területi kohézió támogatása szempontjából. Ezért az olyan tevékenységek, mint a jogi és adminisztratív akadályok csökkentése vagy megszüntetése, ill. a közös, határokon átnyúló közszolgáltatások és irányítási struktúrák fejlesztése hozzájárulnak a határ menti régiók versenyképességének javításához.

2. CÉL: Olyan struktúrák létrehozása, amelyek hozzájárulnak a határokon átnyúló kapacitásépítés és együttműködés megkönnyítéséhez, olyan eszközök révén, mint az együttműködési platformok, ismeretátadás és a határokon átnyúló közszolgáltatások projektfejlesztése.

3. FELLÉPÉS: Az alacsony uniós támogatás és finanszírozás felhasználási arányokkal kapcsolatos szűk keresztmetszetek áttekintése

Ismertetés: A projektgazdák kapacitásainak kiépítése - a pénzügyi alapok jobb összehangolása érdekében - várhatóan növelni fogja a kidolgozott és végrehajtott projektek számát, támogatva a projektek tőkésítését és kihasználva az érdekelt felek széles körének innovációs potenciálját minden szinten. A finanszírozás jobb összehangolása fokozza a projektgazdák azon képességével, hogy javítsák az innovatív projektötletek megvalósítására alkalmas rendelkezésre álló pénzalapok felhasználását.

3. CÉL: A finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos kapacitások kiépítése nemzetközi, uniós, nemzeti, regionális és helyi szinten, valamint transznacionális projektek végrehajtása rendszeres konzultációk révén (szinergiában az EuroAccess MacroRegion kezdeményezéssel).

³³ https://ec.europa.eu/youth/sites/youth/files/eu-training-strategy-youth_en.pdf

4. FELLÉPÉS: A finanszírozás koordinációjának javítása

Ismertetés: A jobb programszintű koordináció hozzájárul a makroregionális szintű projektek pozitív eredményeinek megerősítéséhez. A programok közti tőkésítés és a koordinációs hálózatok feltételezhetően hozzájárulnak a szakpolitikák koordinálásához és az együttműködési mechanizmusok fejlesztéséhez program- és/vagy projektszinten. Következésképpen a fellépés olyan tényezők áttekintésére irányul, amelyek akadályozzák a közös tervezést és programozást, különösen az EU tagjai és az EUSDR végrehajtási folyamatában részt vevő nem uniós tagok között. Annak kihangsúlyozása, hogy a projektek finanszírozását össze kell kapcsolni a közösségi jogrendszer által megkövetelt kötelező tervek célkitűzéseivel és témakezelésével, például a nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programokkal és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel.

4. CÉL: Az EUSDR és a Duna régió finanszírozási eszközei közti transznacionális/makroregionális együttműködésről szóló eszmecsere folytatása és erősítése évente legalább egyszeri hálózati megbeszélések révén.

5. FELLÉPÉS: Az innovatív finanszírozási megoldások kivizsgálása és támogatása (a helyi szereplőknél és a civil társadalomban)

Ismertetés: A Duna régió különböző érdekcsoportjai igényeinek megfelelő innovatív finanszírozási eszközök fejlesztésének és tesztelésének támogatása feltételezhetően növeli a projektgazdák kapacitását, felszabadítja a kiaknázatlan innovációs potenciált a Duna régióban és a projektgazdákkal megismerteti a transznacionális EU projektmenedzsmentet. A megfelelő finanszírozásnak az érdekelt felek széles körű részvételének támogatására kell irányulnia a regionális fejlesztésekben.

5. CÉL: Legalább egy innovatív finanszírozási eszköz kifejlesztése, különös tekintettel a helyi szereplők és a civil társadalom igényeire.

6. FELLÉPÉS: Az állami és nem állami szereplők közötti közös bizalmon alapuló együttműködés támogatása, ezzel javítva a Duna régió lakosainak jólétét

Ismertetés: A bizalomépítő kezdeményezések bevált gyakorlatai módszereinek kölcsönös cseréje, párbeszédplatformok létrehozása, képzések és kölcsönös tanulás a részvételi kormányzásról, valamint a közpolitika makroregionális szintű társtervezése várhatóan támogatni fogja a bizalomépítési törekvéseket, különös tekintettel a regionális fejlesztési együttműködés javítására a Duna régióban, minden szinten. A Részvételi Napok és a további párbeszéd-formátumok tovább növelik a részvételi folyamatokba való bekapcsolódás képességét.

6. CÉL: Az összes EUSDR partnerország ösztönzése a nemzeti, a regionális és a helyi hatóságok, valamint civil társadalmi szervezetek, valamint további érdekelt felek bevonására az EUSDR kommunikációjába és megvalósításába a nemzeti/regionális Részvételi Napok megvalósítása révén.

7. FELLÉPÉS: A civil társadalom és a helyi szereplők bevonásának erősítése a Duna régióban

Ismertetés: Mind a civil társadalmi szervezeteknek, mind pedig a helyi szereplőknek, valamint a közigazgatási szerveknek minden szinten kapacitásokra van szükségük az érdemi részvételen alapuló többszintű kormányzáshoz történő hozzájáruláshoz. Következésképpen a civil társadalomnak és a helyi szereplőknek meg kell erősíteniük politikai tőkéjüket ahhoz, hogy bekapcsolódhassanak egy átlátható és reagálóképes döntéshozatali folyamatba, valamint a szakpolitikai feladatok megvalósításába. A kölcsönös tanulás és a kapacitásépítés megerősíti az állami és nem állami szereplők képességét az EUSDR helyalapú szemlélete gyakorlati módszereinek és végrehajtásának

közös fejlesztésére, ill. elősegítésére. Különös figyelmet kell fordítani a fiatalok részvételére és a civil szerepvállalásra a regionális fejlődés és a fenntartható demokrácia hosszú távú perspektívájának biztosítása érdekében.

7.1. CÉL: A fiatalok szerepvállalásának támogatása a Duna régió fejlesztésében stratégiai útmutatással és makroregionális hálózatok létrehozásával.

7.2. CÉL: Kapacitásépítés a részvételi kormányzás, valamint a civil társadalom és a helyi szereplők bevonása érdekében a Duna Helyi Szereplők Platformjával, a Duna Civil Társadalom Fórummal és/vagy további szakértőkkel és érdekelt felekkel együttműködve.

8. FELLÉPÉS: A városok és helyhatóságok képességeinek fejlesztése a helyi és regionális fejlesztések előmozdítása érdekében

Ismertetés: A városok, a települések és a régiók kulcsfontosságú érdekelt felek a területi kihívásokat érintő regionális fejlesztésekhez való hozzájárulást illetően. A magas színvonalú regionális fejlődés előfeltétele a területi stratégiák kidolgozása, illetve az együttműködési és részvételi irányelvek felállítása. Támogatni kell tehát a helyi szereplőket az együttműködési és szolgáltatási kapacitások növelésében a romák társadalmi befogadása, az emberkereskedelem elleni küzdelem, a területrendezés és a funkcionális régiókban folytatott együttműködés terén.

8.1. CÉL: A "Roma emancipáció" hálózat megvalósítása a 9. kiemelt kérdéssel együtt (az érdekelt felek évente legalább egyszeri értekezlete révén)

8.2. CÉL: Az "Emberkereskedelem elleni küzdelem" hálózat megvalósítása a 11. kiemelt kérdéssel együtt (évente legalább egy érdekelt fél értekezletén keresztül)

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

-/-

11. KIEMELT KÉRDÉS: BIZTONSÁG

A) Stratégiai keretrendszer

- 1) A 11. kiemelt kérdés szerepe a 2010. évi Cselekvési Tervben: "együttműködés a biztonság előmozdítása, valamint a szervezett és súlyos bűnözés elleni küzdelem érdekében"

KK célkitűzések (2019-ig):

- Biztonsági offenzíva - A rendőrségi együttműködés erősítése az EUSDR országokban a biztonság javítása és a súlyos és szervezett bűnözés elleni fellépés érdekében
  - Stratégiai hosszú távú együttműködés kialakítása a bűnüldöző szereplők között a Duna mentén az együttműködési hálózatok megerősítésével 2020-ig
  - A határellenőrzés, az okiratellenőrzési rendszer és a konzuli kérdésekkel kapcsolatos együttműködés fejlesztése a Duna régióban
  - A törvények betartásának és a korrupcióellenes küzdelem támogatása
- 2) Az uniós kohéziós politika rendelkezései
- *Főleg régión belüli specifikus cél:* "egy veszélytelenebb és biztonságosabb Európa"
- 3) A bővítési politika rendelkezései
- Az alapvető jogok és a biztonság erősítése, a migráció kezelésének javítása, ideértve a határigazgatást is
  - A közigazgatás hatékonyságának erősítése, valamint a strukturális reformok és a jó kormányzás támogatása minden szinten
  - A szabályok, szabványok, politikák és gyakorlatok összehangolása az Európai Unióval, továbbá az egyetértés és jószomszédi viszony, valamint a személyes kapcsolatok és kommunikáció megerősítése
  - A területi és országhatárokon átnyúló együttműködés támogatása
- 4) Az uniós szomszédsági politika rendelkezései
- A szomszédos harmadik országokkal és régiókkal folytatott párbeszéd és együttműködés támogatása és ösztönzése
  - A demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok megszilárdítása, a civil társadalmi szervezetek, a további stabilitás és a béke támogatása, valamint az egyéb globális kihívások kezelése, ideértve a migrációt és a mobilitást
- 5) Ágazati háttér
- Európai e-igazságügyi stratégia
  - 2014/41/EU irányelv a gyorsabb és hatékonyabb határokon átnyúló bűnügyi nyomozásokról az EU-ban
  - Az EU belső biztonsági stratégiája a 2015–2020 közti időszakra (illetve a későbbi dokumentumra)
  - Az emberkereskedelem felszámolására irányuló uniós stratégia³⁴

B) Fellépések és célok

HÁTTÉR ÉS BEVEZETÉS

---

³⁴ vö. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak „Jelentés az emberkereskedelem felszámolása elleni uniós stratégia nyomon követéséről és további konkrét intézkedések meghatározása”, COM(2017) 728 végleges, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/commission-sets-out-priorities-step-eu-action_en

A 11. kiemelt kérdés keretében végzett tevékenységek hozzájárulnak a Duna régió fenntartható fejlődéséhez abból a szempontból, hogy a biztonság összefügg a stratégia minden más aspektusával - ez a biztonságos közlekedési és energiafolyosók, valamint a biztonságos turizmus szükséges előfeltétele, ideértve az élelmezésbiztonságot is. A stratégia kidolgozásakor a biztonság témája az kidolgozás legutolsó szakaszában került beiktatásra. Ez mégis fontos elemnek bizonyult, amely hozzájárul a régió biztonsági szintjének fokozásához, továbbá javítja a hálózatépítést és az együttműködést más kiemelt kérdésekkel.

A régió bizonyos szintű biztonságának és stabil biztonsági környezetének hiánya jelentősen befolyásolná az összes többi területen folytatott együttműködést. Az EUSDR sikeres megvalósításához nemcsak a kiemelt kérdéseknek, hanem bizonyos horizontális elemeknek (például a kiemelt kérdések közti együttműködésnek) is hatékonyan kell működniük. A 11. Biztonság kiemelt kérdés esetében elmondható, hogy az a legfontosabb érdekelt felek széles körének bevonását biztosítja, amelyek különböző bünydöző szervezetet, de az Europol, a SELEC, az RCC stb. elkötelezett partnereit is képviselik.

A 11. kiemelt kérdés növekvő erőfeszítései a „horizontális együttműködés” kialakítására az 1a., a 6. és a 10. kiemelt kérdéssel már kézzelfogható eredményekhez vezettek (pl. gyakorlati kézikönyv kidolgozása az 1a. kiemelt kérdéssel vagy részvétel több csoportos szakmai megbeszélésen, ill. fórumon a 6. és a 10. kiemelt kérdéssel).

A DUNA RÉGIÓ EGYEDI VONÁSAI

A Duna folyó személy- és áruszállításra szolgáló fontos vízi út, amely biztonságos és korrupciómentes környezetet igényel. E tekintetben az elmúlt években kézzelfogható erőfeszítéseket tettek a korrupció megelőzése és leküzdése, valamint a súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelem érdekében. Vannak azonban olyan kihívások, amelyek a jogállamiság további érvényesítését igénylik, mind a különböző joghatóságokon belül, mind pedig azok között. Az információkat jobban meg kell osztani, hatékonyabban kell felhasználni és célzott közös fellépést kell megvalósítani. Javítani kell a magán- és közszféra döntéshozatali struktúráit és kapacitását, ideértve a jó tervezést és a nemzetközi együttműködést. Alapvető fontosságú az erőforrások optimális felhasználása és a horizontális együttműködés más kiemelt kérdésekkel. A 11. és az 1a kiemelt kérdés már összehangolt lépéseket hajtott végre.

A 11. kiemelt kérdés fent említett négy célkitűzése a következő konkrét fellépésekhez kapcsolódik:

1. FELLÉPÉS: Biztonsági offenzíva - A rendőrségi együttműködés erősítése az EUSDR országokban a biztonság javítása, valamint a súlyos és szervezett bűnözés elleni fellépés érdekében, továbbá a terrorizmus jelentette veszélyek elleni intézkedések megerősítése

Célul kitűzött tevékenységek:

- Az együttműködés fokozása a rendőrségi egységek között operatív és miniszteri szinten a határokon átnyúló bűnözés leküzdése érdekében, különösen a Duna régióban;
- A terrorizmus megelőzésének és az ellene folytatott küzdelem erősítése;
- A rendőrségi együttműködés fokozása az információbiztonság, valamint a számítógépes bűnözés és a hibrid fenyegetések elleni küzdelem terén;
- Tapasztalatcsere, hálózatépítés és együttműködés a csempészés, valamint az emberkereskedelem, a kábítószer, továbbá a jövedéki termékek és a lőfegyverek kereskedelme elleni küzdelemben. Az EU égisze alatt az emberkereskedelem felszámolására

irányuló stratégia; a megelőzés a fellépés sarokköve és prioritásként kell kezelni az áldozatokhoz való jobb hozzáférést, valamint jogaik érvényesítését;

- A bűnüldözési együttműködés erősítése és fokozása a vagyoni elleni bűncselekmények terén.

2. FELLÉPÉS: Hosszú távú stratégiai együttműködés előmozdítása a Duna folyó menti rendfenntartási erők között az összeköttetések fejlesztésével

Célul kitűzött tevékenységek:

- Kapcsolattartó és koordinációs központok hálózatának létrehozása a Duna folyó mentén,
- Az együttműködés tovább erősítése a legfontosabb érdekelt felekkel - Europol, Délkelet-európai Rendészeti Központ (SELEC) és mások,
- Szabványos operatív eljárások bevezetése az országhatárt átlépő műszaki-technológiai vízi forgalmi balesetek esetében végrehajtott közös tevékenységekre vonatkozóan.
- Az együttműködés fokozása a Duna régió vízrendészeti egységei között.

3. FELLÉPÉS: A határellenőrzés, az okiratellenőrzési rendszer és a konzuli kérdésekkel kapcsolatos együttműködés fejlesztése a Duna régióban

Célként kitűzött tevékenységek:

- A jól működő határigazgatási rendszerek további fejlesztése
- Az együttműködés és a bevált gyakorlati módszerek cseréjének elősegítése az okmányellenőrzésnél,
- A Duna régió migrációs kérdéseinek megfelelőbb kezelése.

4. FELLÉPÉS: A törvények betartásának és a korrupcióellenes küzdelem támogatása:

- A korrupció elleni közös erőfeszítések tovább fokozása
- Az adminisztratív együttműködés elősegítése és a bűnüldöző szakemberek képezésének fokozása.

5. FELLÉPÉS: A Duna folyó fórum kereteinek kialakítása

Ismertetés: A 11. kiemelt kérdés portfólióin belül fontos szempont a folyamatosan növekvő Duna menti kapcsolattartó és koordinációs központok hálózatának létrehozására irányuló hosszú távú együttműködés. A 11. kiemelt kérdés „DARIF” (2013–2015) stratégiai projektjének folytatásaként az EUSDR országok évente hat közös fellépésen vettek részt az együttműködés megerősítése érdekében.

CÉL: Ezzel kapcsolatban évente egyszer közös akciónapok szervezése ezen az együttműködési területén.

6. FELLÉPÉS: Közös munka az 1a kiemelt kérdés „Mobilitás: „Vízi útvonalak” vonatkozásában

Ismertetés: Az 1a „Mobilitás” kiemelt kérdéssel folytatott közös munka: A „Vízi utak” együttműködés 2013 óta hosszú múltra tekint vissza. Ezen együttműködés fő célja a dunai hajóellenőrzések egységesítése, harmonizálása és digitalizálása. E cél elérése érdekében szakmai megbeszélések keretében számos intézkedés került kidolgozásra, amelyeket koordinálni kell az EUSDR országok között. A 11. kiemelt kérdés négy fellépés végrehajtásáért felelős. A 11. kiemelt kérdés a jövőben folytatja az együttműködést az 1a kiemelt kérdéssel.

CÉL: A Duna menti folyami kikötőknél további ellenőrzési eljárások meghatározása, amelyeket harmonizálni kell az 1a. és a 11. kiemelt kérdéssel.

7. FELLÉPÉS: Minisztériumi konferencia megrendezése 3 évente.

Ismertetés: Az EUSDR 11. kiemelt kérdésének keretében 2013-ban és 2016-ban két Duna Biztonság Konferencián sor került a belügyminiszterek találkozóira. A következő ülést 2019 végére vagy 2020 elejére tervezik (az EU-választások miatt). Nagyon fontos, hogy az EUSDR valamennyi releváns témája tekintetében biztosított legyen a folyamatos eszmecsere és a magas szintű politikai támogatás. A 11. kiemelt kérdés keretében ráadásul a jövőben is fognak ilyen találkozót szervezni. Sőt, a tervek szerint Rendőri Parancsnoki Konferenciára kerül sor az operatív szinten.

CÉL: Miniszteri konferencia szervezése háromévente

C) Példák a projektekre / fellépésekre (múlt, jelen, jövő)

-/-

Hivatkozások

COM 2010a	Közlemény: Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája. Brüsszel, 2010.12.08. – COM(2010)715 final.
COM 2010b	Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum - Cselekvési Terv. Brüsszel, 2010.12.08. – SEC(2010)1489 final.
COM 2013	A Bizottság jelentése az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiájáról. Brüsszel, 2013.04.08. – COM(2013)181 final.
COM 2014	Jelentés a makroregionális stratégiák irányításáról. Brüsszel, 2014.05.20. - COM(2014)284 final.
COM 2016	Jelentés az uniós makroregionális stratégiák végrehajtásáról. Brüsszel, 2016.12.16. – COM(2016)805 final. Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum - SWD(2016)443 final.
COM 2019	[Második] Jelentés az uniós makroregionális stratégiák végrehajtásáról. Brüsszel, 2019.01.29. – COM(2019)21 final. Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum - SWD(2019)6 final.
COM/EE AS 2019	Fekete-tengeri szinergia: a regionális együttműködési kezdeményezés áttekintése - a 2015-2018 időszak. Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum, Brüsszel, 2019.03.05. – SWD(2019)100 final.
CoR 2019	Makroregionális stratégiák, mint például a Duna [...]. COR-2018-06422-00-00-PAC-TRA - COTER-VI/051
COWI 2017	Makroregionális stratégiák és ezek kapcsolata a kohéziós politikához. COWI, 2017. november Online kiadás: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_links_cohesion_policy.pdf
DSRN 2013	A Duna Stratégiai Kutatási Hálózat (DSRN) tanulmánya: EUSDR kihívások és lehetőségek 2014-2020. 2015-ben frissítve. Online kiadás: https://danube-region.eu/download/dsrn_conference_proceedings_2015/?wpdmdl=646&refresh=5de8d8937fee81575540883
DSP 2019a	A dunai országok konszolidált véleménye az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozásáról. Végző változat: 2019. július 11. Online kiadás: https://danube-region.eu/wp-content/uploads/2019/09/EUSDR_Consolidated-Input-Documents_AP-Revision_2019_DSP_v1.pdf
DSP 2019b	Az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozása és a online konzultáció. Bemutató online kiadása: https://danube-region.eu/wp-content/uploads/2019/12/EUSDR_OnlinePublicConsultation_2019.pdf
DSP 2019c	Jelentés az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozásával kapcsolatos nyilvános meghallgatásokról. Online kiadás: https://danube-region.eu/wp-content/uploads/2019/12/EUSDR_ReportPublicHearings_2019.pdf

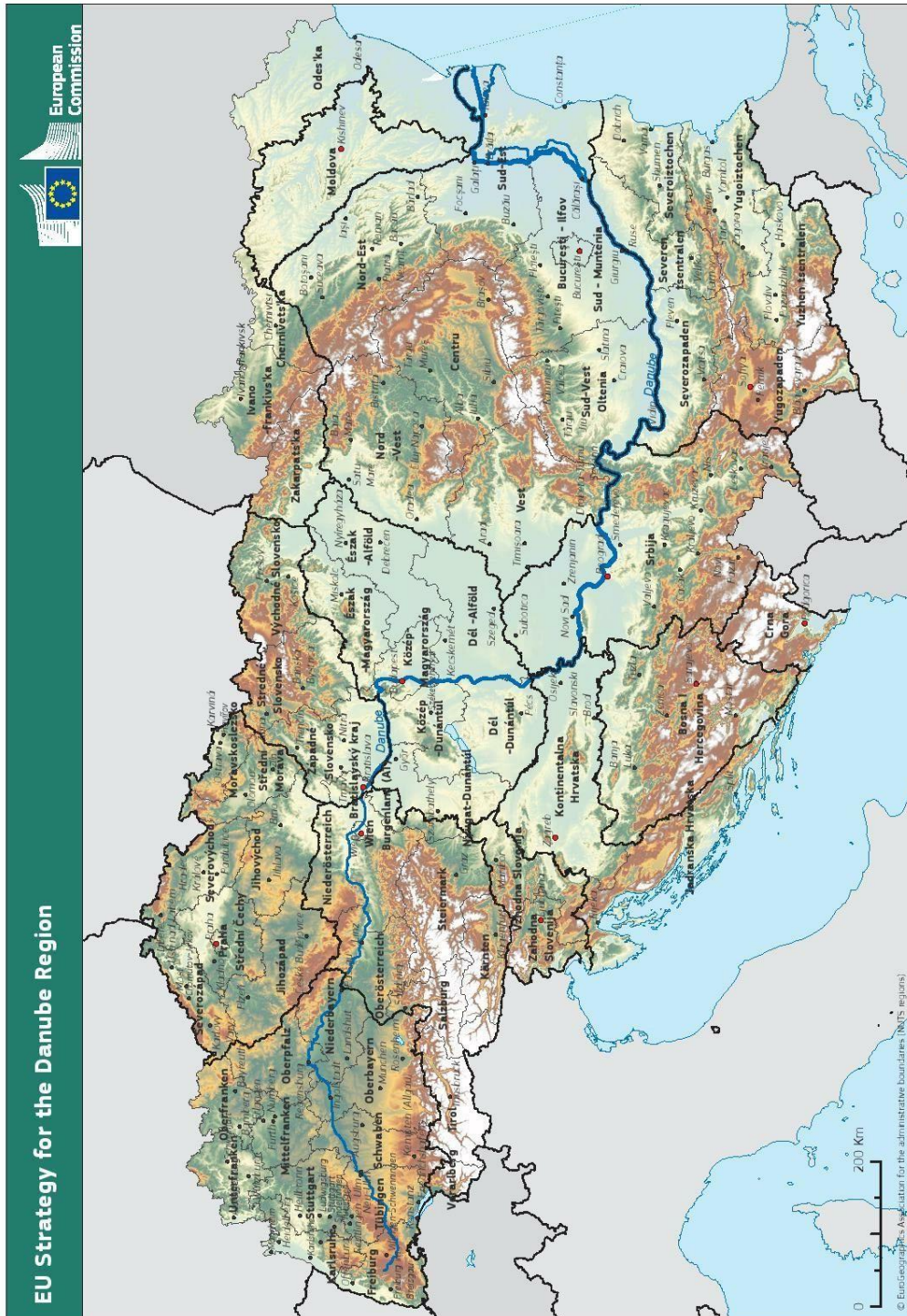

1. MELLÉKLET: Az átdolgozási folyamat ütemezése

2018. május 25.	Közös NC és PAC találkozó Szófiában: Egyetértés az EUSDR Cselekvési Terv átdolgozásának szükségességéről. Az átdolgozási folyamat kezdete
2018. június 26.	Az NC & PAC közös ülése Brüsszelben Crețu biztos és több főigazgató részvételével: Széles körű támogatás az EUSDR felülvizsgálatához és felszólítás annak újbóli fellendítésére
2018. szeptember	Az új Duna Stratégiai Pont (DSP) megkezdte működését, hogy segítse a felülvizsgálati folyamatot
2019. január 22-23.	A bukaresti PAC-ülésen megvitásra került "Az EUSDR Cselekvési Terv felülvizsgálatára vonatkozó PAC-javaslatok összefoglalása - A konzultációs szakasz eredményei a bolgár EUSDR-elnökség útmutatási megjegyzése alapján" című dokumentum.
2019. január 29.	[Második] Jelentés az uniós makroregionális stratégiák végrehajtásáról.
2019. február 14-15.	Az bukaresti NC értekezleten jóváhagyták a felülvizsgálati folyamat menetrendjét/ütemtervét.
2019. április 26.	Az NC-k és a PAC-ok hozzájárulásának határideje a DSP által előterjesztett összevont inputhoz
2019. május 14.	A DSP összeállította és kiadta az összevont input tervezetét.
2019. május 23-24.	NC és PAC találkozó: Az NC úgy döntött, hogy az input dokumentumot átküldi a DSP-hez összevonás, azaz átdolgozás céljából.
2019. június 27-28.	EUSDR Éves Fórum Bukarestben (nyilvános meghallgatás és 4. ülészak, elsősorban a Cselekvési Terv felülvizsgálatának szentelve. Az AF 4. ülészakán sorra kerülő nyilvános meghallgatás eredményei)
2019. július 11.	Az NC 2019. májusi ülésének záró jegyzőkönyve és a végleges összevont input az NC-k részére jóváhagyás céljából eljuttatva. Az összevont adatok végleges és jóváhagyott változata átadva a DG REGIO Főigazgatóságnak.
2019. szeptember 17.	A felülvizsgált Cselekvési Terv első tervezete (szolgálati munkadokumentumként/SWD) észrevételezés céljából az NK-khoz és a PAC-khoz eljuttatva
2019. szeptember 24.	DG REGIO Főigazgatóság tájékoztató csoportos szakmai megbeszélés az NK-k és a PAC-ok számára, Bécs
2019. október 31.	Az NC-k és a PAC-ok visszajelzésének határideje
2019. november 21-22.	NC találkozó Zágrábban: A DG REGIO Főigazgatóság bemutatja a Cselekvési Terv végleges tervezetének főbb jellemzőit, figyelembe véve az NK-k és a PAC-ok visszajelzéseit
2019. december	A felülvizsgált cselekvési terv (SWD) végleges tervezete az NK-khoz továbbítva
2020. január	A hivatalos SWD bizottsági eljárás megkezdése, beleértve egy szolgálatok közti konzultációt is
Várhatóan 2020. március	Az új EUSDR Cselekvési Terv elfogadása munkadokumentumként

2. MELLÉKLET: A Duna régió topográfiai térképe

Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája

EuroLingua Fordítóiroda

Euro-Lingua Magyarország Kft.

Web: www.eurolingua.hu

E-mail: info@eurolingua.hu

Tanúsítvány hivatalos fordításról

A szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet alapján az Euro-Lingua Magyarország Kft. nevében ezúton igazolom, hogy a csatolt **angol** nyelvű, **EUSDR-ACTION-PLAN-SWD202059-final.pdf** elnevezésű dokumentum **magyar** nyelvű fordítása a legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint készült, a célnyelvi dokumentum az eredeti forrásnyelvi szöveggel tartalmilag és formailag teljes mértékben megegyezik.

Euro-Lingua Magyarország Kft.

Euro-Lingua Magyarország Kft.

7400 Kaposvár, Zárda u. 13. 3/1.

Adószám: 14478246-1-14

Cégjegyzékszám: 14-09-308496

www.eurolingua.hu

Kaposvár, **2020. november 23.**